

Letno poročilo
Uršulinskih dekliških šol
v
Ljubljani.

Izdalo šolsko ravnateljstvo na koncu šolskega leta
1897/98.

Jahresbericht
der
Ursulinen-Mädchen-Schulen
in
Laibach.

Veröffentlicht von der Schuldirection am Schlusse des Schuljahres
1897/98.

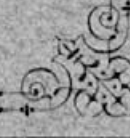

Založile Uršulinske dekliške šole. — Verlag der Ursulinen-Mädchen-Schulen.

Tisek R. Milčeve tiskarne v Ljubljani

Letno poročilo
Uršulinskih dekliških šol
v
Ljubljani.

Izdalo šolsko ravnateljstvo na koncu šolskega leta

1897/98.

Jahresbericht
der
Ursulinen-Mädchen-Schulen
in
Laibach.

Veröffentlicht von der Schuldirection am Schlusse des Schuljahres

1897/98.

Založile Uršulinske dekliške šole. — Verlag der Ursulinen-Mädchen-Schulen.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.

Obseg: — Inhalt:

Naše ljudsko šolstvo. (1848—1898.) Slavnostni govor g. nadzornika Fr. Levca pri okrajni učiteljski konferenciji v Ljubljani.

Zlati jubilej Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Govor g. J. Dimnika pri okrajni učiteljski konferenciji v Ljubljani.

Vdanostna izjava ljubljanskega učiteljstva. Sestavil E. Gangl.

Vrta gospodinja. Spisala ravnateljica M. L.

Šolska poročila.

A. Otroški vrtec.

B. Vnanja ljudska in meščanska šola.

C. Innere Volks- und Bürgerschule.

Naznanila o začetku novega šolskega leta 1898/99. — Mittheilungen den Beginn des neuen Schuljahres 1898/99 betreffend.

Za obzvo
Universitetska biblioteka
Ljubljana
podani a. h. p. l.
dan 43. / V. 1894

Naše ljudsko šolstvo.

(1848—1898.)

Slavnostni govor pri okrajni učiteljski konferenciji v Ljubljani
dne 4. mal. srpana 1898.

d zelenih Karpatov do ledenih planinskih gorá, od prijaznih Krkonošev do sinjega Jadranskega morjá tekmujejo letos vsi stanovi in vsi narodi naše lepe in mogočne države v izrazih genljive zvestobe in krščanske ljubezni, da bi vidno pokazali svojo neomajno vdanost preljubljenemu vladarju, ki je pred petdesetimi leti zasedel svetli prestol svojih slavnih pradedov, na katerem ga je božja previdnost dušno in telesno živahnega v srečo avstrijskih narodov ohranila do današnjega dne.

In kdo bi iskreno ne ljubil preblagega vladarja, ki tako modro, tako pravično vlada svojim narodom? Poleg opreznega in premišljenega Rudolfa I., poleg genialnega in odločnega Rudolfa IV. Ustanovnika, poleg viteškega Maksa I., poleg vélike cesarice Marije Terezije, poleg človekoljubnega Jožefa II. in poleg drugih slavnih vladarjev iz habsburške rodovine se bode v zgodovini naše države vedno z zlatimi črkami svetilo blaženo ime cesarja Franca Jožefa I., ki je za svojega petdesetletnega vladanja avstrijskim narodom odprl nove neizčerpne vire dušnega in telesnega blagostanja.

Komaj je zasedel cesarski prestol, je že odpravil zadnje ostanke fevdne uredbe v naši državi: avstrijskega kmeta je osvobodil tlake in desetine, svojim narodom je zagotovil ravnopravnost ter jim podelil ustavo, svoboščine privilegiranih stanov je preklical, da smo zdaj pred zakonom in sodnjim stolom vsi enaki.

Poljedelstvo, obrtnost in trgovina, znanosti in umetnosti so našle v našem vladarju tolikega zaščitnika, da se je Avstrija v tem oziru zadnjih petdeset let popolnoma prenovila.

Posebno naklonjenost pa je kazal preblagi vladar ves čas svojega cesarovanja višjemu in nižjemu šolstvu. Za njegovega vladanja so se na novo ustanovila štiri, popolnila in razširila tri vseučilišča (Kološvar, Zagreb, Černovice, Praga; — Gradec, Inomost, Levov); politehnične velike šole, učiteljišča, realke in gimnazije, trgovinske in navtične šole, rudarske in vojaške akademije so se do korena izboljšale in preosnovale; ustanovili so se visoka šola za zemljedelstvo, razni učni zavodi za lepe umetnosti in za umetno

obrtnost, in gosta mreža nižjih in srednjih gozdarskih, poljedelskih in obrtnih šol, ki smo jih pred letom 1848. v Avstriji poznali komaj po imenu, preprega zdaj našo širno državo.

Ni ga stanu v vsej razsežni Avstriji, ki bi zdaj za svojo strokovno izobrazbo ne našel primerne učilišča. Vsak državljani ima na izbor učnih zavodov, v katerih si more pridobiti za poklic in življenje potrebnega znanja, si spopolniti svoje duševne zmožnosti, razširiti svoje duševno obzorje ter si osvojiti znanosti in spretnosti, ki so mu trdno poroštvo boljše bodočnosti.

Ako pa tudi vsak stan v svojem preljubljenem vladarju čisla svojega največjega dobrotnika, vendar mu noben stan ni dolžan večje hvaležnosti nego ljudskošolski učitelji.

Ljudska šola, ki jo je ustanovila l. 1774. cesarica Marija Terezija, je bila šibko drevesce, ki je sicer za njenega razsvetljenega sina Jožefa II. pognalo nekoliko zelenih mladik, ki je bilo pa v neprijaznem podnebju tedanjih nemirnih časov potrebno skrbnejšega negovanja, kakor ga je dobivalo v prvih desetletjih svojega življenja. Doba francoskega prevrata in krvavih francoskih vojska, ki so do korena omajale našo državo, razvoju ljudske šole gotovo ni bila ugodna. Tudi politična šolska ustava iz l. 1805. ni prinesla nobenega napredka, ampak je celo zamorila marsikatero dobro klico terezijanskih in jožefinskih šolskih preosnov. Šolsko nadzorstvo je bilo enostransko urejeno; učitelji so imeli malo omike, malo službenih prejemkov in malo pravic, in ako niso bili v državni službi (na normalkah), niso dobili nobene pokojnine; graščinske gosposke, ki bi bile morale v prvi vrsti ustanavljati ljudske šole, so se branile šolskih bremen; hoja v šolo ni bila obvezna, in kjer nista župnik in učitelj skrbela za to, da bi otroci redno zahajali v šolo, je bila ta prazna, ker zanikarnežev ni nihče kaznoval; učna metoda je bila popolnoma mehanična, med dušnimi silami se je negoval v prvi vrsti spomin, in tedanje trivialne in glavne šole so imele po naših krajih večjidel ponemčevalen smoter.*)

Mahoma pa se je stvar obrnila na bolje z letom 1848. To leto se je za državno učno upravo ustanovilo posebno ministrstvo. In ko je naš presvetli cesar imenoval l. 1849. Leona grofa Thuna za naučnega ministra in barona Helferta za njegovega državnega podtajnika, je šinila nova gorka kri v žile našega onemoglega ljudskošolskega organizma.

Leon grof Thun, ki je korenito preustrojil gimnazije in vseučilišča ter v življenje poklical realke, je tudi na ljudsko šolo obrnil vso svojo pažnjo. Deželnim vladam so se prideli posebni šolski strokovnjaki, šolski svetniki, sprejelo se je načelo, da mora biti ljudska šola osnovana na podstavi materinega jezika; odlični šolniki, med njimi naš Slomšek, Močnik in Miklošič, so dobili pri naučnem ministrstvu veljaven glas, preosnovala se je izobrazba ljudskih učiteljev, ustanovili so se prvi šolski časopisi, in tako se je v tej prehodni dobi pripravljala popolna preosnova naše ljudske šole.

Ta pa je nastopila, ko je premodri naš vladar dne 14. maja 1869. leta potrdil državni šolski zakon ter ž njim svojim narodom poklonil bogato zakladnico dragocenih darov, ki mu bodo zanj največjo hvalo vedeli še pozni rodovi.

*) Leta 1844. je bilo na Kranjskem 9 nemških in 84 nemško-slovenskih, skupaj 93 ljudskih šol. Mitth. d. hist. Vereines f. Krain, 1849, str. 15.

Bistvo državnega šolskega zakona se da označiti z malo besedami: Za vse otroke brez razločka narodnosti, vere in stanu obvezen šolski pouk, državno šolsko nadzorstvo, omikano učiteljstvo z natanko določenimi pravicami in urejenimi službenimi prejemki!

Kakor vsak zakon, ki sega tako globoko v državni organizem, ima tudi državni šolski zakon svoje nasprotnike, ki se, bodisi s cerkvenega, političnega ali gospodarskega stališča, potezajo za to, da bi se odpravil ali izpremenil. In kakor vsaka človeška naprava, ima morebiti tudi državni šolski zakon svoje hibe, in kakor drugi državni zakoni, se da tudi državni šolski zakon preurediti, izboljšati ali izkvariti. Toda glavni temelji, na katerih sloni, mislim, da v srečo naše države, ti še dolgo, dolgo ostanejo nemomajni. Naprednim narodom in zavednim učiteljem vseh dežel naše države je novi državni šolski zakon paladij, okoli katerega se zbirajo s svetim navdušenjem, ker so živo prepričani, da je ž njim združen, ako pa se odpravi ali bistveno premeni, pa tudi uničen napredek avstrijskega šolstva.

In v prvi vrsti morajo zanj preblagemu vladarju hvaležni biti ravno slovanski narodi, ki z njegovo pomočjo v zadnjih desetletjih dosegajo v občni omiki uspehe, ki bi jih ob drugačnih razmerah niti v stoletjih ne bili dosegli. Da so moje besede resnične, o tem je prepričan vsak, kdor pozna n. pr. velikanske kulturne pridobitve novejšega časa pri Čehih ali kdor vzame v poštev veseli razcvit naše književnosti in zlasti naše „Družbe sv. Mohorja“.

Kakšne ogromne vesele spremembe so se zgodile za petdesetletnega vladanja našega presvetlega vladarja na polju ljudskega šolstva v naši državi, in kako je vplival na te spremembe državni šolski zakon, to se nam prav jasno pokaže, ako primerjamo stanje ljudskega šolstva v naši državi leta 1848. s stanjem današnjih dni.

Leta 1848. je bilo v Avstriji 12.700 ljudskih šol, 16.750 učiteljev in 2230 učiteljic, obojih 18.980; v šolo je hodilo 1.425.000 otrok; stroški za ljudsko šolo so znašali 1.425.000 glđ. in na vsakega prebivavca je prišlo po 15 kr. stroškov.*)

Zdaj (l. 1896.) pa znaša število ljudskih 19.300, število učiteljev 50.960, učiteljic 19.040, obojih 70.000; v šolo hodi 3.400.000 otrok; stroški za ljudsko šolo znašajo 45.000.000 glđ. in na vsakega prebivavca pride po 1 glđ. 95 kr. stroškov.

Ali ozirno se v našo ožjo domovino Kranjsko! Tukaj je bilo 1848. l. 7 glavnih, 92 trivialnih, 4 dekliske, 5 industrialnih in 101 nedeljska šola. Ker je bila izmed nedeljskih šol samo 1 (v Ljubljani) samostojna, druge so bile pa združene z glavnimi, oziroma trivialnimi šolami, in ker so bile tudi industrialne šole največ samo oddelki dekliskih šol, je znašalo število vseh šol resnično samo 105. V te šole je bilo vsolanih 821 krajev z 21.297 otroki, toda 2345 krajev s 36.624 otroki ni bilo nikamor vsolanih. Ker jih je izmed šolskih otrok hodilo 9641 (ali 16·61⁰/₀) samo v nedeljske šole, ki so eksistirale, kakor pravi neko poročilo, največ samo po imenu, a ne tudi v resnici, je dobivalo samo 11.656 (20·08⁰/₀) otrok redni šolski pouk; 9641 (16·61⁰/₀) nedeljskih učencev pouk samo na videz, 36.624 (ali 63·31⁰/₀) pa sploh ni imelo nobene, niti nedeljske šole ne!**)

*) Zur Geschichte und Statistik des Volksschulwesens im In- und Auslande, Wien, 1898. Verlag der „Jugendhalle“.

**) Mitth. d. h. V. f. Krain. 1849, str. 15.

Brez rednega in temeljitega pouka je bilo tedaj v naši deželi pred petdesetimi leti blizu 79·92% otrok.

In petdeset let pozneje?

Leta 1896. je bilo po uradnem izveštju na Kranjskem 313 javnih, 28 zasilnih in 12 ekskurendnih, skupaj 353 ljudskih šol, na katerih je učilo 394 usposobljenih učiteljev in 173 usposobljenih učiteljic, obojih torej 567 oseb. Vrhutega pa je bilo še brez učnega izpričevala 17 učiteljev in 3 učiteljice, tako da je znašalo število vsega učnega osebja 587 učiteljev in učiteljic. Poleg tega so delovali na ljudskih šolah še 3 stalni veroučitelji, 336 dušnih pastirjev in 67 učiteljic za ženska ročna dela. — V šolo je hodilo 76 034 (90%) otrok, in samo 9·416 (10%) normalno razvitih otrok je ostalo brez pouka.*

Posebno jasno se pokaže neizmerni blagodejni vpliv državnega šolskega zakona, ako vzamemo v poštev šolske razmere, kakršne so bile pred petdesetimi leti v Ljubljani in kakršne so zdaj.

Ljubljana je imela pred petdesetimi leti 6 šol: trirazredno državno normalko ali vzgledno glavno šolo, trirazredno vnanjo in notranjo uršulinsko šolo, trivialno enorazrednico v Trnovem in pri Sv. Petru in enorazredno zasebno šolo gospodične Zollerndorfove.

Vse te šole so imele skupaj 20 razredov, v katere je hodilo približno 2000 (77%) otrok; toda nad 600 (23%) otrok je v deželnem stolnem mestu ostalo brez vsakega pouka.

Po tedanjih nazorih pravilno urejeni sta bili pravzaprav samo dve šoli: normalka za dečke in uršulinska šola za deklice; vse ostale šole so bile le bolj zakotne šole.

Učiteljev je imela Ljubljana pred petdesetimi leti z verskimi učitelji vred 16, učiteljic 17, skupaj 33.

V vsej Ljubljani pred petdesetimi leti ni bilo niti enega šolskega poslopja. Normalka je bila nastanjena v licejskem poslopju, uršulinska šola v uršulinskem konventu, šempeterska šola v mežnariji, trnovska šola v župnišču, zasebna šola v zasebni hiši.

In kakšna je bila učna uredba, kakšna metoda, kakšna notranja oprava po teh ljubljanskih šolah, to vem izkušnje sam, ki sem pred štiridesetimi leti hodil v ljubljansko normalko.

Edino učilo, ki je rabilo učitelju, je bila šolska deska, kreda in šiba. V osmih sobah je bilo nagnečenih nad 1000 otrok po ozkih, dolgih in visokih starih klopeh. Večina učencev je bila slovenske narodnosti, a vendar je bila materinščina v teh šolah prava pastorka. V I. razredu smo imeli pač slovensko-nemški abecednik in tudi še slovenski katekizem, v ostalih razredih smo se učili vse predmete, celo krščanski nauk, samo nemški. Slovenskemu branju sta bili odločeni po dve uri na teden, navadno v soboto popoldne, a tudi te dve uri je učitelj mnogokrat porabil rajši za kakšen drugi predmet. V takih razmerah se ne smemo čuditi, če so slovenski otroci posedali v enem in istem razredu po 3—4 leta ter potem ostavili šolo s praznim srcem in prazno glavo. Koliko nadarjenih otrok, ki bi bili ob dru-

*) Laib. Ztg. iz l. 1897, l. 40., 42., 43. — „Jugendhalle“ pa celo piše, da je hodilo lani na Kranjskem 92% otrok v šolo.

gačnem pouku lahko postali koristni udje človeške družbe in vrli sinovi svojega naroda, nam je zamorila ta nespametna šolska uredba!

Na boljše so se obrnile te žalostne razmere, ko je bil deželni vladi v službovanje prideljen šolski svetnik Fr. vitez Močnik. Nikdar ne pozabim, s kakšnim veseljem smo pozdravili normalci jeseni 1856. l. njegovo prvo utrkvistično slovnico, za katero so prišle kmalu tudi njegove slovenske računice. Šolskemu svetniku Močniku in županu Ambrožu se imamo zahvaljevati, da je mestna občina začela resno misliti na to, da bi osnovala svojo deško šolo ter tako razbremenila normalko, ki je imela nekatera leta nad 1000 učencev, in naposled se je l. 1862. res ustanovila I. mestna deška ljudska šola v redutnem poslopju.

Popolnoma prerodilo pa se je ljudsko šolstvo v Ljubljani po tem, ko je bil v veljavnost stopil novi državni šolski zakon.

Ustanovilo se je moško in žensko učiteljišče; normalko je nadomestila moška in deška vadnica; I. mestna deška ljudska šola je dobila v II. mestni in v nemški mestni deški petrazrednici svoji sestri, uršulinska šola pa v mestni deklški osemrazrednici, v mestni nemški deklški šestrazrednici in v Huthovem zavodu svoje tekmovavke; ustanovila se je mestna dvorazrednica na Barju, zasebna deška štirirazrednica v Marijanišču in zasebna deklška šestrazrednica v deklškem sirotišču.

Z malo izjemami so nastanjene vse te šole v dostojnih, lepih poslopijih, imajo moderno notranjo opravo, bogate zbirke učil in dobro založene knjižnice. V vse šole je napeljana zdrava voda, javne šole so razsvetljene z električno lučjo; zasebne šole (pri Uršulinkah, v deklškem sirotišču) se kurijo s centralno kurjavo ter imajo tudi posebno kopaljšče za šolske otroke.

Ljubljana šteje zdaj 8 javnih in 7 zasebnih šol s 95 razredi. Ako pa prištejemo tem še otroške vrtce, šolske delarne in obrtne pripravljavnice, dobimo 110 razredov, v katerih prejema ljubljanska mladina svoj pouk.

In kakor število razredov, tako je poskočilo tudi število učiteljev. V Ljubljani imamo zdaj 43 učiteljev in 79 učiteljic, tedaj obojih 122. Ako pa prištejemo tem še verske učitelje, otroške vrtnarice in prostovoljke, dobimo 143 učnih oseb.

V 95 razredov hodi zdaj 4492 otrok ali 116⁰/₀, to se pravi: v Ljubljani imamo v ljudskih šolah 638 otrok več, nego je obveznih hoditi v šolo, ker se jih toliko tudi še po izpolnjenem štirinajstem letu udeležuje šolskega pouka.

Ako vzamemo v poštev vse te razmere ter jih primerimo z razmerami, kakršne so bile po ljubljanskih šolah pred petdesetimi leti, tedaj moramo navzlic temu, da ljudsko šolstvo v Ljubljani še ni doseglo svojega vrhunca in da Ljubljana glede ljudskega šolstva še vedno zaostaja za mnogimi stolnimi mesti, veseli in ponosni vzklikniti: Lep napredek!

In resnično! Ljubljansko ljudsko šolstvo je samo odsev velikega šolskega napredka po vsej državi. Krasno je napredovala Avstrija zadnjih petdeset let v vseh strokah človeškega znanja in stvarjenja; nikjer pa ni storila tako razsežnega, tako velikanskega napredka, kakor ravno na polju ljudskega šolstva.

Za ta napredek pa se imajo avstrijski narodi v prvi vrsti zahvaljevati veliki dobroti, skrbi in modrosti svojega prosvetljenega vladarja, ki je tudi v kritičnih časih vso svojo očetovsko pažnjo obračal na razvoj ljudskega šolstva.

Zatorej se pa tudi ravno avstrijsko učiteljstvo svojega premodrega vladarja, ki nam je vsem vzvišen zgled neumorne delavnosti, resnične pobožnosti, prave krščanske ljubezni in zvestega izpolnjevanja svojih težkih dolžnosti, oklepa s prav očetovsko ljubeznijo ter zasaja v nežna otroška srca neomajno zvestobo in vdanost do svojega največjega dobrotnika.

Po vsej širni Avstriji puhti v sedanjih dneh iz vdanih src hvaležnih narodov goreča molitev proti nebesom: Bog ohrani, Bog obvaruj Njega Veličanstvo v srečo in blaginjo naše države do skrajnjih mej človeškega življenja!

Združeni v duhu s temi molitvami in zvestovdani svojemu preblagemu vladarju in gospodarju kličemo tudi mi učitelji iz hvaležnega in navdušenega srca: Cesarju Francu Jožefu Prvemu vekovita slava!

Fr. Levec.

Zlati jubilej

Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Govoril pri okrajni učiteljski konferenci slovenskih šol ljubljanskih dne 4. mal. arpana 1898

Jakob Dimnik.

I.

Vsako oblastvo je od Boga.

(Sv. pismo.)

Nekoč je živel zelo priljubljen in spoštovan kralj. Kraljestvo njegovo je bilo veliko. Bil je zelo mlad, ko je prevzel vladarstvo. Izvoljen je bil kraljem edino le zaradi njegove nenavadne velike nadarjenosti, pridnosti in pobožnosti. Spočetka se je zelo bal, zasesti kraljevi prestol in dolgo je premišljeval, je li vreden take velike časti in slave in če je res sposoben in poklican, tako veliko kraljestvo vladati po volji božji, podložnikom v časno in večno srečo.

Dolgo časa se ni mogel odločiti za to visoko mesto.

Nekega dne sedi zamišljen v svoji sobi ter premišljuje, je li res poklican za tako važno in težavno mesto. Ne more se odločiti. Zdaj poklekne pred sv. Razpelo, povzdigne roki ter prav goreče moli in prosi Boga za svēt. Kar stopi angelj iz nebes k njemu in mu reče: „Ne obupuj in ne obotavlaj se še nadalje! Takoj primi za kraljevo žezlo, s kojim bodeš storil srečnih lahko mnogo narodov! Gospod bode blagoslovil tvoje delo, — če bode le vredno blagoslova.

To krono, katero ti tū podajam, bodeš nosil ti in nasledniki tvoji. Pričala pa bode ta krona, če bodeš priljubljen pri Bogu in pri ljudstvu. Glej, njeno zlató se sveti, kakor sončni žarki na jasnem nebu; svetica se pa bo ta krona toliko časa, dokler bode ta, kdor jo bo nosil, vladal svoje narode po volji božji. Zlató te krone bode pa obledelo in se spremenilo v svinčeno barvo, če vladar njen ne bode razumel, braniti resnice in pravice ter se ustavljal krivici in sili. Njeno zlato bode postalo rudeče kakor kri, če bode želel vladar iz slavohlepnosti razširiti kraljestvo svoje s krvjo svojih podložnikov.

Ti biseri, ki kinčajo to krono, bodo dajali spričalo o dobrem in slabem vladanju. — Ta-le veličastni briljant, ki se sveti kakor najčistejši studenec in kojega žarki se spreminjajo, kakor migljajoče zvezde na jasnem večernem nebu, bode otemnel ter postal črn kakor oglje, če vladar ne bode znal, pridobiti si ljubezni, zvestobe in udanosti podložnikov. — Ta-le zeleni smaragd pomeni zaupanje do vladarja, a razdrobil se pa bode v prah, če ne

bode delovanje in življenje vladarjevo tako, da bi ljudstvo zaradi tega ne zaupalo vanj.“

Po teh besedah je izginil božji poslanec in mladenič se je čutil dovelj krepkega in sposobnega, zasesti kraljevi prestol. Z zaupanjem v Boga je prevzel kraljevo krono in nastopil vladarstvo. Postal je zelo star in do zadnje ure je vladal podložne in udane narode svoje po volji božji. Temu je bila najboljša priča njegova krona, ker je ostala vedno tako lepa in svetla, kakor je bila tisti dan, ko je zasedel kraljevi prestol.

II.

Z Bogom, mladost!
(Cesarjeve besede.)

Ob tej legendi nam prihaja nehoté na misel nastop vladarstva našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Kakor znano, so žalostni dogodki l. 1848. prisilili cesarja Ferdinanda, da se je odpovedal cesarski kroni. Po zakonu, bi mu moral slediti njegov brat, nadvojvoda Franc Karol. A ta se je v teh hudih časih odpovedal težki kroni. V tem položaju namigne knez Feliks Schwarzenberg, ki je užival popolno zaupanje v cesarski rodbini, na 18 letnega nadvojvoda Franca Jožefa, češ, njemu se zdi ta najsrečnejši in najsposobnejši, ki bi mogel prevzeti v teh nemirnih časih vladarstvo avstrijskih dežel.

Sredi meseca listopada 1848. l. je bila že dognana stvar, da bo nadvojvoda Franc Jožef zasedel cesarski prestol. Vse je pa ostalo tajno; le ministri so se obvestili o tem, da jim je bilo mogoče ukreniti vse potrebne priprave. Seveda, obvestiti je bilo treba o tem sklepu tudi mladega nadvojvoda. Nadvojvoda Franc Jožef je v svoji skromnosti in ponižnosti odklonil to ponudbo, češ, da ni vreden take velike časti in slave, da je še premlad ter ni sposoben in ne poklican, vladati tako veliko državo po volji božji, podložnikom v časno in večno srečo. Ne, mu odgovoré, prav njegova mladost, njegova nenavadno velika nadarjenost, pridnost in pobožnost mu dajo najboljšo sposobnost, vzeti v roke vladarsko žezlo ter spravili narode zopet v dobro razmerje s cesarjem.

Dolgo časa se ni mogel odločiti za to visoko mesto. Tri dni je premišljeval, je li vreden in poklican, nositi staroslavno Habsburško krono, koje svetli žarki se razprostirajo vedno dalje in dalje po širni Avstriji ter oznanjujejo narodom, kako dobri, usmiljeni, pravični in pobožni so bili vladarji, ki so nosili to krono.

Kakor kralj naše legende, je tudi nadvojvoda Franc Jožef v tem svojem notranjem boju klečé prosil pred sv. Razpelom pomoči in razsvitljenja. In tudi on je v trenutku, ko je najbolj goreče pošiljal svojo molitev k Vladarju vseh vladarjev, začul v svojem srcu glas: „Ne obupuj in ne obotavljaj se še nadalje! Takoj primi za kraljevo žezlo, s kojim bodeš storil srečnih mnog narodov!“

Mladi nadvojvoda se je udal čutilom dolžnosti in čutil se je krepkega in sposobnega, zasesti cesarski prestol. Z zaupanjem v Boga je prevzel vladarstvo in dne 2. grudnia 1848. l. se je zalesketalo čisto zlato staroslavne Habsburške krone, nje veličastni briljanti, biseri in smaragdji na maziljeni glavi cesarja Franca Jožefa I. A še lepše kakor bliščoba in biseri krone, so se lesketale mladega našega vladarja lepe čednosti in dejanja njegova.

Kot vladar ima naš presvetli cesar pred očmi vedno svoje prednike, v prvi vrsti nepozabljivega ustanovitelja naše vladajoče hiše, slavnega grofa Rudolfa Habsburškega. Kakor znano, je imel Rudolf Habsburški na svojem ščitu okovano roko s kijem in oljkino vejico in spodaj je pa bilo zapisano njegovo geslo: „Utrum lubet?“ — Katero ti drago? Kij je znamenje boja in vojske, oljkina vejica pa znamenje miru. Tega gesla se drži tudi naš cesar. Zgodovina nam pripoveduje, da se naš cesar, kedar je bilo treba braniti pravice svojih podložnikov, ni ogibal vojske, sam prijel za meč in ga neustrašeno sukal proti sovražniku; seveda, za prelivanje krvi svojih udanih podložnikov se pa odloči naš usmiljeni vladar le v najhujši sili in najljubši mu je mir; saj je znano, da prvi in najboljši zaščitnik evropskega miru je cesar Franc Jožef I. Pravico in resnico braniti ter pobijati krivico — ta lepa čednost Rudolfa Habsburškega diči tudi našega viteškega vladarja.

Za vzgled ima naš cesar tudi slavno cesarico Marijo Terezijo. Ta slavna cesarica je storila za svoje narode vse, kar je vedela, da jih more pripeljati k časni in večni sreči. „Justitia et Clementia“ — Pravičnost in usmiljenje — je bilo nje geslo. Pa tudi življenje in delovanje našega predobrega vladarja je krasna knjiga življenja, polna najlepših dokazov njegove pravičnosti in usmiljenja.

Tudi geslo, koje si je izvolil cesar Franc Jožef I. dné 12. svečana 1849. l. je značilno za smer njegovega stremjenja: „Viribus unitis“ — z združenimi močmi! Ta rek priča, da pozna naš vladar prav dobro avstrijske razmere in potrebe ter predobro vé, kaj je potrebno za blagostanje in srečo narodov avstrijskih. Zato pa tudi žrtvuje vse svoje sile v združenje vseh dobrih moči ter nam daje najlepši vzgled, da se moramo i mi ravnati po njegovem geslu.

„Utrum lubet?“, „Justitia et Clementia“ in „Viribus unitis!“ — ta tri gesla so zvezde vodnice našem modremu vladarju, ki so ga vodile in ga še vedno vodijo po težavnih in nevarnih njegovih vladarskih potih. V cesarskem dvoru na Dunaju imajo hranjenih veliko dragocenosti, ki povelečujejo slavo Habsburškega rodu, a vse to ni tako veličastno, kakor so ta tri gesla, ki nam jih hrani in pripoveduje povestnica iz ust, iz duha in sreca Habsburžanov.

Zvesto posnema naš vladar tudi svoja nesmrtna prednika, po katerih so mu dali ime pri sv. krstu. Cesar Franc se je moral za slavo in čast svoje države trdno bojevati in po viharnih bojih sta pa zavladata mir in sreča v državi. Cesar Jožef II., „ljubitelj človeštva“, prijatelj svobode in prosvete, je živel in delal le za blagor in srečo svojih narodov. Tema dvema vladarjema je skazovalo ljudstvo neomejeno ljubezen, zvestobo in udanost; in imeni teh dveh slavnih vladarjev iz rodu Habsburžanov, njih duši in srci združuje v eni osebi, v eni duši in enem srcu naš veliki in slavni cesar Franc Jožef I.

III.

Delajmo, dokler smo mladi!
(Cesarjeve besede.)

Tak je naš cesar po svojem notranjem prepričanju, po svojih zmožnostih, po svojem srcu in duši. Dotaknimo se še s par besedami njegovega življenja in delovanja.

Življenje cesarja Franca Jožefa I. je bogato krasnih knjig s podobami, ki nam kažejo njegove blage namene in dejanja, več srečnih dogodkov in

bolestnih dogodjajev, mnogo britkih skušenj ter neštevilnih dokazov ljubezni in zvestobe. Knjiga cesarjevega življenja in delovanja nam spričuje, kako čudovito se je razvijala in napredovala Avstrija v zadnjih desetletjih ter vsled tega stopila v vrsto omikanih držav.

Če se ozremo v dobo cesarjevega življenja, vidimo, da je bil Franc Jožef že kot otrok milosrčen in usmiljenega srca do bližnjega. Kot deček je bil najuzornejši učenec ter delal največje veselje in čast svojim starišem in učiteljem. Kot mladenič je pokazal mladi princ svoj pogum, nevstrašenost in junaštvo v bitki pri sv. Luciji, in mladega cesarja je vse občudovalo, ker je razumel „z združenimi močmi“ voditi svoje narode, da so napredovali v vsakem oziru.

Ko je nastopil Franc Jožef I. vladarstvo, ni prevzel na znotraj in na zvonaj zavarovanega kraljestva; ljudstvo je bilo nezadovoljno ter živelo v neslogi; državna uprava ni imela modrih zakonov ter bila ob enem v zelo slabem gmotnem položaju; ljudstvo se je puntalo in zaničevalo zakone, — s kratka: vse je vrelo, cesarsko žezlo je bilo brez moči.

Velikansko in zelo težavno nalogo je prevzel mladeniški vladar, a izvršil jo je s svojo pridnostjo, vstrajnostjo in zvestim spolnovanjem svojih dolžnosti takó, da danes po preteku petdesetih let vsi hvalimo Boga, da nam je dal tako dobrega vladarja, njemu samemu pa skazujemo zvestobo in udanost na razne načine in z vseh krajev naše širne Avstrije se čuje danes navdušeni klic: „Slava cesarju Francu Jožefu I.“

Komaj je cesar Franc Jožef I. nastopil vladarstvo, je bila njegova prva skrb, da je odpravil tlako ter povzdignil kmetski stan. Vstrezaje duhu svobodnosti, je vpeljal novo sodno oblastvo z neodvisnimi in nepristranskimi sodniki. Uravnal je politično upravo ter ji izročil nadzorstvo nad šolo, obrtom, zdravstvom, nad varnostjo državljanov in občinsko upravo. Z občinskim zakonom je ustanovil svobodne občine, s šolskim zakonom svobodno in napredno šolo, z obrtnim zakonom je pa odprl pot obrtu in trgovini. Ustanovil je šole, učiteljišča, strokovne šole za kmetijstvo, trgovino in obrt. Izkopali so se prekopi in zgradila pristanišča; regulovale so se reke, železniška mreža razširila in napeljal brzojav in telefon po vsi državi. Avstrijsko vojno brodovje zavzema jedno prvih mest svetá in trgovsko brodovje pospešuje kaj mogočno čezmorski promet.

Cesar je dal svobodno ustavo in ž njo pa zakone, ki so povzdignili denarstvo, trgovino, obrt in varstvo osobne svobode; ti zakoni so tudi dokazi, da ustava ni bila mrtva črka, ampak zrno, ki je padlo na njivo domovine ter obrodilo bogato žetev.

Da je bilo mogoče vse to izvršiti, zato je delal naš cesar z neumorno pridnostjo od ranega jutra do poznega večera; le malokedaj si je oddahnil od napornega dela. Delavnost, vestnost v izvrševanju dolžnosti, natančnost in točnost našega vladarja so res občudovanja vredne čednosti, s katerimi daje najlepši vzgled vsem podložnikom.

Velikodušni naš deželni oče se je spominjal vedno tudi delavcev. Zakoni o bolniških blagajnah in o zavarovanju proti nezgodam so temu najlepši dokaz. Pravični naš vladar je tudi ukrenil, da imajo delavci, ki imajo težke dolžnosti do države, volilno pravico za državno zastopstvo.

Da vidi povsod sam, kako se godi narodom, zato potuje večkrat po raznih krajih cesarstva. Kamor pride, pridobi s svojo ljubeznivostjo, prijaznostjo in s svojim vitežkim nastopom hipoma srca vseh. Povsod ga na-

vdušeno pozdravljajo, on pa deli revežem milodare, jih tolaži, jim briše solze, teč podpira dobrodelne namene. Pri tem pa Nj. Veličanstvo nikdar ne opusti svojih verskih dolžnosti ter skazuje Bogu čast, svojim narodom pa daje najlepši vzgled.

Cesar podpira tudi umetnosti in znanosti, obiskuje razstave posameznih dežel in hvali pridnost državljanov. V lastni osebi te časti! A tudi avstrijski narodi ga časte, spoštujejo in ljubijo ter tekmujejo med sabo, kako bi mu lepše in dostojneje skazali svojo hvaležnost in ljubezen za njegovo očetovsko skrb. Ni čuda torej, da se bo letos celo vrsto spomenikov postavilo v spomin na plodonosno 50 letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. V Olomucu, kjer je l. 1848. prevzel naš cesar vladarstvo, bodo postavili velik cesarjev spomenik, na Dunaju doprsno podobo nadvojvode Karola Ludovika ter vojnega maršala in slavnega vojskovodje Albrehta. V Ljubljani se bo postavil v znak hvaležnosti za njegovo pomoč in njegove tolažilne besede, s kojimi je tako plemenito lajšal bedo ponesrečnejem po potresu, ki je razdjal belo Ljubljano dne 14. malega travna 1895. l., na javnem trgu v spomin prihoda Nj. Veličanstva v Ljubljano povodom potresne katastrofe krasen spomenik. V spomin na cesarjevo petdesetletnico bo mesto Ljubljana zgradila mestno ubožnico in kopališče ter še več drugih dobrodelnih naprav in zavodov. Slovensko učiteljstvo s Kranjskega, ki nikdar ne zastane za drugimi stanovi, kadar je treba skazati cesarju udanost in zvestobo, je zložilo ob svojih skromnih plačah v spomin in proslavo na cesarjev zlati jubilej tisoč goldinarjev prostovoljnih doneskov za „cesarja Franca Jožefa I. jubilejsko ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem“ in vseslovensko učiteljstvo s Kranjskega, Štajerskega in Primorskega je pa ustanovilo v Ljubljani v trajen spomin in proslavo na plodonosno petdesetletno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. „šolski muzej“.

Avstrija bo praznovala dne 2. grudna t. l. velik in vesel praznik, ki bo ostal zapisan z zlatimi črkami v zgodovini avstrijski. Ta praznik bo pričal svetu, kako ljubijo in časte avstrijski narodi svojega cesarja ter delé z njim veselje in žalost. Kadar praznujejo v cesarski rodbini kak veseli god, tedaj se vesele tega vsi zvesti podložniki; če pa zadene našega dobrega in skrbnega cesarja nesreča, žalujemo vsi z njim ter občudujemo krepost njegove duše in udanost v voljo božjo.

Istina je: zlató staroslavne Habsburške krone je ostalo čisto, kakoršno je bilo pred petdesetimi leti in se tudi danes sveti kakor sončni žarki na jasnem nebu. To čisto zlató priča, da je naš presvetli cesar Franc Jožef I. priljubljen pri Bogu in ljudstvu, da je vladal vseh petdeset let svoje narode po volji božji, da je branil resnico in pravico, se ustavljal vedno krivici in sili ter ni nikdar želel iz slavohlepnosti razširiti kraljestva svojega s krvjo svojih podložnikov. V kroni našega cesarja ne manjka danes nobenega bisera, vsi se svetijo, kakor najčistejši studenec in njih žarki se spreminjajo kakor migljajoče zvezde na jasnem večernem nebu. Ti svetli biseri pričajo, da si je znal pridobiti cesar Franc Jožef I. ljubezen, zvestobo in udanost svojih podložnikov. In zeleni smaragdi v kroni so še vsi taki, kakoršni so bili pred petdesetimi leti ter kažejo, da je življenje in delovanje našega modrega vladarja tako, da mu moremo in smemo vse zaupati. Kot osemnajstletni mladenič je prevzel cesar Franc Jožef I. cesarsko krono ter jo je nosil, da se je postaral pod njo; ves ta čas je pa vladal podložne in udane narode svoje po volji božji. Temu je najlepša priča njegova krona, ki je ostala

vedno tako lepa in svetla, kakor je bila dné 2. grudna 1848. l., ko je zasedel cesarski prestol.

Pa tudi v trnjevi kroni, katero je posadila Previdnost božja na glavo najplemenitejšemu knezu, kar jih pozna vesoljni svet, ne manjka danes nobenega bodečega trnja in prav lahko trdimo po vsi pravici:

„Noben vladar ni vladal tako blagodejno, pod nobenim vladarjem se ni Avstrija razvila tako uspešno, noben ni prejel od svojih narodov toliko dokazov ljubezni, pa tudi noben ni pretrpel toliko bolečin in prežil toliko britkih ur, kakor cesar Franc Jožef I.“

Svetovna zgodovina imenuje našega cesarja varuha svobode in mirú, zaščitnika umetnosti in znanosti, branitelja sv. vere in cerkve, očeta ubogih, pospešitelja vseh človekoljubnih podjetij, značaj poln milosti, prizrčnosti in plemenitosti.

„Pobožen, pošten in pravičen, veren in odkritosrčen“ — tak je naš cesar.

IV.

Dajte cesarju, kar je cesarjevega.

(Sv. pismo.)

„Pobožen, pošten in pravičen, veren in odkritosrčen“ — tak je naš cesar. Kaj čuda torej, da letos, ko praznuje ta veliki vladar svoj zlati jubilej, tekmujejo vsi avstrijski narodi, vse kronovine, stanovi, društva in korporacije med sabo, kako bi lepše in dostojneje proslavili jubilejsko leto, leto velikega veselja, ko se slehern Avstrijec z navdušenjem pripravlja na srečni in veseli dan 2. grudna.

Štiristo let se že ni praznoval v kraljestvu Habsburžanov tak praznik. Cesar Friderik III., ki je umrl l. 1493., je bil edini Habsburžan, ki je vladal 58 let; za njim je pa vladal najdljé naš ljubljeni cesar Franc Jožef I.

Velik in redek patrijotiski praznik bomo torej praznovali letos dné 2. grudna. Patrijotiski prazniki so pa najugodnejše prilike, ob katerih je mladina najbolj dovzetna za vzbujanje patrijotiskega čuta, — patrijotizma. Šola mora pa biti tisto ognjišče, na katerem plapolaj in góri čisti avstrijski patrijotizem, učitelj pa tista moč, ki neti in kuri ta patrijotiski ogenj na tem ognjišču in ga prižiga v nedolžnih srcih mladine.

Mladina je bodočnost države in dobra šola je pa temelj, na katerem sloni državno blagostanje.

Zbrali smo se danes oh tej slovesni priliki, da se posvetujemo in sklepamo, kako bi veličastneje proslavljale ljubljanske mestne šole zlati jubilej plodonosnega 50 letnega vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. K temu praznovanju nas silijo trije nagibi, in sicer:

- 1.) Avstrijsko domoljubje, ki ogreva naša srca.
- 2.) Ljubezen in hvaležnost do predobrega našega vladarja, ki je sè svojim modrin vladanjem povzdignil Avstrijo med prve države na svetu.
- 3.) Patrijotiski praznik cesarjevega zlatega jubileja sam, ki nam bo dal najlepšo priliko, naslikati otrokom vrline našega cesarja, da ga posnemajo v vsem ter postanejo taki, kakoršen je cesar sam: pobožni, pošteni in pravični, verni in odkritosrčni avstrijski domoljubi.

In ta spomenik avstrijskega domoljubja v srcih ljubljanske šolske mladine bo pa tudi v srcih še poznih potomcev neprestano vzbujal domovinska čutila ljubezni in udanosti do presvetlega vladarja in cele Habsburške hiše — naši deželni prestolnici v ponos, našemu narodu v čast, pomenljivemu letošnjemu letu pa v trajni spomin in proslavo.

V.

Vse za dom in za cesarja.

(Cesarska pesem.)

Po naročilu sl. stalnega odbora sem sestavljal v glavnih potezah načrt, kako praznuj šolska mladina v Ljubljani petdesetletnico Njegovega Veličanstva. Podrobni načrt bo pa sestavljal danes izvoljeni „jubilejski odsek“, kateremu naj se blagovolijo poslati eventuelni dodatni predlogi. Zamolčati pa ne smem, da je sl. občinski svet našega stolnega mesta na predlog in priporočilo bl. gospoda župana dovolil za to praznovanje 1200 gld. podpore, za kar mu gre vsa čast in hvala.

Kako bo praznovala šolska mladina v Ljubljani petdesetletnico Nj. Veličanstva na podstavi sklepov „jubilejskega odseka“, bom poročal prihodnje leto.

Vdanostna izjava

~ ljubljanskega učiteljstva. ~

Sestavil E. Gangl.

Njega c. in kr. apostolskemu Veličanstvu!

Učiteljstvo slovenskih in nemškoslovenskih ljudskih šol v Ljubljani, zbrano pri današnji okrajni učiteljski konferenciji v proslavo petdesetletnice premodrega vladanja Vašega Veličanstva, se usoja v najgloblji udanosti in v najčistejši ljubezni položiti v premilostne roke Vašega Veličanstva izraze neomajne zvestobe do posvečene osebe Vašega Veličanstva in do prejasne vladajoče rodbine.

To učiteljstvo polaga v znožje Najvišjega prestola prisego, da bo takisto v bodočnosti zbujało in krepilo v srcih šolske mladine iskreno ljubezen, vdanost in zvestobo do Vašega Veličanstva in do preslavnih členov prejasne rodbine Habsburško - lotarinške.

Ljubljana, v 4. dan mai. srpana 1898.

Vrla gospodinja.

Spisala ravnateljica M. L.

Uvod.

Mirno družinsko življenje ob domačem ognjišču velja za največjo srečo na zemlji. Saj je pela nedavno umrla gospodinja sama :

Prekrasna je zemlja doma in drugod,
In čudeži stvarstva rasto nam povsod;
Al' vender veselje prebiva le tam,
Kjer vzdiga domače ognjišče se nam! —

Središče, duša družinskega življenja pa je — gospodinja. Ona je čuvarica miru in ljubeznive vzajemnosti med vso družino. Do nje se obračajo vsi o svojih potrebah, nje roka pomaga povsod. Kjer ni gospodinje pri hiši, tam niti pravega življenja ni in vse gre narobe. —

Gospodinja — kako velevažen poklic je to! — Kolik vpliv ima prav gospodinja na razvoj domače blaginje! Dobra, modra in skrbna gospodinja je blagoslov in sreča vse hiše — vnemarna, slaba gospodinja je nje največja nesreča. Mnoga hiša ne bi dočakala svoje propasti, da jo „na treh voglih“ podpira krepka gospodinja. — Dajte nam dobrih, vrlih gospodinj in narod bo veselo napredoval v vsakem oziru!

Zato, drage deklice, mislite zarana na to, da se pripravite vsestransko na bodoči poklic. Izstopivši iz šole se odločijo deklice za marsikaj; ta će biti učiteljica, ona gre služiti, te gredo v tovarno i. t. d., največ pa jih ostane doma pri stariših. — Izvečine bodo prej ali slej prevzele gospodinjstvo. — Kako potrebno pa jim je, da se pripravijo na to. Za vsak stan je treba priprave, učenja. „Učen ne pade nihče z nebes“, pravi narodni izrek; vsak se mora sam truditi, da si pridobi potrebnih vednosti in spretnosti za svoj poklic. Koliko let potrebujejo mladeniči, da se usposobijo ta za duhovnika, oni za odvetnika, drugi za uradnika, obrtnika itd.

Tudi za gospodinjski poklic je treba skrbne priprave. Najboljša šola za to je pač domača hiša. Pri svoji materi se boš gospodinjstva najbolje naučila. Bodi ji torej desna roka v domačih opravilih!

Da ti bo pa tem lažje pomniti na to ali ono, pomorem ti tudi z naslednjimi vrsticami. Najprej te opomnim na svojstva, katera si pridobi, da postaneš kdaj dobra gospodinja in blagoslov božji svoji hiši; pozneje, če Bog da, napišem ti, kar je treba vedeti umni gospodinji o stanovanju, obleki in perilu, o hrani itd.

Vzprejmi torej te skromne vrstice v blag spomin na šolo, kjer si prejela marsikak lep nauk, prebiraj jih večkrat, pa ravnaj se po njih, in Bog bo s teboj!

A. Svojstva vrle gospodinje.

Redoljubnost.

Vsem božjem stvarstvu vlada čudovit red. Brezštevilni svetovi krožijo že tisoč in tisočletja v neizmernem nebesnem prostoru, a nikdar si ne pridejo navzkriž na svojih potih; letni časi menjavajo redno drug z drugim, zemlja rodi leto za letom svoj sad, počiva in se zopet vzbuja — vedno ob določenem času. — Nikjer nereda — nikjer zmešnjave! —

Vsaka družina posebej je majhen svet. Nje posamezni udje se gibljejo drug poleg drugega; ako jim red odkazuje pot, ne ovirajo se med seboj, naj so še tako številni, marveč drug drugemu so v podporo in krepko pomoč, in hiša cvete v sreči in zadovoljnosti. Vzdrževanje reda je torej prva in najmenitnejša naloga vsake gospodinje. Nje prva lastnost bodi redoljubnost. Gospodinja, ki ljubi in čišla red, je krepke volje in ima oči povsod. Zato vlada tudi red po vseh prostorih in v vsakem kotiču. Vsaka stvar ima svoje stalno določeno mesto, kamor se spravlja takoj, ko se ne rabi več. Stanovalnice, spalnice in druge sobe so vedno lepo urejene; hišna oprava in vse, kar sploh spada v sobo, je ukusno razvrščeno. Kar pa ne spada v sobe, tega redoljubna gospodinja ne trpi v njih. Obuvalo, orodje, posoda, metlje se ne puščajo v sobi; za to je odločen zunaj kak kot, da ne leže neredno okrog. Za obleko ima gospodinja posebno omaro, ravno tako za perilo. V predalih je zloženo perilo, da ga je veselje pogledati. V tem predalu so rjuhe, v onem prti, tu srajce, tam robci i. t. d., pa vse lepo celo in popravljeno. Zanošeno in raztrgano perilo ne pride nikdar na svoje mesto v predal prej, da je lično zašito in zakrpano. V zapisniku pa je natančno zaznamovano, koliko šteje nogovic, koliko robcev, prtov, rjuh, srajc, spodnjih kril i. t. d.

V posebni omari so shranjene čiste steklenice, kupice, čaše i. t. d. Noži, vilice in žlice so navadno v košari, pregrajeni na tri oddelke, da so noži v jednom, vilice v drugem in žlice v tretjem oddelku.

Ravno tako mora biti kuhinja v najlepšem redu. Kuhinjska posoda, razvrščena po polici, se blesti kakor nova. Posoda za vodo ima svoje primerno mesto, ravno tako valjar, strgalnik, cedilnik, kuhinjske klešče, razne pokrovke in drugo kuhinjsko orodje. Kuhinjska omara je urejena kakor lekarna. Tu stoji steklenica z oljem, tam ôna s kisom, vedno na istem mestu; tu je prostor za moko, tam za sol i. t. d. Ravno tak red je v shrambi za jestvine, v kleti, na podstrešju, na dvorišču, s kratka — povsod.

Res, da stane tak red dosti truda, pa se tudi obilno splača. Koliko se s stanovitnim redom prihrani časa, ki bi se drugače z iskanjem potratil, pa tudi marsikaka neprijetnost se odvrne, ako je vsaka reč takoj pri roki, kadar je je treba. — Kamor seže oko redoljubne gospodinje, povsod vlada krasen red. Ravno tako zahteva gospodinja od otrok in vseh domačih, da

ne zanemarjajo svojih stvari. Tuja lastnina, izposojeno orodje, knjige in druge stvari se morajo skrbno varovati poškodovanja in ko se ne rabijo več, povrnejo se takoj zopet lastniku. — Denar, zlatnina in druge dragocenosti se ne puščajo na mizi, v nezaklenjeni omari ali v obleki, da ne pride kdo v skušnjavo, polastiti se tujega imetja. Nevarno je tudi, perilo, orodje in drugo puščati zunaj hiše brez varuha, zlasti še po noči.

Posebno pa se odlikuje vrla in redoljubna gospodinja s tem, da vé prav razvrstiti vsakdanja opravila záse in za vso družino. Zato ji velja zlato pravilo: Vse v pravem redu, o pravem času. — Družina, vajena natančnega in stanovitega reda, ima vsak čas dovolj posla, ni preobložena, pa tudi ne izgublja časa čakaje tega ali onega povelja.

V katerem redu naj se opravljajo vsakdanja opravila, ne moremo določiti za vsako hišo jednako; zakaj, drugačen red zahteva gosposka hiša, drugačen kmetska, drugačen delavčeva hiša. Splošno naj velja to-le: Ura za vstajanje bodi določena za zimski in za poletni čas, ker to odločuje več ali manj red celega dneva. Čas zajutreka, kosila in večerje naj se ne izpreminja poljubno, ampak bodi točno določen. Zjutraj se najprvo pospravijo sobe, potem dobro prevetré. Obeduje se, kakor že omenjeno, vedno ob določeni uri. Po obedu se pospravi miza, pomije posoda in postavi zopet na svoje mesto, potem se prevetri obednica in kuhinja. Kaj bo treba kuhati in kaj delati drugi dan, določi gospodinja že zvečer, da vsak posel vé, kaj ima opraviti prihodnji dan.

Jako tehten del gospodinjskega reda so tudi računi. Gospodinja naj nikar ne zaupa preveč svojemu spominu, marveč naj redno zapisuje svoje dohodke in troške. Plačuje naj pravočasno; izplačane račune in naročbenice hrani skrbno na določenem mestu in pod ključem.

„Če je prava sreča kje na zemlji,“ pravi neki francoski pisatelj, „najdeš jo gotovo le v družini, v kateri se vzdržuje red.“ — Kjer je red, tam je mir, veselje, zadovoljnost, sreča. Red je duša družinskega življenja in podlaga hišne blaginje, nered pa je strup, ki jo razjeda in ruši. — Redu neolčljive družice so ličnost, snažnost, skrbnost, marljivost, vestnost in natančnost v vseh stvareh, prava razdelitev časa in denarja, pa delavnih moči. Kako prijetno je živeti v hiši, kjer skrbi dobra gospodinja za natančen red.

In v hiši obrača
Se žena domača,
Vsa skrbna ve mati
Prav dobro ravnati,
Učiti dekličé,
Svariti fantiče.
Od zore do mraka
Ima poslovanja
Brez vsega nehanja . . . . .
In polni z zakladi predale dehteče
In niti ji snuje vreteno brneče,
In v skrinji izlikani snažno je zbran
Pri volni blesteči i snežno bel lan.
In z dobrim še lesk in bliščobo združuje,
Nikdar ne miruje.
In oče veselo vmes
Po hiši se čedni ozira
In srečo uživa in blagor nebes! — —

Vse drugače je v hiši, kjer vlada nered. Neredna gospodinja dela zdaj to, zdaj ono, danes tako, jutri drugače, pušča to tukaj, ono tam, pripravi danes kosilo prepozno, jutri prezgodaj; ako nikdar ne vé, kje ima svoje

stvari, in jih išče še le, ko bi je imela že rabiti — kaj pa, da je potem povsod zmešnjava, nevolja in — prepir. Kjer pa je prepir, tam beži blagoslov božji od hiše in delo in trud nima uspeha.

Red je pa tudi podlaga varčnosti; zakaj marsikatera stvar se dolgo ohrani v hiši, kjer gospoduje red, dočim je v neredni hiši že davno pokvarjena in zavržena. Red je ob jednom najočitnejša lastnost dobre gospodinje, ker se more tako malo prikriti kakor nered. Vsa hiša, kuhinja, veža, sobe govore z nemo, a razločno in umevno besedo, ter hvalijo ali tožijo gospodinjo. Zaprášena hišna oprava, okvirji, pajčevine po kotih, neomita posoda, razmetana obleka, obuvalo po tleh, stoli v neredu, igrače raztresene in polomljene tu in tam, knjige odprte in sto drugih reči kaže jasno, da gospodinja ne pozna reda. Da le jedenkrat obiščemo kmetsko posestvo, vemo takoj, ali gospodarji tu red ali ne. Obrezani in nepoškodovani plotovi, skrbno obdelane grede brez plevela, snažno dvorišče, pospravljeno poljsko orodje, zdrava živina v čednem hlevu, čista okna i. t. d. vse to ti glasno pravi, da ima hiša modro gospodinjo, ki ima glavo na pravem mestu ter vé vzdrževati red v svojem gospodinjškem okrožju.

Draga deklica, da bo kdaj iz tebe vrla in redoljubna gospodinja, privajaj se že z mladega rednosti. Z malim se pričinja. Pazi torej na svoje reči. Obleko, perilo, knjige in vse drugo imej vedno v lepem redu. Česar ne potrebuješ več, to spravi takoj na določeno mesto. Ne čakaj, da se ti to še le veleva. Bodi točna in skrbna v vseh stvareh. Kar lahko zjutraj storiš, ne odlašaj do večera. Ne mudi šole, ne službe božje. Varuj se površnosti. Iz lehkomišljene, neskrbne in lene deklice brez krepke volje ne bo nikdar vrle, redoljubne gospodinje!

Delavnost.

Bog je ustvaril človeka za delo. Vsakdo mora delati po svojem stanu in po svoji moči, tako veleva zakon življenja. Zato je dobra gospodinja tudi delavna, to je, ne prepušča in ne naklada dela le drugim, ampak se ga tudi sama in z veseljem loti; prva prične, zadnja neha. Prva je zjutraj na nogah, ker dobro vé, da je „rana ura, zlata ura“ in „kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja“, — zadnja pa gre počivat.

Delavnost je gospodinji tako potrebna, kakor redoljubnost. Ni skoraj v nobenem področju toliko in tako različnih opravil, kakor v gospodinjstvu, saj „gospodinja hiši tri vogle podpira“. To pač ni lahka naloga. Treba ji je delati in se gibati ves dan neumorno kakor čebelici, če hoče svojemu poklicu biti kos. Zjutraj je skrbeti za zajutrek otrokom in družini, sobe morajo biti pospravljene, otroci umiti in opravljeni, treba je pogledati v hlev in na dvorišče; dopoldne se pripravljaja kosilo; po obedu je zopet dovolj pospravljanja in pomivanja. Popoldne pa je treba popravljati obleko in perilo, snažiti tu, snažiti tam, skrbeti, da imajo posli dovolj opravka in da se drži vse v lepem redu. Gospodinja mora biti povsod. Kjer njena roka pomaga, tam je uspeh. Gospodinja, ki ljubi delo, užiga tudi družino, da rada in z veseljem dela.

„Ti srečna ves dom osrečavala boš
Neutrudna po hiši in hrami!“ —

Pač res, da stane to mnogo truda, a delavna gospodinja se tega ne straši, zakaj dobro vé, da je v delu zadovoljnost, zdravje, napredek in sreča.

Nič ni deklicam potrebnejše, kakor da se že v zgodnji mladosti privadijo dela, ako hočejo postati pozneje vrle delavne gospodinje. Tudi deklicam

velja pregovor: „Kar se Anžek ni učil, tudi Anže ne zna“. Deklica, ki se ni učila v mladosti vestno izvrševati svojih majhnih dolžnosti in pridno delati — tudi gospodinja ne bo kaj prida. Deklica, ki po ves dan misli le sama náse, na svoj nakit, tudi gospodinja ne bo boljša. „Bele roke se dela boje!“ — Zato modri naš Slomšek tako resno opominja stariše in vzgojitelje, naj priganjajo mladino zarana k delu. Slavni slovenski pesnik kliče odraščajoči mladini:

„Ni praznik, predragi mi, naše življenje,
Življenje naj bode ti delaven dan,
Od zora do mraka rosán in potán
Ti lajšaj in slajšaj človeško življenje!“

Da pač res, odkar je mati Eva utrgala nesrečno jabolko, obsojen je človeški rod k trpljenju. Zemlja se mu je izpremenila v solzno dolino. Žalostno in pusto nam bi potekali dnevi življenja, ko bi ne imeli dela. Delo vedri duha in blaži dušo. Delaven človek je zdrav, vesel, kreposten. Delo ga varuje hudih strasti in hudega dejanja.

„Moli in delaj!“ To zlato pravilo bi moralo biti z velikimi črkami zapisano na najočitnejšem mestu v vsaki hiši ter biti utelešeno v vsaki gospodinji. Kjer se pridno dela, pa moli vmes, tam počiva očitvidno blagoslov božji nad vsem početjem in blagostanje hiše raste in se množi. — Slavnemu ljubljanskemu škofu Hrenu je bil vodilo rek: „Ako te straši delo, glej, plačilo bo imelo!“ — Delo se izplača že tu na svetu.

„Priden človek ima kruha,
Glad mori samo — lenuha!“ —

„Pridnega človeka še nisem videl stradati“, pravi modri v sv. pismu. Delo krepi človeka, mu utrjuje voljo in značaj; zato nam priporoča pesnik:

„Ne plaši se znoja, ne straši se boja,
Šaj moško dejanje krepčuje moža,
A pokoj mu zdrave moči pokonča!“ —
Zato — „Dejanje ti ljubi in boj se pokoja!“ —

Čim težje pa je delo, tem slajši je tudi počitek. Po storjenem delu se sladko počiva. Tudi tega gospodinja ne pozabi; zato ne pretirava, da bi zbog lakomnosti sebi in drugim škodovala s preobilnim delom in prepričnim odmorom . . . Vse o pravem času, delo in počitek!

Gospodinja, ki je delavna in vztrajna v svojem poklicu, bode kedaj tudi mirno zatisnila oči ter ob smrti lahko rekla: „Storila sem, kar sem mogla!“ — Kdor zvesto izpolnjuje svoje dolžnosti v življenju, prejel bo večno plačilo.

„Gospod ne pozabi,
Plačilo deli!“ —

Pa še nekaj naj vzpodbuja gospodinjo na delo! To je ljubezen do domovine. Hrvatski pisatelj Daničić piše: „Za domovino se ne žrtvuje le na bojnem polju, temveč tudi z vsakim koristnim delom. Tisto torej, kar smo prevzeli, ali kar nam je pripadlo v delo, dolžni smo storiti z vso močjo in krepkostjo svoje volje. Ako izvršimo tako vsak svojo dolžnost, poplačamo dolg, katerega dolgujemo svojemu narodu!“ — Ko bi bile vse naše gospodinje delavne in skrbne, ne bi propadlo toliko družin, ne bi se jih toliko preselilo iz drage domovine, da se izgube na tujem.

Kakor pa delo stori človeka srečnega ter mu blaži duha in srce, tako zamori lenoba vse dobre nagibe v njem. Brezdelnost in lenoba razjeda nrvstvenost, dušo in telo, kakor rja železo. — Zguba časa in nedelavnost je umu še pogubnejša nego telesu. Brezdelen um zamori dušo. Kakor se v

stoječi vodi, v kaluži, zaredi vsakovrstna gnusna golazen, tako se zaleže pohajkovalcu v glavi vsakršno zlo, napačne misli in naklepi. — „Kdor ne dela — zlo dela“, prvi pregovor.

„Kjer je lenoba, kjer postavanje,
Tamkaj je blizo hudo dejanje!“

Kdor se odteguje delu in opraviлом svojega stanu, ta je izgrešil namen svojega bivanja na zemlji. Zato tudi Bog lenuhu odtegne svoj blagoslov in

„Lenega čaka strgan rokav,
Pa'ca beraška in prazen bokal!“

Nikdar ne moremo deklicam dovolj priporočiti, naj se varujejo pohajkovanja in postavanja, pa tudi prevelikega hrepenenja po zabavi. Deklica, ki išče dan na dan le zabave in vedrila, postane vetrasta in ničemurna, za delo pa ji ni mar. Mladina naj nikdar ne zabi tehtnega pravila: „Najprej dolžnost, potem zabava!“ Zlasti pa naj se varuje deklica strastnega čitanja romanov. Poznam deklice, ki vsak prost trenutek, pa tudi marsikatero uro, ki bi jo imele prebiti pri koristnem delu, porabljaajo zato, da se uglabljaajo v romantične povesti dvomljive vrednosti ter potem ob belem dnevu sanjaajo, delo pa zanemarljaajo. Kako bi mogla kedaj iz take sanjarske deklice postati dobra, delavna gospodinja? — Kolika nesreča pa je za hišo, kjer gospodari lena in vne'marna gospodinja, ki dela ne pozna in ne ljubi! „Po polju lenuhovem sem hodil in po vinogradu nespametnikovem, pa glej, koprive so ga zarastle in trnje ga pokriva, ograja pa se je podrla!“ pravi modri v sv. pismu. Blizo tako se godi v hiši, kjer vlada gospodinja brez ljubavi do dela. Povsod nered, nikjer uspeha, nikjer sadu, ni čuda, da se ruši blagostanje in da hiša propada, — beda in siromaštvo pa se košatita po vseh prostorih! — —

Varčnost.

Vsako čednost si moramo priboriti. Brez truda in boja ni prave čednosti. Malo pa jih je, ki bi zahtevale toliko razuma in krepke volje, kakor varčnost, zlasti dandanes, ko je varčnost prišla malone ob vso veljavo, potrata pa se prešerno košati po vseh slojih človeške družbe. In vendar je varčnost zlasti gospodinji tako potrebna, kakor delavnost. Zaman dela, kdor ne varčuje. Prednamci so varčnost bolje vedeli ceniti kakor mi. To kažejo razni narodni pregovori, ki smo jih prejeli od njih. „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.“ „Krajcar do krajcarja goldinar.“ „Bolje je prihranjeno jajce, kakor sneden vol“, in mnogo drugih.

Varčena je ona gospodinja, ki skrbno hrani in množi imetek ter ga le umno uporablja, nikdar pa po nepotrebnem in preveč ne troši. Varčna gospodinja uporabi vsako, tudi najnezatnejšo stvar, kolikor možno najboljše. Nikdar ne zavrže stvari, ako ni v resnici neuporabna. Nikdar se ne izgovarja, češ, da to pač ni vredno truda, ker dobro vé, da „velikega vreden ni, kdor malega ne časti.“ Z malim se varčnost začne. Mnoga stvar, ki ni za to rabo, je dobra še za drugo rabo. Ta ali ona ni dobra za zdaj, a bo dobra pozneje.

Varčena gospodinja tudi nikdar ne kupuje nepotrebnih stvari, naj so še tako po ceni, ker „kdor kupuje, česar mu ni treba, prodajal bo kmalu tudi najpotrebnejše“. — Ako ne varčuje gospodinja z vrha vreče, bo varčnost zaman, ko pride do dna. Komur se ne smili krajcar, lahko zavrže goldinar. Gospo-

dinja, ki ne hrani novcev, ne šteje zlatov. Z vednim zajemanjem še najbogatejši vir usahne; tudi najimovitejša hiša s časom propade, ako je gospodinja razsipna.

Varčevati pa je treba ne le z denarjem, ampak tudi z obleko, pohištvom, orodjem in vsako stvarjo, zlasti pa s časom. „Čas je zlato“, pravi Amerikanec. Ne trati časa! Kdor trati čas, trati denar. — Seštej vse minute, ki jih nepotrebno potraši, šestdeset minut je jedna ura. Koliko se dá opraviti v jedni uri! — Pa seštej vse izgubljene ure — kolika škoda. Ako izgubiš imetje, pridobiš lahko s pridnostjo drugo, zmernost in zdravila ti povrnejo zapravljeno zdravje — a čas izgubljen, za vedno izgubljen. „Ura zamujena, ne vrne se nobena.“ — Koliko časa se potraji z nepotrebnim postavljanjem tu in tam, s praznimi razgovori, s pohajanjem v vas itd.

Pri perilu se mnogo prihrani, če je ne pereš po nepotrebem, če skrbno z njim ravnaš, kadar je pereš, če je o pravem času zašiješ in popraviš, če paziš, da se preveč ne zamaže. Posebno si zapomni, da v pranju perilo ne trpi manj, nego li v noši.

Kadar kupuje blago za obleko, pametna in varčna gospodinja ne gleda le na lepoto, temveč tudi na trpežnost, posebno, če je treba rabiti oblačila po več let, kakor n. pr. zimsko obleko i. dr. Za delavno ali vsedanjo obleko izbere si najrajši močno in pristojno tkanino, ki se lahko brez škode pere. Če gospodinja ali odrasle hčere znajo same krojiti in narejati obleko, prihranijo marsikak novčič, ki bi ga morale dati šivilji, prihranijo pa tudi blaga, ako znajo umno uporabljati ostanke. Jako dobro in koristno je torej za mlade deklice, da se prav dobro nauče krojiti in šivati vsaj belo perilo.

Gospodinja tudi mnogo prihrani, ako ravna pametno in premissljeno, ko kupuje hrano. Kadar so pridelki po ceni, tedaj kupi jestvin v večji meri, a varuje se, da ne troši več kakor po navadi; le prerado se namreč zgodi, da si človek obilneje privošči te ali one reči, ako jo je treba samo prinesiti iz shrambe. Toda, ko stvar prehitro poiđe, občuti vsakdo živo, kako težko mu je pogrešati tega, česar se je navadil. Gospodinja ne sme otrók in družine razvajati s tem, česar jim ne more vedno dati. Človek lahko pogreša to, česar ne pozna. Z razvado pa rastejo potrebe. Gospodinja, ki ne more vedno prinašati izbranih jedil na mizo, naj jih tudi izjemno ne donša, razven o godovih, družinskih praznikih in o posebnih redkih priložnostih, o katerih po zmožnosti privošči družini kaj boljšega. — Kadar kupuje hrano in druge v gospodinjstvo spadajoče stvari, se ozira gospodinja tudi na letni čas, ter ne kupuje tedaj, ko so stvari najdražje, n. pr. pomladi prvo zelenjad, ali poleti prvo sadje, ki pride na trg.

S tem in mnogim drugim obvaruje se skrbna in varčna gospodinja marsikaterih stroškov. Vé si pa tudi na razne načine kaj pridobiti. Če modro uporablja vsako stvar, se dá marsikaj prigosposoditi v hlevu, na dvorišču, na vrtu in drugod, zlasti še v kuhinji. Gospodinja, ki pazi na vsako stvarico, niti polenca ne požge več, kakor treba; posodo ohrani po več let nepoškodovano, za jedila porabi dvakrat manj, kakor ona, ki gospodinjstva ni vešča, in vendar so jedila okusna in družina ne strada. — Kdor zna! — A znanje ne pride samo od sebe. Učiti se je treba, pa zgodaj. Marsikatera deklica pač ne misli na to. Izstopivši iz šole, bavi se le z glasovirjem, uči se tega in onega jezika, risanja in drugih umetnij, pozabi pa najpotrebnejšega: seznaniti se z gospodinjstvom in zlasti s kuhinjo. Pa tudi ubornejše hčere delavskih starišev mnogokrat niso na boljem. Komaj zapusté šolo, že pridejo v tovarno, a ko jim je pozneje prevzeti gospodinjstvo,

ne umevajo ničesar; torej ni čuda, da dostikrat ne znajo pripraviti najnavadnejših jedil. Neogibno potrebno je torej vsaki deklici brez razločka, da se v mladosti nauči kuhati, šivati in drugih gospodinjskih opravil, da bo kdaj dobra gospodinja!

Še posebno pa se ogiblje varčna gospodinja — dolga. Hudo je, ako ne more zadostiti vsem potrebam v hiši, a gorje ji, če si mora novcev izposojevati ali celo zanje zastavljati. — Dolg je zloben tovariš. Neizplačan dolg je neodpuščen greh. — Ako napravi dolg iz resnične potrebe — je gospodinja pač vredna pomilovanja; ali kaznjivo in graje vredno je, ako napravlja gospodinja dolgove, da more na zabavo, ali da se šopiri z obleko in nakitjem! — Ako ne zna gospodinjiti tako, da so letni troški manjši od dohodkov, zabrede v dolgove. Letos napravi malomarna gospodinja sto goldinarjev dolga — že veliko zlo. Prihodnje leto ne ostane le ta dolg, marveč še drugih sto se bo nabralo; v desetih letih teži jo tisoč — in propast navadne hiše je gotova!

Varčevati je treba torej vsaki gospodinji. Človek ne vé, kaj ga zadene danes ali jutri, ne vé v mladosti, kaj ga čaka v starosti. Kdor želi v starosti mirno in brez skrbi počivati, ta naj v mladosti pridno dela in modro varčuje! „Hrani bele novce za črne dni“, opominja nas stara prislovica. Varčevati moramo pa tudi zato, da lahko pomagamo svojemu bližnjiku v nesreči in potrebi. Kdor živi le sam záse, ni človek in ne kristijan. Varčna gospodinja ne varuje in množi torej svojega imetja le zato, da bi kupičila vedno večje bogastvo ter se ponašala ž njim, siromaka pa ošabno in brezsrčno prezirala. Tudi se ne udá skoposti, da bi sebi in drugim ne privoščila potrebne ter siroti trdosrčno zapirala vrata. Varčna gospodinja se modro ogiblje vsake prenapetosti in skrajnosti ter svoje oskrbi z vsem potrebnim, pa tudi bližnjiku v sili in potrebi rada otira bridke solze.

Krasen vzgled milosrčne varčnosti nam je avstrijska cesarica Karolina Avgusta, ki je umrla 19. svečana 1873. leta. Blaga gospa je živela po smrti svojega soproga, cesarja Franciška, le za ubožce. Kdor ima, lahko dá, menil bi kdo. A kdor sam sebi pritrjuje, kar mu ni neogibno potrebno, da more ubožcem pomoči, tak človek je blag in plemenitega srca. Taka je bila cesarica Karolina Avgusta. Malokdo je opazil, da ima visoka gospa, sedeča v krasni cesarski kočiji, na sebi zašito obleko in oguljene rokavice, katerih ni še hotela zavreči, da tem več prihrani za ubožce. Nekdaj ji je bilo treba novega klobuka, stari je bil že ves ponošen. Prinesó tedaj novega. Njih Veličanstvo blagovoli z zadovoljstvom na znanje vzeti, da klobuk velja 15 gld. Klobuk za 15 gld. pač ni prevelika potrata za najvišjo gospo v cesarstvu! A hipoma se domisli blaga cesarica, da je ravno prej ta dan došla prošnja uboge družine, ki bi v podporo potrebovala vsaj 15 goldinarjev. — Kaj stori? — Nov klobuk mora počakati boljših časov, petnajst goldinarjev pa je poromalo v uborno kočico ter posušilo tam potok solzá.

Drugo pot je menila dvornica, da je prišel ugoden trenotek opozoriti presvetlo gospo na njeno močno ponošeno obleko. — „Veličanstvo, krilo je zopet raztrgano!“ — „Zakrpajte je, le še je zakrpajte, denar potrebujem za ubožce!“ — bil je blag odgovor. — V Persenburg, kjer je bivala cesarica vsako leto nekaj časa, dohajal je z dvornim spremstvom tudi sladčičar. Kar pride nekdanj najvišje povelje: „Sladčičarja ni treba več z nami, imela bom toliko več za ubožce!“

V razsvetljava sobe je rabila visoka gospa le dve sveči. Večkrat so jo pregovarjali, da naj si napravi boljšo razsvetljava, a vselej se je glasil odgovor: „Moram varčevati, da bo tem več za ubožce!“ — Kakor si je

blaga cesarica marsikaj odrekla, da tem več prihrani za sirote, tako je varovala tudi vsako stvarico, da bi se po nepotrebem ne zavrgla. Nekega dne je prišla v samostan k Salezijankam. Pri „porti“ je sestra vratarica razvezovala zavitek, ki je ravnokar došel s pošte. Ker se ji je mudilo, seže po nožu, da prereže vrvice. V tem hipu pride cesarica Karolina Avgusta. Sestra se ne malo zavzame, vidé, kako je sicer tako mil obraz cesarice zatemnel, in skoro osoren glas ji zveni na uho: „Ne tako! To je potrata. Vozle lepo razreši, da bodo vrvice v drugo še uporabne. Jaz storim vedno tako ter imam poseben predal, kamor spravljam take stvari, da jih zopet uporabljam, kadar treba!“ — Ravno tako je spravljala visoka gospa nepopisane liste iz pisem in prošnjih pól. „To je majhen trud“, rekla je večkrat, „a s tem prihranim marsikaj novčič, ki sirotam prav pride!“

Res, lep vzgled krščanske varčnosti! — Tako imenitna gospa, pa se ni sramovala zbirati in spravljati tako neznatnih stvari, ki jih marsikatera druga neimenitna in preprosta gospodinja zaničljivo prezira. Ravnaj tudi ti tako, kakor blaga cesarica ter varčuj modro in pametno, da pomoreš siromaku v potrebi.

Odpri sree, odpri roke,
Otiraj bratovske solze,
Sirotam olajšuj gorjé!

Ne domišljuj pa si, draga deklica, da boš kdaj varčna gospodinja, ako se ne učiš varčnosti že z mladega. Vadi se torej že v mladostnih letih; króti svoje želje po tej ali oni stvari, ki ti ni neogibno potrebna. Saj ni treba, da bi morala precej imeti, kar vidiš na drugih, ravno tak klobuk, prav tako drag svilen robec na glavi, kakor ga ima ta ali óna, ki to laglje zmore kot ti. Vsak po svojem stanu! Bodi skromna v svojih željah. Čislaj vsak krajcar ter ga ne zavrzi po nepotrebem. Uči se dobro porabiti vsako stvar ter varovati svoje reči. Pazi na svojo obleko, na šolske knjige in vse drugo, kar imaš.

Zlasti pa se varuj sladkosnednosti! Koliko bi lahko naštel deklic, ki vsak krajcar nesó k sladčičarju, ki ne strpé, če nimajo vedno kaj sladkega med zobmi! Ne le, da si s tem kvarijo zdravje, tudi mnogo potrebščin si nakopljejo s tem ter množé troške še v poznejših letih. Preračuni le, koliko izmečeš za sladkorčke in druge slaščice ves čas svojega šolskega življenja, ako le po eden krajcar na dan potrošiš! Ko bi tekoma osmih let vsak ta krajcar vrgla v hranilček, imela bi koncem zadnjega šolskega leta nekaj nad 29 gl.; v hranilnici bi ti narasli z obrestnimi obresti do 24. leta skoro na še enkrat toliko! — Kaj šele onim, ki potrošijo še po več na dan! — Varuj se torej sladkosnednosti, da si ohraniš lepe zobe, zdravo telo, pa tudi lepe krajcarje, ki ti bodo prav prišli v poznejših letih, zlasti pa se privadi varčnosti, ki ti bo kedaj dika, ko boš sama gospodinja!

Snažnost.

Rekli smo že, da sta red in snaga neločljiva. Redoljubni gospodinji je torej tudi snažnost imenitna skrb. Snažnost je prava dika dobre gospodinje; brez nje si vrle gospodinje še prav misliti ne moremo. — Kakor je nesnažnost odurna in zoprna vsakemu, tako prikupljiva in ljuba nam je snažnost in čistota. Prijetno je bivati v hiši, kjer je vse čedno in čisto. Snaga je Bogu in ljudem draga.

Snažno in lično stanovanje ima nekaj posebno mičnega za človeka. Bodi hišica še tako preprosta, da je le čedna in svetla, da so le tla pometena, pohištvo lepo urejeno in brez prahu, miza pomita in stoli obrisani,

— pa se čutiš v nji domačega, če tudi prvokrat stopiš vanjo. Taki snažni, čedni in lični hiši veljajo besede pesnikove:

Mogočna nisi, ne prostrana
In stavil te umetnik ni;
Bolj kot bogata si uborna
Preprosta selska hiša ti!
In vendar ne palač ogromnih
In njih blesku ne bom slavil.
A tebi, dom seljakov skromnih
Nesmrten venec rad bi zvil.

Kako ves drugačen vtis naredi na nas nesnažno in neredno stanovanje! Ko stopiš notri, objame te sprijen, neprijeten in zatohel zrak; po hiši in po tleh križem leže čunje, objedki in druge smeti; po umazani mizi se pasejo muhe; stoli in druga hišna oprava je dostikrat zaprašena, da lahko s prstom pišeš po nji; šipe na oknih od nesnage pol oslepele, tu in tam s popirjem zalepljene, branijo svetlobi v sobo, po oknih pa vidiš namesto cvetic razbito posodo in drugo šaro — kdo bi pač rad prebival v taki beznici! — Pa vendar niso tako redke, kakor bi kdo mislil. Zato tudi ne more njim veljati pregovor: „Ljubo doma, kdor ga ima!“ — Taka hiša je žalostna priča zanikrne in vneymarne gospodinje, ki ne pozna snage.

Snažnost je torej gospodinji neogibno potrebna. Za snago mora skrbeti gospodinja. Čista in snažna mora biti hiša zunaj in znotraj, čedno dvorišče, hlev in žival. Po okolščinah gospodinja tudi še dalje pogleda, kakšna so pota, plotovi, njive in travniki na domačem posestvu.

Snažna in čedna mora biti zlasti kuhinja, kuhinjska posoda in — jedila. Jed se prilega, naj je še tako preprosta, da je le snažno pripravljena in v čisti posodi; a najdražja in najokusnejša jed v nesnažni posodi vzame človeku tek ter vzbudi dostikrat nevoljo in prepir.

Snaga je pa tudi pol zdravja. V snažno in čedno stanovanje, kjer se ob vsakem letnem času skrbi tudi za dober in čist zrak, se ne zanesa tako lahko bolezen, ki je tako navadna po nesnažnih prostorih. Nalezljive bolezni se lotijo najraje nesnažnih ljudi po nečednih stanovališčih. — Radi zdravja mora biti snažna posteljnina, snažna obleka in perilo. Zamazano perilo škoduje zdravju, pristudi nas pa tudi drugim ljudem. Zamazan človek se nam gabi in radi se ga ognemo; ubog človek pa, naj je še tako preprosto in borno oblečen, prikupi se nam, da je le obleka čedna, snažna in zašita. Snažno in čedno nam mora biti tudi telo. Razne kožne bolezni povzročuje največ nesnaga. Človeška koža ima namreč majhne luknjice, skozi katere se izločuje pót in druge obrabljene snovi iz telesa. Ako pa nesnaga zamaši te luknjice, zaostane izparivanje in človek začne bolehati.

Najboljši pripomoček snažnosti je pač voda. Z vodo in milom naj gospodinja ne varčuje! Večkratno umivanje z vodo in kôpel nam krepi telo in utrjuje zdravje. Z vodo se najlaglje čisti posoda, obleka in drugo.

Ni pa še le ona gospodinja snažna, ki vedno izmiva, pomiva in čedi, ampak to častno ime zasluži tista, ki se zna modro varovati, da preveč ne zamaže. Spretnosti je treba za vsako opravilo in za vsako reč, torej tudi za snago. Ako se po kuhinji prehitro vrtiš in tu kaj prevrneš, tam poliješ, napravljaš si mnogo nepotrebne delo in težavnega pomivanja. Bodi torej modra in previdna ter imej glavo na pravem mestu; bolje je varovati se nesnažnosti, kakor vedno čistiti in pomivati. Ravno taka je z obleko. Ako jo modro varuješ, da se ne zamaže, ne bo ti je treba tolikokrat prati!

Potrpežljivost.

V starodavnih časih so si pripovedovali ljudje o nekem čudovitem kamenu, ki je imel baje v sebi skrivnostne moči. Bilo je z njim moč kovine izpreminjati, zlato in srebro narejati, vsakršne bolezni ozdravljati, nadloge odpravljati, človeško življenje podaljšati in kdo vé, kaj še. Kdor je dobil ta kamen, imel je srečo v svoji oblasti. Ni čuda, da so se mnogi trudili vse življenje, da so žrtovali vse svoje imetje, da bi dobili ta dragocen kamen. Dandanes vemo, da je pripovedka o tem skrivnostnem kamenu le izmišljena bajka. Poznamo pa drug čudovit kamen, ki je še mnogo dragocenejši od „kamena modroslovcev“. To je kamen, v katerem je skrivnost srečnega in mirnega družinskega življenja. — Ta skrivnostni kamen je — potrpežljivost. — Kjer ni tega kamena pri hiši, kjer ne potrpe drug z drugim v družini, tam zaman iščemo hišnega miru, tam ne cvete prava sreča! — Gospodinji nad vse imenitna skrb je, pridobiti in ohraniti svoji hiši ta dragocen biser. Gospodinja mora biti v svoji hiši angelj miru.

Hišni mir je božja luč v domačem svetišču. Kjer jasno sveti ta luč, tam plameni prava medsebojna ljubezen in zadovoljnost v družini, naj so nje gmotne razmere še tako majhne in skromne; kjer je pa ta luč ugasnila, zavlada mrzloti po hiši, naj so tudi nje stene z zlatom prevlečene in z zrcali pokrite. Kjer je izginil mir iz hiše, tam je sijajnost oslepela; najprostranejša hiša prebivalcem zatesni, zato hité iz nje, pa zaman iščejo zunaj hiše, kar so zgubili znotraj v hiši in družini — ljubega miru.

Sveta skrb vsake dobre gospodinje je torej, ohraniti mir in slogo v svoji družini. To pa doseže le s pravo potrpežljivostjo. Marsikaj lahko skali slogo med domačimi. Vsak človek ima svoje napake, večje ali manjše. Ljudje brez hiše ne hodijo po zemlji. To mora zlasti gospodinja pomniti, da ji ne bo tolikokrat kri zavrela, ako se ta ali oni domačih v čem izpozabi. — V neprijetnostih in nezgodah vsakdanjega življenja moramo ohraniti mirno srce in vedro lice. Ako pa je že majhna nepremišljena beseda, majhen prestopok zmožen, privabiti na čelo gospodinji kôpo oblakov, da začno švigati bliski in suti toča psov, tedaj ji je potrpežljivost pač neznana stvar, nikar pa naj tudi ne misli, da bo dolgo trajal mir okrog nje.

Res je, da je malo tako težavnih poklicev, kakor je gospodinjski. Dela ima mnogokrat tu in tam čez glavo, skrbeti je za to in ono, poleg tega pa mora še česče prenašati čemernost domačih — kako težko je ob tem ostati mirnega, veselega srca! Pa je vendar treba, in potrpežljiva gospodinja to tudi zmore. Trdna in krepka volja in blago srce ima veliko moč. Modra gospodinja dobro ve, da

„Dež za solncem mora biti
Za veseljem žalost priti —“

zato je že pripravljena na to. Skrbi in nadloge se ne ogibljejo nobene hiše; rade pridejo v hišo bogatinovo in pogosto trkajo tudi na siromakove duri. Vsak mora kaj potrpeti. — Trpljenje se vrsti za veseljem, kakor delavniki za nedeljo. Premnogokrat nastopijo za gospodinjo bridki dnevi hude poskusnje. Naj ima tudi gmotnega premoženja dovolj, pa zdravja ni, otroci bolehalo, posli kljubujejo in sto in sto drugih nepovoljnosti jo pritiska. Kako bi v takih dneh ostala mirna in zadovoljna, če ne zna potrpeti? — Še huje se godi gospodinji, ki se ima poleg drugih skrbi boriti še s pomanjkanjem in uboštvom. Če tudi dela pridno in neumorno kakor mravlja ali čebela, je redna in varčna, se vendar le ne more izkupati iz potrebe. V takih grenkih urah otme jo le potrpežljivost, da ne omaga. Potrpežljivost pa mora imeti

svojo podlago v udanosti v voljo Božjo in v zaupanju na Boga, potem je neomahljiva, pa tudi neizmerno zaslužljiva za večno življenje. Kako lep vzgled potrpežljivosti so mnoge svete gospodinje, n. pr. sv. Franciška Romana, Franciška Šantalska, sv. Elizabeta Turingiška in mnogo drugih.

„Potrpljenje železna vrata prebije“, spodbuja gospodinja znani narodni pregovor, drugi pa jo uči, da „ne pade drevo na jeden sam udarec.“ Pri vsakem delu pomaga nam potrpljenje, da kolikor toliko, če tudi težko in počasi, vendar napredujemo. Potrpljenje in vztrajnost prebije vse zapreke. „Kaplja za kapljo izdolbe tudi najtrši kamen“. — Lep vzgled potrpežljive gospodinje sveti vsem domačim ter jih uči vzajemno prenašati nepovoljnosti in nezgode v družini. — Zlasti pa ne toži svojih nadlog drugim ljudem. Dobro pač vé modra in potrpežljiva gospodinja, da ljudje navadno ne umó tuje bóli, pač pa raznašajo človeka ter mu še povečujejo njegovo gorje. — Nikjer pa ni treba gospodinja tolikega in tako vztrajnega potrpljenja, kakor pri poslih, pri otrocih in bolnikih! — Tu naj stori gospodinja vse, kar more storiti verno plemenito žensko srce, ki rado pozabi samo náse, da polajša bolečino in tugo svojim dragim, ki rado kaj odreče sebi, da ustreže drugim.

Pohlevnost in krotkost.

Za hišni mir je potrebna potrpežljivost. Iz potrpežljivega, plemenitega srca pa izvira tudi krotkost in pohlevnost, ki tako krasno pristojta vsakemu, zlasti pa še gospodinja. Pohlevna in krotka gospodinja ravna z otroki, z družino, z delavci in z vsakim človekom milo, lepo in blago, vzprejme vsakega došleca ljubeznivo, uljudno in veselo. — Kako ljubo je pač občevati s tako osebo! — Kdo bi je ne čislal in ljubil?

Krotka gospodinja ljubi mir nad vse. Vzdržuje ga ne le med svojimi domačimi, temveč tudi med sosedi in vsemi znanci in prijatelji. Nikdar ne trpi zdražb in prepirov; z vsakim človekom občuje v ljubezni in slogi. S prijazno in krotko besedo pomiri razprtije, potolaži žalostne, razveseli nesrečne in pomaga vsakemu in povsod, kjer le more. Taka gospodinja je v resnici pravi vzor plemenite krščanske žene in drag biser, ki se ne da preceniti. Blagor vsaki hiši, katera ima tako gospodinja, ker srečo in blagoslov siplje na vse, ki prebivajo z njo pod jednim krovom! —

Krotko in plemenito srce blage gospodinje se kaže še zlasti v ravnanju s starimi in onemoglimi ljudmi. Ko se človek postara, opešajo mu telesne in dušne moči, žalostni in bridki dnevi bi nastopili zanj, da ni blazega ženskega srca pri hiši, ki ve pomagati vselej in povsod. — Dolžnost gospodinje in domačih hčera je zlasti, da so staremu očetu ali stari materi krepka podpora v starih dneh. — Kako ljubko je gledati cvetočo deklico, ki skrbno podpira staro babico ter pazi na vsako nje stopinjo — pa na vsako besedo, da ji ustreže z veselim, prijaznim licem! — Z obraza ji bere vsako željo, da jo izpolni. — Kako ponosno se pa tudi babica ozira na svojo drago unučico; kolikokrat šepčejejo nje ustnice tihi blagoslov za drago dete. — Ta blagoslov bo prihodnji gospodinja prinašal stoteren sad. — Ravno tako plemenito ravna blago žensko srce tudi z bolniki. Hudo je, če je človek v bolečinah privezan na bolniško posteljo, še huje pa mu je, če pogreša potrebne postrežbe in ljubeznivega tolažila. — Zato blaga gospodinja ne gleda na troške ter se ne boji truda, da bi le polajšala bolečine in težave druzega bolnika v hiši. Skrbno se ogiblje vsega, kar bi moglo bolnika vznemirjati ter skuša, kjer le more, napraviti mu kako majhno veselje, da vsaj za hip

pozabi svojih bolečin. V postrežbi bolnikov se kaže jasno prava ženska požrtovalnost in nežno sočutje s tujimi bolečinami. —

Takega lepega in plemenitega ravnanja pa se morajo že deklice zgodaj vaditi, da postanejo kedaj ljubeznive, krotke in plemenite gospodinje. Zatajevati se je treba že z mladega. Ljubeznivo prezreti majhne napake svojega bližnjega uči nas pogosta vaja, prirojeno nam kaj takega ni. Uči se torej tega v mladosti. Spoštuj in ljubi svoje stariše, bodi prizanesljiva in prijazna svojim bratom in sestricam, uri se zgodaj, pozabiti náse, da postrežeš in ugodiš drugim, potem boš kedaj zlata vredna, blaga in plemenita gospodinja, ki v resnici osrečuje svojo družino.

Zlasti se uči jezik brzdati. Jezik je ženstvo pripravil ob dobro ime. Ženska, ki zna o pravem času molčati, je pravi biser. Ni je skoraj hujske stvari na svetu, nego li je razdražena ženska s strupenim jezikom! Jezik seka huje rane nego meč.

To bode jedino ti prava prostost,
 Če imaš počutke v oblasti,
 To bode najvišja modrost in krepost:
 Brzdati in vladati strasti! —

Varuj se pa tudi kljubovanja, drznosti in svojeglavnosti. Kljubovalnost in drznost je posebno grd madež v mladem srcu; gorje, kjer se ta ugnjezdí. Iz take deklice bode kdaj huda Ksantipa. Ne misli, da le ti vsako stvar najbolj veš. Odjenjaj rada, da tudi drugim kaj obvelja. Oseba, ki če vedno imeti prvo in zadnjo besedo, pač ne bo ostala dolgo mirna; ta ali oni se ne ukloni njenim nazorom, pa je ogenj v strehi — o krotkosti pa ni več duha ne sluha. Torej „vinče te ipsam“ — zmagaj sama sebe! — — —

Napredovalnost.

Čebelica zida svoje satovje vedno le, kakor so to delale čebele že od nekdaj in kakor prva čebela; pajek tekom dolgih sto in tisočletij ni izpremenil načina, po katerem prede svojo mrežo; tudi tički znašajo svoje gnezdice leto za letom po istih pravilih, kakor ga je sestavil prvi par dotične tiče razvrsti. Jednako opazujemo pri različnih drugih živalih, da ravnajo vedno po istem nagonu. Brezumne živalice ostanejo torej vsak čas na isti stopinji svoje umetelnosti, na katero jih je postavil Stvarnik ob njih ustvarjenju.

Drugače je s človekom. Njemu je Bog dal zdravo pamet, razum in zmožnost, izpopolnjevati se bolj in bolj v vseh rečeh. Učiti se mu je do groba.

Bodi gospodinja še tako vešča in izurjena v vseh stvareh, — tudi ona se mora izpopolnjevati, mora napredovati, dokler živi. — Svet vedno napreduje. Vsak čas izumijo ljudje kaj novega, ali popravijo in zboljšajo staro. Znanosti se vedno lepše razvijajo človeštvu na korist. Vse to se zbira v knjige, iz katerih se moremo okoristiti za življenje. Dobra knjiga je človeku najboljša in najzvestejša prijateljica.

Kakor se ogiblje dobra in pametna gospodinja slabih sanjarskih spisov, tako rada pa sega po dobrih knjigah, zlasti še po onih, ki razpravljajo gospodinjske stvari. Iz dobrih knjig zajema marsikak prijateljski nasvet, kako naj izboljša to ali ono v svojem gospodinjstvu. Gospodinja, ki želi napredovati, nikakor ne zametuje trdovratno novejših iznajdb in poskusov, vendar pa ni slepa posnemovalka vsakršnih novotarij, ampak modra izbiralka, ki iz starega obdrži, kar je dobrega, in iz novega vzprejme le tisto, kar je pametnega, boljšega in koristnega.

Pa ne le naravnost gospodinjstvo zadevajoče knjige zanimajo napredovalno gospodinjo, ampak tudi druge književne izdelke pozdravlja z ve-

seljem. Iz njih zajema svojo omiko in bistri svoj um, kolikor ji dopuščajo to drugi opravki. Namesto da bi ob prostih urah zgubljala čas z nepotrebni razgovori, seže raje po kaki koristni knjigi, da se o tem ali onem bolje pouči. Kako koristno je gospodinji n. pr. če pozna zdravilne moči posameznih rastlin v svojem kraju. Mnog krajcar ji ostane, ki bi ga potrošila za draga zdravila ne vedoč za domače pomočke v ti ali oni bolezni, (ki češče bolj pomagajo kakor kupljena). — Poznam gospodinjo, ki je hodila svoje dni le v jednorazredno ljudsko šolo na kmetih, pa se je tekom časa tako izobrazila iz dobrih knjig, da ti ve pomagati skoro za vsak slučaj v bolezni otrok in odraslih, predno je zdravnik pri roki.

Dandanes človek velja, kolikor zna. Čim več vé in zna, tem laglje si pomore. — Šola mnogo zahteva od mladine. Velika pomoč otrokom pri učenju je mati, ako je sama dovolj izobrazena.

Tudi vzgoja mladine je umetnost, ki zahteva učenja. Dobra in napredovalna gospodinja ni zadovoljna že s tem, kar se je naučila nekda od svoje matere, temveč rada prebira dobre knjige o krščanski vzgoji, da tem popolnejše izpolni svoje dolžnosti tudi v tem oziru. — Da, ravno modra in skrbna vzgoja mladine je velika in imenitna skrb krščanske gospodinje, ki se ji s časom obilo izplača. Saj so dobro vzgojeni otroci blagoslov božji in vesela nada ne le svojih starišev, temveč tudi lepota svete cerkve, ponos in blagor domovine. Kolika podpora so dobri otroci modri gospodinji v nje starih dneh! Tedaj pač čuti, da ima pesnik prav, ko poje:

Slasti v sreč večje ni,
Če za vero, domovino
Dobro vzgajaš si mladino,
Blaziš rod prihodnjih dni!* —

Kdor hoče biti dober domoljub, mora poznati svoj narod in svojo domovino. Mnogokrat se očita našim izobrazenim gospodinjam in odraščajoči ženski mladini, da raje sega po tujih knjigah, nego po naših domačih. Napredovalni in domoljubni gospodinji ni treba takega očitania. Nji je materinščina prva; z veseljem pozdravlja vsak lep in koristen izdelek domače književnosti. Po zmožnosti si napravi tudi domačo knjižnico, a skrbno pazi, da ne vzprejme vanjo nobene knjige, ki bi bila v verskem ali nraštenvenem oziru spotikljiva. — Veselje do pametnega čitanja nam donaja mnogo duševne koristi. Dobra knjiga nas poučuje in zabava o prostih urah, obvaruje nas pohajkovanja in zgube časa; zato vzbuja dobra gospodinja tudi svojim domačim veselje do poučnega čitanja, da tako spopolnujejo svoje vednosti, si bistrijo um in utrjujejo značaj!

Pobožnost.

Vsaka hiša napreduje vsestranski le tedaj, če je nje družinsko življenje osnovano na krepki podlagi svete vere in lepega vedenja. Sveta vera uči človeka, kako naj izpolnuje vestno in natanko svoje dolžnosti. Jedino sveta vera je zmožna oplemeniti človeško srce, zatreti hude strasti v njem ter mu vzbuditi ono vzvišeno ljubezen, s katero se blag človek drage volje žrtvuje za blaginjo svojega bližnjika. Človek pokaže še le tedaj pravo velikost, dostojanstvo in visokost, ako ga prešinja in vodi živa vera, ako so vse njegove težnje v tesni zvezi z nebeškimi rečmi.

Zaman so torej gospodinji vsa druga lepa svojstva, ako ni verna in pobožna. Brez Boga ne moremo nič storiti! — Z molitvijo se posvečuje delo, v molitvi zajemamo moči, da se premagujemo v brezštevilnih vsedanjih nepovoljnostih, da smo krotki in ljubeznivi, da potrpiamo drug z drugim.

Prava pobožnost povsod koristi, a ni nadležna nikomur! To si dobro zapomni: ni pobožna tista gospodinja, ki mnogo ur prekleči v cerkvi, doma pa je čemerna in sitna, glavo pobeša in delo zanemarija, kaj še! Prava pobožnost izvira iz srčne ljubezni do Boga in bližnjika; kaže pa jo vestno in veselo izpolnjevanje stanovskih dolžnosti pa ljubeznivo vedenje do vsakega. Prava pobožnost ne dela človeku temnega obraza, pač pa mu ga vedri, ker ga uči zatajevanja samega sebe drugim na ljubo. — Ravno v pobožnosti ima svojo podlago ona plemenita požrtovalnost, ki tako krasno pristoji vsaki ženski, ki je zlasti gospodinja neobhodno potrebna, da izpolnuje svojo vzvišeno nalogo v družinskem krogu!

Gospodinja je prva učiteljica svete vere svojim otrokom. Poleg gospodarja je ona najprej odgovorna, da se izpolnujejo božje zapovedi v hiši. Verna in pobožna mora biti torej ne le zato, da izveliča svojo dušo, ampak tudi radi otrok in vse družine. S svojim lepim vzgledom sveti vsem drugim, vseni bodi vzor prave pobožnosti in bogoljubnosti.

„Z Bogom začni vsako delo, pa bo dober tek imelo“, vzpodbuja nas star národen pregovor, pesnik pa nas živo opominja:

„Kdor hoče živeti
In srečo imeti,
Naj dela veselo
Pa moli naj vmes!“ —

Da, zaman iščemo stanovitne sreče, notranje srčne zadovoljnosti in ljubeznive, nerazrušne sporazumljenosti med družino v hiši, kjer ni strahu božjega. Častna naloga vsake gospodinje je, da vcepi strah božji v srca svojih dragih. Zgodaj uči otroke, da ljubijo Boga in spoštujejo svoje stariše; brani in odvrača jih od vsakega greha in slabih vzgledov. Nikdar ne dopušča, da bi kdo preklinjal ali nespodobno govoril vpričo otrok.

Dobro je znano modri gospodinja, da je mladina nada bodočnosti. Sveta skrb ji je torej, da vzgaja otroke v pravem krščanskem duhu, v strahu božjem. Domača hiša je prva učilnica. Ako se dete v rojstni hiši ne vzgoji za dobrega človeka, tedaj ne pomagajo lahko drugi nauki, druga šola. Kjer pa je mati zrahljala zemljico otroškega srca ter vsejala prvo dobro seme, tam veselo klije in raste in uspeva z leti vedno lepše. O, ko bi vsaka gospodinja imela to velevažno resnico vedno pred očmi! — Ali bi bilo treba potem toliko težiti o izprijeni mladini, o brezbožnem svetu? —

Koliko šteje vsak narod vrlih mož, ki imajo za svoje vrline zahvaliti le skrbno svojo mater. Slavni rimski govornik Ciceron je dejal o svoji materi: „Jedina dedščina, ki mi je ostala po ubogem očetu, je to, da sem mu podoben po obrazu in v rasti, drugega nič: in če je svet našel še kaj drugega, za to naj zahvali mojo mater, ki mi je obogatila in oblažila um in srce.“ Ako že pogan more pričati kaj takega o svoji materi, kaj naj dé sin plemenite krščanske matere!

Pobožna gospodinja moli z otroki vsak dan ob stanovitno določenem času. Prav tako zahteva tudi od družine, da vestno opravljajo svoje krščanske dolžnosti. Zlasti pa je previdna, kadar izroča otroke v tuje roke, bodisi radi pouka ali v službo. Skrbno prej pozveduje, ni li kake nevarnosti v verskem ali нравstvenem oziru. —

Ob nedeljah in praznikih pošilja otroke in posle redno v cerkev k službi božji; ne trpi pa posla v hiši, ki zanemarija molitev in službo božjo, tudi ne preklinjalca in nespodobneža, ker dobro vé, da taki izprijeni posli odganjajo blagoslov božji od hiše.

Prav tako skrbi krščanska gospodinja, ako kdo v hiši nevarno zboli, da o pravem času prejme svete zakramente in se dobro pripravi za pot v

večnost. Nespametna je misel, da sveti zakramenti pospešujejo nevarnost bolnikovo. Kolikokrat nasprotno to blagodejno upliva na bolnika, da mu odleže in se obrne na bolje. To stori notranji mir, katerega vljuje milost božja po sv. zakramentih človeku v srce, torej nikar ne odlašaj s sveto popotnico!

Pa tudi rajnike spoštuje krščanska gospodinja ter se jih pogosto spominja v svojih molitvah. Rada tudi pove v svoji družini kaj dobrega o njih, da jo vzpodbuja k dobrem. „Beseda miče, vzgled vleče,“ pravi pregovor. Koliko dobrega učini časih kaka majhna dogodbica iz življenja dobrih in svetih oseb. Kako nas užge, da jih posnemamo. Sveto pismo pravi: „Odpiraj vedno modro svoja usta in blag nauk naj ti bođe na jeziku!“ — Povej torej rada kaj spodbudnega, sproži večkrat pogovor o pridigi, ki so jo slišali otroci in posli preteklo nedeljo v cerkvi; naj pove ta ali oni, kaj si je zapomnil, pohvali najbolj pridnega ter pristavi še kak prijazen opomin — in z veseljem se bodo spominjali tvojih besed, ko boš že spavala pod zeleno rušo. Kako prav ima pesnik, ko poje o svoji materi:

„Cvetje, bisere, zlato, korale
Spletel vse bi rad v venec jeden;
Toda to bi še ne bilo dosti:
Majke mi spomin še več je vreden!“

Da, spomin dobre, pobožne gospodinje ostane večer. Nje izguba je družini nenamestljiva na zemlji, a teši jo nada, da se kdaj združijo z njo nad oblaki. Nje nauki pa žive v srcu njenih dragih in rojevajo stoteren sad!

Tako, drage deklice! V skromnih potezah sem vam opisala, katerih dejstev si pridobite, da bode te kedaj vrle, umne gospodinje, zmožne srečo ustanoviti v svoji hiši. — Kaj ne, vsaka izmed vas bi bila rada taka zlata vredna gospodinja? — Vsaka izmed vas bi si rada zaslužila hvalo, ki jo daje modri Sirah blagi gospodinji, imenuje jo „močno ženo“. — Toda — sama želja vas še ne privede do tega. Volje je treba. Na delo tedaj! — Začnite že danes. Vadite se ob vsaki priložnosti, ki se vam ponudi, pa bo šlo. S trudom se vse pridobi. Kdor se ne plaši truda in boja, ta zmaga in njemu se prisoja venec. Kdor pa roke križem drži, naj gleda še tako pozeljivo po njem, dobil ga pa le ne bo. —

Stori torej dober sklep, ter ga takoj začni izpolnjevati. Bodi pa tudi vztrajna. Deklice so večkrat kakor slama; če jo vžgeš, vzplameni in zaplapoli, a v malo trenutkih ni ognja več. Taka ne bodi, to je neznčajno. Neznčajna pa gotovo nočeš biti, torej ti ne preostaje družega, kakor da se krepko lotiš dela sama s seboj, poleg pa ne pozabiš prositi Boga pomoči. Zlasti pa se oziraj pogosto na vzgled svoje nebeške Matere, ki se je tako vztrajno prizadevala v svoji mladosti za pravo temeljito čednost — ter nam bila vsem v vzgled že tedaj, zlasti pa gospodinjam pozneje v Nazaretu, kjer je gospodinjala v najsvetejši družini, ki je kdaj živela pod solncem. Pa tudi druge gospodinje naj vas vzpodbujajo v posnemo. Nekaj sem vam jih že naštel; drugih si lahko poiščete v lepih, vzpodbudnih knjigah, segajte le pridno po njih.

Če bode te tako skrbno pripravljene na bodoči poklic, koristile bode te tudi mnogo — svoji domovini. Vrle domorodkinje morate pa biti vse. Lehko vam je delati v prosepah drage domovine. Često krepostna in vrla gospodinja več stori za narod in domovino, nego kak glasovit državnik, ki si je nabral mnogo lovorjevih vencev. Za tiho, skromno delavko-gospodinjjo je pripravljen venec nad zvezdami, ki ji bo nevenljiv ovijal glavo! — Ali ne mika tak venec tudi — vas? —

Šolska poročila

koncem šolskega leta 1897/98.

V uršulinskem samostanu v Ljubljani je bilo minulo šolsko leto 1897/98 pet raznih učilnih zavodov za deklice s pravico javnosti, namreč otroški vrtec, vnanja ljudska in meščanska šola in notranja ljudska in meščanska šola.

I. Učiteljsko osebje.

V vseh imenovanih dekliških šolah podučujejo natanko po postavno predpisanih učnih črtežih izprašane in od šolskih oblastev potrjene učiteljice iz reda sv. Uršule. Samostanska prednica je častita gospa Mati Terezija Heidrich, ki je vodstvo vseh učilnih zavodov izročila ravnateljici č. g. M. Luitgardi Rihar.

Veronauk je minulo šolsko leto 1897/98 v notranji meščanski in v III., IV. in V. razredu ljudske šole učil cerkveni vodja in spovednik pri Uršulinkah veleč. gosp. Valentin Eržen, v I. in II. razredu notranje ljudske in v vnanji ljudski in meščanski šoli katehet č. g. Alojzij Stroj.

II. Letopis.

Šolsko leto 1897/98 se je pričelo za vse zgoraj omenjene uršulinske šole dné 18. septembra s slovesno sv. mašo v čast sv. Duhu v domači samostanski cerkvi.

Čč. gg. učiteljice: S. Ignacija Klump, S. Hildegarda Lebar, S. Ferdinanda Omejc, S. Florijana Suchy in S. Celestina Blažon so naredile početkom šolskega leta, dné 16. septembra, slovesne samostanske obljube. Ž njimi vred je napravila slovesne obljube č. g. uršulinka S. Veronika Tavčar, samostansko obleko za sestrolajiko pa je prejela ta dan gdč. Neža Ključevšek kot S. Valentina. — Dne 12. aprila se je zopet vršila cerkvena slavnost slovesne preobleke v domači cerkvi. Samostansko obleko so prejele ta dan gospo-

dičine: Frančiška Jenko kot S. Borgija, Ivana Kremžar kot S. Elizabeta, Magdalena Čech kot S. Filipina in Amalija Roggy kot S. Magdalena. Ž njimi so dobile uršulinske šole štiri vrle učiteljice.

Žaluje pa samostan vsled izgube bivše predstojnice notranjemu vzgojišču (penzjonatu), rajne č. g. M. Alfonze Rieder, ki je umrla 10. septembra 1897. Pokojnica je bila rojena 14. decembra 1825 v Ljubljani, samostansko obleko je prejela 26. novembra 1846 in slovesne obljube naredila 3. aprila 1850. Rajna M. Alfonza je bila zelo nadarjena učiteljica za jezikovno skupino in je podučevala nemščino, laščino in francoščino, deloma v vnanji, deloma v notranji šoli. Skozi 16 let je spretno vodila penzjonat v samostanu. Lepega pogreba 11. septembra se je vdeležilo mnogo odličnega občinstva, zlasti veliko število hvaležnih gojenk. Pri Bogu je našla plačilo za trudapolno in bogoljubno življenje.

Od pričetka šolskega leta do 1. novembra in od 13. aprila do 14. julija je imela šolska mladina štirikrat na teden v samostanski cerkvi sv. mašo, pri kateri je notranja šola oskrbovala v torkih orglanje in petje, druge dni so pa učenke molile sv. rožni venec. — Slehernemu zvestemu Avstrijcu pomenljiva in ljuba dneva — god Nj. Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. 4. oktobra in god Nj. Veličanstva presvetle cesarice Elizabete 19. novembra je šolska mladina praznovala s sv. mašo v domači cerkvi, po kateri je zapela cesarsko himno. Oba dneva sta bila pouka prosta. — Slovesno so praznovale učenke z učiteljstvom vred samostanska praznika sv. Uršule 21. oktobra in sv. Angele 31. maja. V god sv. Alojzija, varuha šolske mladine, 21. junija so bile učenke pri sv. maši, potem pa je bil reden šolski pouk.

Prve dni mesca maja so bile učenke vseh tukajšnjih šol obdarovane s koristnimi nabožnimi knjižicami, križci, svetinjicami in podobnicami. Lepe darove so poslali prevzvišeni milostljivi knezoškof dr. Jakob Missia pred svojim odhodom iz Ljubljane v Gorico kot nadškof Goriški. Lične knjižice, krasni križci in svetinjice bodo vsem učenkam lep spominek na Prevzvišenega, ki so od l. 1884. z apostolsko gorečnostjo vladali ljubljansko škofijo, z veliko vnemo pospeševali razvoj katoliških redov, trudečih se za vzgojo mladine, in ki so imeli posebno skrb za šolo kot za hčerko sv. cerkve. Zlasti so se trudili Prevzvišeni, da se je krščanski nauk povsod podučeval z ono vnemo, kakor jo zasluži predmet, v katerem se razlagajo resnice, prinesene na zemljo po samem Izveličarju.

Dne 20. maja se je udeležila šolska mladina slovesnega vsprejema novega knezoškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča. Presvetli so kmalu po svojem prihodu — dne 26. maja — počastili tukajšnji samostan. Po pozdravu č. g. prednice M. Terezije Heidrich sta se v imenu

svojih tovarišic poklonile novemu knezoškofu dve gojenki, proseč Presvetlemu, „ki ga je pripeljala kraljica majnikova“, pomoč Marijino, sv. Nikolaja in sv. škofov Maksima in Flora. Milostljivi knezoškof so imeli najprej prelep nagovor do zbranih čč. gg. uršulink, potem pa so s pristrčnimi besedami spodbujali gojenke k marljivosti in pobožnosti. — Dne 29. maja so Presvetli zopet obiskali tukajšnji zavod in so obdarovali gojenke s spominskimi podobnicami.

Knezoškofijski nadzornik za verouk, preč. gosp. kanonik Andrej Zamejic, je nadzoroval pouk v krščanskem nauku v notranji šoli 3. decembra in 2. maja, v vnanji šoli pa 22. in 26. novembra ter 13. in 14. maja. — C. kr. okrajni šolski nadzornik, blag. g. prof. Frančišek Levec, je nadzoroval pouk v slovenščini v notranji meščanski šoli in notranjo ljudsko šolo 15., 17., 18. in 20. junija, vnanjo ljudsko in meščansko šolo pa 24., 25., 27. junija, 8. in 9. julija. Ogleдал si je tudi pismene in risalne izdelke vseh razredov in povabil učiteljska zbora notranje in vnanje šole k inspekcijski konferenci. — C. kr. okrajni šolski nadzornik, blag. g. prof. Ivan Benda, je nadzoroval notranjo meščansko šolo 2. marca, 4. in 23. maja.

Mesca marca in aprila je opravilo 19 učenk notranje in 77 učenk vnanje šole prvo sv. spoved. O binkoštih je bilo pri sv. birni 28 učenk notranje šole in 65 iz vnanje šole. Najlepši dan v življenju, dan prvega sv. obhajila, je bil za 29 učenk notranje šole 12. maj, za 72 učenk vnanje šole pa 18. maj.

Dan prvega sv. obhajila je odločilnega pomena v vzgoji mladine. V letošnjem šolskem letu je vnanja meščanska šola dobila še drugo vzgojilno sredstvo, ki je slavnovladajoči papež Leon XIII. imenujejo „najboljšo šolo krščanske pobožnosti in najgotovejšo obrambo nedolžnosti“ — namreč Marijino družbo. S srčno hvaležnostjo moramo zaznamovati v letopis oni dan, ko so presvetli knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič otvorili novoustanovljeno družbo in vsprejeli 47 družbenic. Bilo je to 5. junija — na praznik sv. Trojice. Presvetli so pričeli slovesnost, ki se je vršila v domači cerkvi, s prelepim govorom. Z apostolsko gorečnostjo so oznanjali srečo in čast kristijana krščenega v imenu sv. Trojice, kazali pa tudi nevarnosti, ki ga čakajo v težki borbi življenja. Mogočna in milosrčna zavetnica v tej borbi je — Marija. Zlasti naklonjena priprošnjica in zvesta varihinja je pa ona njim, ki se jej posveté, in ki jo hočejo v Marijini družbi posebno častiti. Nato so razlagali Presvetli, kako velik pomen imajo posebno Marijine družbe za srečo življenja, za družine, za narod, in so srečne imenovali deklice, ki so prav danes prišle pred Marijin altar, da se jej posveté. Solze so prišle poslušalcem v oči, ko so goreče klicali, kako srečne so matere, ki imajo take hčere; kako srečne so deklice, ki so si izbrale tak vzor; kako srečne

družine, kjer bodo kdaj živele in delovale! — Po govoru so s kora zapeli krasno Marijino pesen. Presvetli so v spremstvu duhovščine pristopili k altarju ter vzeli večernični plašč in mitro in zapeli: „Veni creator“ — „Pridi sv. Duh!“ Kandidatinje Marijine družbe so ponižno prosile vsprejema, glasno obljubile, da hočejo družbena pravila natanko izpolnovati in s prižganimi svečami v rokah so razločno molile posvečenje Mariji. Nato je vsaka izročila Presvetlemu svečo in lastnoročno podpisano posvečenje, premilostni knez in škof pa so ji dali družbeno znamenje — svetinjo Marije vedne pomoči na sinjem traku — in krasno vsprejemnico. Prelepa slovesnost se je končala z lavretanskimi litanijami, zahvalno pesmijo in blagoslovom. Srečne učenke pač ne bodo pozabile tega lepega dne in bodo delale čast svoji kraljici z marljivostjo in dobri učnimi vspehi.

Zdravstveno stanje je bilo v minulem šolskem letu v obče prav ugodno. Umrli ste dve učenki: Ana Gregorec, marljiva učenka I. razreda notranje šole, dne 28. junija pri svojih stariših v Mengšu, in Marija Zorman, pridna učenka IV. c razreda vnanje šole dne 20. aprila na Viču. Imenujemo naj pa v letopisu še dve bivši učenki, ki ste v šolskem letu 1896/97 obiskovali tukajšnjo šolo, pa jih je letos Bog poklical k Sebi, in so se jih njih součenke spominjale pri sv. maši in v molitvah. Dne 2. oktobra 1897 je umrla pri svojih stariših v Idriji Valentina Treven, bivša vzgledna učenka I. mešč. razreda, dne 29. junija pa v Ljubljani Agneza Tavželj, bivša pridna učenka V. razreda. Zadnje so bivše njene součenke spremile na pokopališče. — Njih duše so Bogu dopadle, zato je hitel, vzeti jih k Sebi.

Nastopi učiteljic za usposobljenostno skušnjo za meščanske šole so se vršili tudi letos ob navzočnosti izpraševalne komisije v notranji meščanski šoli in sicer 13. novembra iz treh predmetov, 6. maja pa iz dveh predmetov. *

Dne 23. decembra je bilo v telovadnici I. mestne šole obdarovanih ob enem z ubožnimi učenci in učenkami vseh mestnih ljudskih šol 44 učenk vnanje šole s toplo obleko, obuvalom in pecivom. Za to prelepo delo krščanske ljubezni, ki se v Ljubljani ponavlja že 32 let, ima največ zaslug gospod cesarski svetnik Ivan Murnik in odbor plemenitih gospej in gospic, njim na čelu gospa dr. Tavčarjeva. — Dva dni preje pa je bilo pri domači božičnici obdarovanih z razno obleko 33 ubožnih učenk. Za to božičnico, ki se je vršila ob enem z božičnico za otroški vrtec, so darovali: Sl. mestno županstvo 10 gld., gospé Fr. Meršol in E. Miklave, gdč. Porenta in g. V. Ranth blaga in raznih igrač. Vse drugo so oskrbele premožnejše učenke notranje šole in samostanske gojenke, ki vsako leto o božiču razveselé ubožne deklice vnanje šole z raznimi darili.

Hvaležno se moramo spominjati še drugih blagih dobrotnikov šolske mladine. Slavna kranjska hranilnica je darovala 250 gld., za kateri dar se je ubogim učenkam kupovalo pisalno in risalno orodje, razne potrebščine za ročna dela in v začetku leta šolske knjige. — Iz podpore c. kr. šolske knjižne zaloge na Dunaju je c. kr. šolski svet odmeril tukajšnji šoli ubožnih knjig v vrednosti 13 gld. 35 kr. — Za oddane kupone iz učnih knjig je šola dobila ubožnih knjig od založnih knjigaren pl. Kleinmayr-Bambergove v Ljubljani, Hoelderjeve, Hoelzelove in A. Pichler's Witwe und Sohn na Dunaju, H. Dominicusove in Fr. Tempskyga v Pragi. — G. Ivan Bonač, prodajalec šolskih potrebščin in bukvovez, je daroval raznih šolskih potrebščin. — Imenovanim in vsem drugim dobrotnikom uboge šolske mladine — Bog plačaj!

Šolska naznanila so učenke dobile 30. novembra, 12. februarija, 30. aprila in 14. julija.

Šolsko leto se je sklenilo 14. julija s slovesno zahvalno sv. mašo v samostanski cerkvi. Po sv. maši se je učenkam razdelilo letno poročilo in šolska naznanila, učenkam meščanske šole pa tudi šolska spričevala.

III. Važnejši ukazi in odredbe šolskih oblastev.

Razpis c. kr. mestnega šolskega sveta z dné 14. velikega srpana 1897, št. 553, s katerim se pošilja kot darilo vis. c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk en izvod brošure: Mädchenerziehung und Mädchenversorgung.

Okrožnica c. kr. mestnega šolskega sveta z dné 18. kimovca 1897, št. 596, opozarja na „Prvo nemško vadnico za slovenske občne ljudske šole, spisala H. Schreiner in dr. J. Bezjak“, katera je izšla v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju.

Razpis c. kr. mestnega šolskega sveta z dné 28. vinotoka 1897, št. 634, naroča na podstavi razpisov c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 17. malega travna 1897, št. 843, in z dné 20. kimovca 1897, št. 1943, vodstvu in učiteljskemu zboru, da morajo imeti posebno pažnjo na duševno in telesno zanemarjene otroke.

Okrožnica generalnega ravnateljstva c. kr. priv. južne železnice z dné 26. listopada 1897, naznanja pogoje, ki dajejo pravico učencem ljudskih šol prositi za znižano vožnjo iz kraja, kjer se šolajo, domu in nazaj.

Razpis mestnega magistrata ljubljanskega z dné 11. grudna 1897, pozivlja vodstvo na podstavi naročila visokega c. kr. deželnega pred-

sedstva z dné 7. grudna 1897, št. 41.786, naj se pouči mladina, da ne bo poškodovala izolatorjev pri telegrafičnih vodilih in električnih napravah, sicer se bo zakonito kaznovala,

Razpis c. kr. mestnega šolskega sveta z dné 5. sušca 1898, št. 145, razgláša ukaz visokega c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 28. svečana 1898, št. 587, ki določa na podstavi odredbe visokega ministerstva za bogočastje in nauk z dné 30. prosinca 1898, št. 707, da mora biti pri izberi učnih knjig merodajna le pedagogiško-didaktiška vrednost knjige, a da se ne sme nikoli ozirati na kakoršnekoli finančialne prednosti. Ko bi se pa primerilo, da dovoljujejo spisovavci ali založniki zaradi vpeljave njihovih knjig šolskim voditeljem ali učiteljem finančialne prednosti v katerikoli namen, bi se dotičnemu učilu dovolitev za učno uporabo nikakor ne dala, oziroma bi se mu odvzela.

Razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 18. malega travna 1898, št. 969, naznanja, da je vis. c. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk dné 4. malega travna 1898, št. 6083 dovolilo provizorično uporabo učne knjige: Geometrijsko oblikoslovje za dekliške meščanske šole, spisal dr. Fr. vitez Močnik, preložil J. Bezljaj.

A. Otroški vrtec.

Otroški vrtec v uršulinskem samostanu, združen z vnanjo ljudsko in meščansko šolo, se je odprl dné 17. septembra 1884. Tri leta je bil le zaseben. S šolskim letom 1887/88 je postal javen zavod, katerega obiskuje vsako leto okolu 50 otročičev.

V otroškem vrtcu poučuje pod voditeljstvom ravnateljice ljudske in meščanske šole č. g. M. Luitgarde Rihar izprašana vrtnarica uršulinka č. g. S. Uršula. V pomoč vrtnarici je ena hospitantinja.

Vsakoletne stroške za učiteljico, sobo, učila in dela malih delavk povračuje slavni mestni magistrat.

Začetkom minulega šolskega leta 1897/98 je ostalo v vrtcu iz prejšnjega šolskega leta 17 deklic. V začetku šolskega leta in med letom jih je vstopilo 39. Ker so pa med letom 4 izostale, imel je otroški vrtec na koncu letošnjega šolskega leta 1897/98 skupaj 52 deklic.

Zdravstveno stanje je bilo letos v obče prav ugodno.

Malim deklicam se je priredila 21. decembra 1897 lepa božičnica. Zbrale so se pred krasno odičenim božičnim drevescem in so zapele v čast božjemu Detetu in v veselje navzočih oč. gg. učiteljic in samostanskih gojenk nekaj božičnih pesmic. Dobile so vse lepa darila, ubožnejše pa toplo zimsko obleko. Imena blagih dobrotnikov, ki so poslali darila, smo imenovali v letopisu.

Šolsko leto 1897/98 se je v otroškem vrtcu pričelo dné 18. septembra 1897, sklenilo pa dné 14. julija 1898.

Za novo šolsko leto 1898/99 se bodo deklice vpisavale in na novo sprejemale v otroški vrtec 16. in 17. septembra 1898.

B. Vnanja šola

v uršulinskem samostanu (in ž njo notranja) je najstarejša šola v Ljubljani. Otvorila se je dné 2. julija l. 1702. Vsled razpisa vis. c. kr. ministerstva z dné 22. decembra 1871, št. 14774, je dobila pravico javnosti. Leta 1883/84 je postala osemrazrednica. Dné 16. marca 1894, št. 2388, je dovolilo vis. c. kr. naučno ministerstvo, da se premeni v petrazredno dekliško ljudsko in trirazredno dekliško meščansko šolo. Začetkom šolskega leta 1894/95 se je otvoril I. razred meščanske šole. Letos je bilo v vnanji šoli pet razredov ljudske šole in trije razredi slovenske meščanske šole. Prvi trije razredi ljudske šole so imeli po eno vsposednico, četrti pa dve.

Znamenite šolske zadeve in svečanosti ter druge žalostne in vesele dogodke minulega šolskega leta 1897/98 v vnanji šoli opisuje spredaj skupni letopis.

V petrazredni ljudski šoli se podučuje po postavno predpisanih učnih črtežih za ljudske šole na Kranjskem. Namen in naloga dekliške meščanske šole v uršulinskem konventu v Ljubljani je pa, deklicam, dovršivšim peto šolsko leto ljudske šole, podeliti večjo omiko, kakor jo po svojem namenu daje občna ljudska šola in posebno pripomoči jim do potrebne izobražbe za učiteljske pripravnice in za strokovne šole. — Učni jezik je slovenski. Nemščina pa je za vse učenke brez izjeme obvezni predmet.

I. Statistični pregled učenk ljudske in meščanske šole na koncu šolskega leta 1897/98.

Razred	Število učenk		Bilo je starih				Vera	Po narodnosti je bilo		Šolanvalo jih je		Solo jih je obiskovalo			Za višji razred		Ustanovo je vzivalo	Znesek ustanove		Ukovine je plačalo						
	dné 16./9. 1897	dné 14./7. 1898	od 6-7 let	od 7-12 let	od 12-13 let	od 13-14 let		nad 14 let	Slovenk	Nemk	drugi	v Ljubljani	zunaj Ljubljane	prav pridno	pridno	manj pridno		zanikerno	sposobnih	nesposobnih	neizpravljenih je ostalo	celo	polovico	nič		
A. Ljudska šola	I. a	65	5	58	—	—	—	63	—	—	54	9	58	5	—	—	50	13	—	2	7	56				
	I. b	48	49	3	46	—	—	49	—	—	43	6	42	6	1	—	40	7	2	—	—	47				
	II. a	55	56	—	56	—	—	56	—	—	39	17	40	13	3	—	41	14	1	1	3	51				
	II. b	69	69	—	66	2	1	69	1	—	57	12	55	8	6	—	51	17	1	—	2	3	64			
	III. a	64	67	—	60	5	2	67	1	2	55	12	45	15	6	1	46	19	2	—	4	2	61			
	III. b	60	57	—	52	4	1	57	1	—	35	22	44	11	2	—	46	11	—	1	50	1	55			
	IV. a	41	42	—	34	4	2	42	—	—	28	14	28	14	—	—	31	10	1	1	43	1	39			
	IV. b	41	40	—	31	4	5	40	1	1	33	7	34	4	2	—	26	14	—	—	2	1	37			
	IV. c	41	40	—	17	10	11	40	1	—	34	6	35	3	2	—	26	11	3	1	50	3	35			
	V.	60	56	—	15	21	12	56	1	—	48	8	40	7	7	2	38	16	2	2	50	3	49			
B. Meščanska šola.																										
I.																										
II.																										
III.																										
Skupaj		646	635	8	439	63	62	63	635	626	6	3	517	118	508	118	30	3	635	147	13	8	393	27	28	580

II. Učne knjige, ki se rabijo v ljudski šoli.

Razred	Verouk	Slovenski jezik	Nemški jezik	Računstvo	Petje
I.	Mali katekizem. Ljubljana. Založilo knezoškofijstvo ljubljansko. 1897. 15 kr.	Slovenski abecednik. A. Praprotnik. Tretji tatis. Ljubljana. M. Gerber. 1895. 40 kr.	—	dr. Fr. v. Močnik: Računica, I. stopinja, c. kr. zaloga šolskih knjig. 1894. 30 h.	—
II.	Mali katekizem, kakor v I. razredu.	Prvo berilo in prva slovnica za II. razred 4 in 5 razred. ljudskih šol A. Razinger-Zumer. Ljubljana. Četrty tatis. pl. Kleinmayr-Bamberg. 1893. 24 kr.	—	Kakor v I. razredu.	A. Nedvéd: Slavček, I. stopinja, pl. Kleinmayer-Bamberg. 1897. 20 kr.
III.	Srednji katekizem. Ljubljana. Založilo knezoškofijstvo ljubljansko. 1897. 32 kr.	Drugo berilo in slovnica za občne ljudske šole. Dunaj, c. kr. zaloga šolskih knjig. 1893. 35 kr.	Ulrich's Lesebuch I Th., Ausgabe in 8 Th. 40 h. Lehmann's Sprachbuch I Th. Ausg. f. öcl. Volksschulen Wien, k. k. Schulbuchverlag 1894. 15 h.	dr. Fr. v. Močnik: Računica, II. stopinja, c. kr. zaloga šolskih knjig. 1894. 40 h.	A. Nedvéd: Slavček, II. stopinja, pl. Kleinmayer-Bamberg. 1879. 20 kr.
IV.	Srednji katekizem, kakor v III. razredu. Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze za ljudske šole. Dr. Schustar-Lesar. Dunaj, c. kr. zaloga šolskih knjig. 1893. 50 kr.	Tretje berilo za občne ljudske šole. Dunaj, c. kr. zaloga šol. knjig. 1892. 40 kr. Slovenska slovnica za prvence. A. Praprotnik, Ljubljana. R. Milic. 1887. 32 kr.	Ulrich's Lesebuch II Th. 40 h. Lehmann's Sprachbuch II. Th. 1894. 25 h.	Kakor v III. razredu.	A. Nedvéd: Slavček, III. stopinja. 1897. 30 kr.
V.	Srednji katekizem in Zgodbe sv. pisma, kakor v IV. razredu.	Tretje berilo, kakor v IV. razredu. Slovenska slovnica za občne ljudske šole. P. Končnik. Dunaj, c. kr. zaloga šolskih knjig. 1895. 45 kr.	Ulrich's Lesebuch III. Th. 1895. 64 h. Lehmann's Sprachbuch III. Theil. 1895. 50 h.	dr. Fr. v. Močnik: Računica, III. stopinja, c. kr. zaloga šolskih knjig. 1895. 50 h.	A. Nedvéd: Slavček, III. stopinja. 1897. 30 kr. Liederquelle, III. Heft, Pammer-Proschko. Linz. M. Quireins. 1895. 12 kr.

Učne knjige, ki se rabijo v meščanski šoli.

Razred	Verouk	Slovenski jezik	Nemški jezik	Računstvo in oblikoslovje	Zgodovina in zemljepis	Priradpis	Priradnoslovje	Pečje
I.	Veliki katekizem. Založilo knezoškofijstvo ljubljansko. 1896. 40 kr. Zgodbe sv. pisma stare in nove zavese. Schuster-Lesar. Dunaj. c. kr. zaloga šolskih knjig. 50 kr.	Čitanka Sketova. II. del. Celovec. Družba sv. Mohorja. 1891. 80 kr. Slovenska slovnica, P. Končnikova. Dunaj. c. kr. zaloga šolskih knjig. 1896. 45 kr.	Deutsches Lesebuch für Mädchen-Bürgerschulen v. Kreitschmeyer. I. Th. Prag. 1894. 80 kr. Lehmann's Leitfaden f. d. Unterricht in der deutschen Grammatik f. Bürgerschulen. Prag. Dominicus. 1894. 82 kr.	Rechenbuch f. Mädchen-Bürgersch. I. Th. Močnik-Haase. Wien. Prag. Tempky. 1894. 50 kr. Geometrische Formenlehre f. Mädchen-Bürgerschulen. Močnik-Wenghart. Prag. Tempky. 1894. 75 kr.	Zgodovinske povesti. Iv. Vrhovec. I. stopnja. Ljubljana. Blaznikovi nasledniki. 1892. 50 kr. Zemljepis. I. stopnja. Fr. Orožen. Ljubljana. R. Milic. 1891. 40 kr.	Pokorny-Gugler, Natursgeschichte für Bürger-schulen I. Th. Wien. Temp-sky. 1893. 65 kr.	Osnovni nauki iz fizike in kemije. I. del. A. Seneković. Ljubljana. Ig. pl. Kleinmayr & Baumberg. 1892. 60 kr.	Wiener Lie-derstrauss. I. Tonaschewitz. Wien und Prag. Temp-sky. 1893. 65 kr.
II.	Veliki katekizem. kakor v I. razredu. Lesar: Zgodbe sv. katoške cerkve, založila družba sve-tega Mohorja. 1887. 40 kr.	Čitanka Sketova. III. del. Družba sv. Mohorja. 1892. 80 kr. Slovenska slovnica, kakor v I. razredu.	Deutsches Lesebuch f. Mädchen-Bürgerschulen v. Kreitschmeyer. II. Th. Prag. 1894. 95 kr. Lehmann's Leit-faden f. d. Unter-richt in d. deutschen Grammatik, kakor v I. razredu.	Rechenbuch f. Mädchen-Bürgerschulen. II. Th. Močnik-Haase. Wien. Prag. Tempky. 1894. 50 kr. Geometrische Formenlehre, kakor v I. razr.	Zgodov. povesti. Vrhovec. II. st. Ljubljana. Blaznikovi nasledn. 1893. 50 kr. Zemljepis. II. st. Fr. Orožen. Ljubljana. R. Milic. 1894. 40 kr.	Pokorny-Gugler, Natursgeschichte f. Bürger-schulen. II. Th. Wien. Tempky. 1893. 70 kr.	Osnovni nauki iz fizike in kemije II. del. A. Seneković. Ljubljana. Ig. pl. Kleinmayr & Baumberg. 60 kr.	Wiener Lie-derstrauss, kakor v I. razredu.
III.	Veliki katekizem, kakor v I. razredu. Liturgika, I. in II. del. Lesar. Ljubljana, Ig. pl. Kleinmayr-Bamberg. 1890. 1 gld.	Čitanka Sketova. IV. del. Družba sv. Mohorja. 1893. 80 kr. Slovenska slovnica, kakor v I. razredu.	Deutsches Lesebuch f. Mädchen-Bürgerschulen v. Kreitschmeyer. III. Th. Prag. 1892. 105 kr. Lehmann's Leit-faden' i. d. d. kakor v I. razredu.	Rechenbuch f. Mädchen-Bürgersch. III. Th. Močnik-Haase. Wien. Prag. Tempky. 1894. 50 kr. Formenlehre, kakor v I. razr.	Zgodov. povesti. Vrhovec. III. st. Ljubljana. Blaznikovi nasledn. 1893. 50 kr. Zemljepis. III. st. Fr. Orožen. Ljublj. Mi-lie. 1896. 40 kr.	Pokorny-Gugler, Natursgeschichte f. Bürger-schulen. III. Th. Wien. Tempky. 1893. 80 kr.	Hofer, Naturlehre. III. Stufe Wien. Pichler's Witwe und Sohn. 32 kr.	Wiener Lie-derstrauss, kakor v I. razredu.

III. Pregled predmetov meščanske šole

razdeljenih po razredih in tedenskih urah.

Predmet	I. razred	II. razred	III. razred
	6. šolsko leto	7. šolsko leto	8. šolsko leto
Veroznanstvo	2	2	2
Slovenščina	3	3	3
Nemščina	5	5	5
Zemljepis in zgodovina	3	3	3
Prirodopis	2	2	2
Prirodoslovje	2	2	2
Aritmetika	3	3	3
Geometrično oblikoslovje	1	1	1
Prostorčno risanje	3	3	3
Pisanje	1	1	—
Petje	1	1	1
Ženska ročna dela	3	3	4
Število tedenskih ur	29	29	29

Učenke meščanske šole so se učile tudi prostih predmetov in sicer:

1. Francoščine. Pouka v tem predmetu se je udeleževalo 16 učenk. Učna knjiga je bila I. stopinja francoske slovnice in vadne knjige za meščanske šole, ki jo je spisal Ernst Riha.

2. Igranja na klavirju. Tega predmeta se je učilo 25 učenk. Po eno uro na teden so imele pouk v glasbeni teoriji, po dve uri pa v igranju na klavir. Pouka v glasbeni teoriji so se učenke prav redno in z veseljem udeleževale. Obravnaval se je nauk o glasbi v obče, zlasti pa prvi tonov rod — dur. Vmes se je pridno gojilo cerkvena in narodna pesem.

3. V izpopolnjevanje pouka v risanju in ročnih delih se je učilo 9 učenk kleknanja čipek, 10 učenk pa slikanja in umetnih ročnih del.

IV. Knjižnica.

Knjižnica vnanje ljudske in meščanske šole, ki jo oskrbuje učiteljica M. Stanislava, je imela koncem lanskega šolskega leta 742 slovenskih in nemških knjig. Z dotacijo 32 gld. 50 kr., ki jo je za minolo šolsko leto dovolil slavni c. kr. šolski svet, spopolnila se je tudi letos v marsikaterem oziru. Obrabljene knjige so se dale prevezati in kupile so se te-le nove:

A. Kržič, Vrtec, 1897 (2 izvoda). — A. Kržič, Angeljček, 1897 (2 izvoda). — Zabavni listi za slovensko mladino, I. zvezek: Pri stricu

(2 izvoda). — A. Kosi, Zabavna knjižnica za slovensko mladino, VI in VII. zvezek (po 2 izvoda). — Borislav, Spominski listi iz avstrijske zgodovine. — Janko Leban, Sto beril za otroke. — J. E. Zorè, Pomladni glasi, VIII. zvezek (2 izvoda). — A. Brezovnik, Zakaj? — Zató! (Zbirka pravljic, pripovedek in legend za šolo in dom). — Fr. Frisch-J. Leban, Na različnih potih, povest. — Dr. Fr. Lampe, Cvetje s polja modroslovskega. — Knjige družbe sv. Mohorja za l. 1897. — A. Schöpfleuthner, St. Angela-Blatt, 1897. — K. Ommerborn, Bibliothek für junge Mädchen, IV.—VII. Bändchen. — J. Spillmann, Aus fernen Landen. Eine Reihe illustrierter Erzählungen für die Jugend. VII. Der Gefangene des Korsaren. — Fr. Finn-Fr. Betten, Ada Merton oder Mein Himmel auf Erden. — Sophie Christ, Der gute Ton. — Clara Maitland.

V dar je dobila knjižnica 61 knjig, tako da ima koncem letošnjega šolskega leta 833 in sicer 505 slovenskih in 328 nemških knjig.

V. Učila.

Zbirka učil vnanje ljudske in meščanske šole, ki jih oskrbuje M. Gabrijela, je popisana v šolskem poročilu za l. 1892/93 in vsakoletni prirastek v naslednjih letnih poročilih. Po darilih in s pripomočjo prispevka 91 gld., ki jih je vnanji ljudski in meščanski šoli naklonil slavni mestni magistrat, pridobila je šola ta-le **nova učila**:

Za verouk: Orožen-Haardtov stenski zemljevid Palestine, 2 izvoda, (en izvod podaril slavni mestni magistrat). — Za verouk ima šola 9 učil (60 komadov).

Za nazorni nauk: Hölzlove podobe: Kmetija, mesto, gozd, gorovje. — Hölzlove podobe 4 letnih časov. — Vseh učil za nazorni nauk je 21 (208 komadov).

Za računstvo je 13 učil (45 komadov).

Za prirodopis: Podmašena šmarnica. — Kundrat: Anatomicne table. — Vseh prirodopisnih učil za živalsvo je 173 (338) komadov, za rastlinstvo 7 (57 komadov) in 1 herbarij ter 1 zbirka 53 semenskih vrst, za rudnistvo 9 (304 komadi).

Za prirodoslovje: Razni rudninski opisi za kemijo. — Piščalka za parni voz (model). — Električna svetilnica. — Vseh učil je 108 (184 komadov).

Za zemljepisje: Lehmannova stenska tabla „Plemena ljudi“. — Za ta predmet je 24 učil (34 komadov).

Za zgodovino je 12 učil (29 komadov).

Za risanje: 10 modelov iz mavca za ornamentiko, 8 žičnih in 8 lesenih modelov za perspektivo. — Vseh učil je 51 (302 komada).

Za petje: Klavir (dar). — Vseh učil je 5.

Za ženska ročna dela: Zankanje (8 stenskih slik). — 20 stenskih slik za predočevanje krojev. — 2 stenski slike za predočevanje raznih šivov. — Kovinska mreža za prešivanje. — Stojalo za učila pri ročnih delih. — Učil za ta predmet je 14 (157 komadov).

VI. Imenik učenk. *)

A. Petrazredna ljudska šola.

I. a razred.

Ambrožič Ivana iz Ljubljane.
Babič Terezija iz Podgore.
Babnik Marija iz Tomačevega.
Baraga Angela iz Ljubljane.
Baraga Friderika iz Ljubljane.
Benedik Franciška iz Ljubljane.
Bolta Ursula iz Obrji.
Cerar Vera iz Ljubljane.
Dolinšek Matilda iz Ljubljane.
Eber Filomena iz Šiške.
Fajdiga Ana iz Ljubljane.
Fujan Franciška iz Spodnje Hrušice.
Gladnik Ana iz Lukovice.
Gnidica Neža iz Boštanja.
Grkman Marija iz Kamnika.
Habicht Ana z Brezovice.
Hönigman Marija iz Kostanjevice.
Jan Emilija iz Ljubljane.
Janežič Ivana iz Ljubljane.
Janowsky Jozefa iz Ljubljane.
Jenko Angela iz Ljubljane.
Jeran Marija iz Ljubljane.
Jeras Marijana iz Obrji.
Jereb Franciška z Vrhniko.
Ježek Marija iz Ljubljane.
Jušek Natalija iz Ljubljane.
Kimovec Ljudmila iz Ljubljane.
Kodella Stefanija iz Ljubljane.
Križnar Franciška iz Ljubljane.
Kušar Gizela iz Zagreba.
Marjek Jozefa iz Ljubljane.
Matko Jozefa iz Ljubljane.

Meršnik Marija iz Lesec.
Modic Ernestina iz Ljubljane.
Osmek Apolonija iz Ljubljane.
Ošaben Emilija iz Ljubljane.
Pavliček Marija iz Trsta.
Petrič Marija iz Ljubljane.
Piller Marijana iz Št. Vida nad Ljubljano.
Pogačnik Ana iz Ljubljane.
Pukelstein Ivana iz Ljubljane.
Pukelstein Stefanija iz Ljubljane.
Rebolj Pavlina iz Ljubljane.
Rejc Ana iz Jeličnega vrha pri Idrji.
Remc Ursula iz Obrji.
Rodič Angela iz Ljubljane.
Rodič Franciška iz Ljubljane.
Rozman Marija iz Ljubljane.
Rutar Marija iz Ljubljane.
Sajovic Marija iz Št. Vida nad Ljubljano.
Schuller Angela iz Prevalj (Koroško).
Sever Ana iz Ljubljane.
Starin Jozefa iz Ljubljane.
Šircelj Leopoldina iz Ljubljane.
Škrjanec Ivana iz Ljubljane.
Tazinger Ana iz Gradca.
Tomšič Marija iz Spodnjih Gamelj.
Trebušak Danica iz Ljubljane.
Turk Angela iz Škofje Loke.
Vadnal Ana iz Ljubljane.
Virk Julijana iz Ljubljane.
Wohinc Avrelja iz Ljubljane.
Završan Franciška iz Ljubljane.

Skupaj 63.

I. b razred.

Andolšek Marija iz Ljubljane.
Bergant Ana iz Ljubljane.
Bizjak Marija iz Ljubljane.
Bizjak Marija iz Ljubljane.
Bojt Marija iz Ljubljane.
Cigler Terezija iz Ljubljane.
Cvirn Franciška iz Ljubljane.
Černe Ana iz Ljubljane.
Črnivec Franciška iz Ljubljane.
Dovjak Marija iz Ljubljane.
Drnovšek Ivana iz Ljubljane.
Fajzel Angela iz Stožice.
Goršič Stefanija iz Ljubljane.

Grkman Jozefa iz Ljubljane.
Habjan Marija iz Šmartna pri Litiji.
Jerina Jozefa iz Ljubljane.
Jeruc Marija iz Kamnika.
Klemenec Franciška iz Ljubljane.
Knipic Albina iz Vodmata.
Kodela Antonija iz Ljubljane.
Kotnik Jozefa iz Lesc.
Kranjc Danica iz Karlova.
Lavrin Karolina iz Ljubljane.
Legat Franciška iz Kosez.
Mesojedec Marija iz Ljubljane.
Ogrinc Stefanija iz Ljubljane.

*) Učenke debelo tiskane imajo odliko.

Pančur Jozefa iz Ljubljane.
 Peršin Antonija iz Ljubljane.
 Plankar Franciška iz Ljubljane.
 Pogačnik Marija iz Ljubljane.
 Potrebuješ Marija iz Ljubljane.
 Rogel Albina iz Ljubljane.
 Rogelj Pavla iz Ljubljane.
 Sattler Amalija iz Ljubljane.
 Sever Antonija iz Reke.
 Smolik Ana iz Ljubljane.
 Škarjavec Marija iz Ljubljane.
 Širca Ivana iz Ljubljane.
 Šorn Jozefa iz Ljubljane.
 Švelc Ana iz Ljubljane.

Tomazič Jozefa iz Ljubljane.
 Trpin Pavla iz Ljubljane.
 Tschokert Ana iz Ljubljane.
 Vanino Ana iz Zagreba.
 Verdir Angela iz Ljubljane.
 Vizjak Ana iz Divače.
Zlatič Klementina iz Ljubljane.

Neizprašani:

Furlan Ljudmila iz Ljubljane.
 Ham Jozefa iz Ljubljane.

Skupaj 49.

II. a razred.

Ambrožič Franciška iz Ljubljane.
 Babnik Antonija iz Iga.
 Breme Marija iz St. Vida nad Ljubljano.
 Cerar Albina iz Ljubljane.
 Cunder Marija iz Tomačevega.
 Čebular Pavla iz Ljubljane.
 Čolnik Marija iz Planine.
 Filipič Marija iz Ljubljane.
 Fortuna Matilda iz Ljubljane.
 Fortuna Silvestrina iz Ljubljane.
 Gabrovšek Jozefa s Tomišlja.
 Garafolj Franciška iz Ljubljane.
 Gros Franciška iz Ljubljane.
 Jesih Antonija iz Ljubljane.
 Kačar Marija iz Obrij.
 Kastelic Pavla iz Divače.
Kimovec Marija iz Ljubljane.
 Kobal Bernarda iz Erzolja nad Vipavo.
 Kocijan Franciška iz Ljubljane.
Kočevar Amalija iz Želimelj.
 Komat Angela iz Ljubljane.
 Kovačić Ljudmila iz Ljubljane.
 Ložar Franciška iz Ljubljane.
 Maier Katarina iz Ljubnega.
 Marinče Ana iz Ljubljane.
 Medić Karolina iz Ljubljane.
 Oblak Rozalija iz Ljubljane.
 Papež Marija iz Ljubljane.
 Peterca Albina iz Ljubljane.
Piskur Marija iz Trebelnega.

Potočnik Jozefa iz Ljubljane.
 Fraprotnik Antonija iz Ljubljane.
 Predovič Zora iz Ljubljane.
 Pucihar Marija iz Ljubljane.
 Rakar Angela iz Ljubljane.
 Rapuš Marija iz Ljubljane.
 Ravnikar Albina iz Ljubljane.
 Sattler Franciška iz Ljubljane.
 Slivar Ivana iz Ljubljane.
 Strle Antonija iz Ljubljane.
 Skofic Helena iz Ljubljane.
 Štefe Marija iz Predvora.
 Šuštar Pavla iz Ljubljane.
 Šušteršič Marija iz Ljubljane.
Tiran Olga iz Ljubljane.
 Vadnov Marija iz Ljubljane.
Vdovič Vida iz Ljubljane.
 Vode Ivana iz Preserja.
 Vovk Roza iz Ljubljane.
 Vrhovnik Marija iz Vodmata.
 Wohine Olga iz Ljubljane.
 Zgonec Jozefa iz Ljubljane.
 Zupanc Ana iz Ljubljane.
 Zupančič Ana iz Ljubljane.
Zidan Marija iz Vodmata.

Neizprašani:

Reichman Ana iz Ljubljane.

Skupaj 56.

II. b razred.

Ambrož Marija iz Ljubljane.
 Avbelj Ljudmila iz Ljubljane.
 Bäraga Amalija iz Ljubljane.
 Bergant Gizela iz Ljubljane.
 Bizjak Leopoldina iz Ljubljane.
 Bizjan Marija z Glinic.
 Bizjan Marija z Viča.
 Canci Marija iz Bistrice (Koroško)
 Dečman Marija iz Ljubljane
 Drmastija Albina iz Ljubljane.
 Drmastija Marija iz Ljubljane.
 Fijala Marija iz Ljubljane.
 Gale Marija s Police.

Gorjup Albina iz Ljubljane.
 Gril Franciška iz Ljubljane.
Habicht Marija iz Ljubljane.
 Jereb Marija z Vrhniko.
Jeruc Pavla iz Kamnika.
 Kališ Konstancija iz Celoveca.
 Kikelj Ivana iz Laškega trga.
 Kotlovshek Hedviga iz Ljubljane.
 Kovač Ljudmila iz Ljubljane.
 Krašovec Helena iz Ljubljane.
 Kregelj Marija z Dvora.
 Krže Ivana z Vrhniko.
Lap Ivana iz St. Vida.

Lenče Ivana iz Štepanje Vasi.
 Lessiak Leopoldina iz Ljubljane.
 Malin Marija iz Ljubljane.
Marn Ivana iz Šmartna.
 Meseč Marija iz Šiške.
 Mirtič Marija iz Ljubljane.
 Novak Marija iz Mengša.
Novak Marija iz Šmartna.
 Pilar Franciška iz Stanjič pri Št. Vidu.
 Pir Julijana iz Ljubljane.
 Pirnat Jozefa iz Ljubljane.
 Pistotnik Roza iz Ljubljane.
 Potočnik Rozalija iz Pulja.
 Povhe Antonija iz Ljubljane.
 Radovan Antonija iz Ljubljane.
 Rekar Franciška iz Ljubljane.
 Rekar Terezija iz Ljubljane.
 Rozina Jozefa iz Gradača.
 Selan Lucija z Glinic.
 Seliškar Rozalija iz Gründvalda pri Trbižu.
 Semrad Ljudmila iz Trsta.
 Sever Franciška z Glinic.
 Simončič Ivana iz Ljubljane.
 Slabina Leopoldina iz Šiške.

Steklasa Karolina iz Prelesja pri Št. Rupertu.
Stojkovič Franciška iz Borovnice.
 Šemerl Ivana z Dobrove.
 Scheurecker Roza iz Ljubljane.
 Škerl Marija iz Dvora pri Žužemberku.
 Škerl Pavla z Viča.
 Štrukelj Amalija iz Šiške.
Toni Rozalija iz Ljubljane.
 Trefalt Marija iz Weyera (Zgor. Avstrijsko).
Trnovec Marijana iz Polhovega gradca.
Urbančič Marija iz Ljubljane.
 Viršek Jozefa iz Ljubljane.
 Viršek Marija iz Ljubljane.
 Vončina Marija iz Ljubljane.
Wagner Marija iz Ljubljane.
 Zadnik Viktorija iz Ljubljane.
 Zorman Gabrijela iz Ljubljane.
 Zupanc Leopoldina iz Ljubljane.

Neizprašana:

Tušar Pavla iz Serajeva.

Skupaj 69.

III. a razred.

Arko Marija iz Ljubljane.
 Babnik Marjeta iz Obrinj.
 Bitenc Antonija iz Ljubljane.
Bregant Cirila iz Ljubljane.
 Cimolino Avgusta iz Carpaco (Laško).
 Cvetko Marija iz Ljubljane.
 Dečman Franciška iz Ljubljane.
Dopfer Štefanija iz Ljubljane.
 Dregič Ana iz Ljubljane.
Drmastija Terezija iz Preske.
 Dular Ana iz Ljubljane.
 Fajdiga Angela iz Šiške.
Franke Jozefa iz Kranja.
 Fritsch Hermina iz Krakovega (Galicija).
 Galjot Franciška iz Ljubljane.
 Gregorka Marija iz Ljubljane.
 Indof Marija iz Ljubljane.
 Janež Jozefa iz Ljubljane.
 Jevnikar Ivana iz Ljubljane.
 Jeras Ivana iz Reke.
 Jurca Pavla iz Ljubljane.
 Kern Ana iz Ljubljane.
Kobal Katarina iz Erzolja nad Vipavo.
 Kocijančič Štefanija iz Ljubljane.
 Košir Marija z Brda.
 Kovačič Albina iz Ljubljane.
 Kovačič Terezija iz Ljubljane.
 Kramaršič Albina iz Žuženberka.
 Lotrič Marija iz Železnikov.
 Lotrič Pavla iz Ljubljane.
 Majer Ana iz Ljubljane.
 Markič Franciška z Glinic.
 Matko Marija iz Ljubljane.
 Mohar Antonija z Viča.
 Nadrah Ljudmila iz Ljubljane.
 Oblak Ana iz Ljubljane.

Okorn Albina iz Ljubljane.
 Omahen Leopoldina iz Ljubljane.
 Orehek Emilija iz Ljubljane.
 Pance Ana z Viča.
 Pavlin Cecilija iz Ljubljane.
 Pavlin Marija iz Ljubljane.
 Petič Alojzija iz Ljubljane.
Petrič Ana iz Preserja.
 Rozman Helena iz Iške vasi.
 Sajovic Helena iz Griž (Štajersko).
 Sojar Franciška z Viča.
 Sovinšek Kristina iz Ljubljane.
Sterlekar Jozefa iz Ljubljane.
 Strah Marija od Device Marije v Polju.
 Schiffrer Hermina iz Ljubljane.
 Schley Ana iz Ljubljane.
 Šutej Ljuboslava iz Zapeča (Hrvatsko).
 Tome Ivana iz Zgornjega Kašolja.
 Tome Ivana iz Ljubljane.
 Traven Ana iz St. Vida nad Ljubljano.
 Traven Marija iz St. Vida nad Ljubljano.
Treo Lucija iz Ljubljane.
 Turk Ana iz Ljubljane.
 Uranič Terezija iz Ljubljane.
 Vidrieh Viktorija iz Meidlinga pri Dunaju.
 Vojska Franciška z Ježice.
 Zagradnik Ivana iz Šiške.
 Žnidaršič Alojzija iz Ljubljane.
 Žnidaršič Ivana iz Ljubljane.

Neizprašani:

Škrl Franciška z Viča.
 Žabnikar Albina s Studenca.

Skupaj 67.

III. b razred.

- Avbel Ivana iz Ljubljane.
Belič Jozefa iz Šiške.
 Bischof Adolfini iz Ljubljane.
 Bučan Ivana iz Stanič pri St. Vidu.
 Bučar Ivana iz Štepanje vasi.
 Ciglar Franciška iz Ljubljane.
Cvetečnik Ana iz Ljubljane.
 Česnovar Alojzija iz Ljubljane.
 Črne Rozalija iz Ljubljane.
 Erkov Ivana iz Most.
Gačnik Marija iz Trziča pri Mokronogu.
Grapar Ivana iz Ljubljane.
 Hafnar Franciška iz Ljubljane.
 Hauptman Angela iz Vodmata.
Herman Pavla iz Šiške.
 Hribernik Franciška iz Ljubljane.
Jan Pavlina iz Ljubljane.
 Jerič Marija iz St. Kocijana.
 Jerman Angela iz Ljubljane.
 Jurca Marija iz Ljubljane.
 Klemenčič Marija iz Gradca.
 Kočevar Vida Kristina iz Zelimelj.
 Kraljič Mihaela iz Trate.
 Lavrentič Zora iz Postojne.
 Lekan Pavla iz Ljubljane.
 Ločniškar Marija iz Šiške.
 Lotrič Štefanija iz Ljubljane.
 Majce Helena iz Vodmata.
 Novak Valentina iz Šiške.
 Obrek Ernestina iz Ljubljane.
 Orehek Ivana od Device Marije v Polju.
 Pavšek Angela iz Ljubljane.
Petrovčič Ivana iz Trate.
Pichler Rozalija iz Novoga mesta.
 Pogačnik Gizela iz Kamnika.
Prešern Marija iz Trbiža.
 Pust Leopoldina iz Ljubljane.
 Rant Uršula iz Dovjega.
 Rapuš Viktorija iz Ljubljane.
 Sever Ivana iz Ljubljane.
Sever Marija iz Ljubljane.
Sirnik Franciška iz Šiške.
 Sluga Franciška z Viča.
 Sluga Marija z Viča.
 Šturnj Marija iz Ljubljane.
 Šarabon Ana iz Ljubljane.
 Škofič Jerica iz Ljubljane.
 Škrl Ljudmila z Viča.
 Štirn Antonija z Visokega pri Kranju.
Tomazič Marija iz Ljubljane.
 Trebar Marija iz Šiške.
 Vadnal Pavla iz Ljubljane.
Vernik Marija iz Ljubljane.
 Vizjak Amelija iz Ljubljane.
 Vrhovnik Cecilija od Device Mar. v Polju.
 Zupan Jozefa z Viča.
 Zupin Franciška iz St. Vida nad Ljubljano.
 Skupaj 57.

IV. a razred.

- Avman Marija iz Šiške.
 Belič Franciška iz Šiške.
 Borštnik Marija z Vidma (Dolenjsko).
 Čerar Angela iz Ljubljane.
 Česen Apolonija iz Ljubljane.
 Dejak Albina iz Ljubljane.
 Emeršič Ana iz Šiške.
 Fujan Marija iz Hrušiče.
 Gaisler Marija iz Ljubljane.
Garafoj Julija iz Ljubljane.
Habé Marija iz Zadloga.
 Homove Ivana iz Logatca.
 Horvat Marija iz Ljubljane.
 Kadunc Elizabeta iz Zidanega mosta.
 Kladnik Franciška iz Mostara.
 Kodela Jozefa iz Ljubljane.
 Kregelj Uršula iz Dvora.
 Kuclar Ana z Viča.
 Meršolj Rozalija iz Radovljice.
Nachtigal Ana iz Ljubljane.
 Pančur Marija iz Ljubljane.
 Pavlin Elizabeta iz Lipnika (Moravsko).
 Perme Maksimila iz Zaloga.
 Ponikvar Franciška iz St. Vida pri Žilcah.
 Premk Adela iz Reke.
 Rajar Marija iz Trebnjega.
Sluga Alojzija iz Ljubljane.
 Snoj Ana iz Gamelj.
 Snoj Terezija iz Črnuč.
 Šiberkar Ivana iz Ljubnega (Štajersko).
 Škrl Marija z Viča.
 Štrajnar Marija iz Ljubljane.
 Sustar Marija iz Ljubljane.
 Tomazič Viktorija iz Ljubljane.
 Tonic Ana iz Šiške.
Ušeničnik Gizela iz Mengša.
 Vodišek Ivana iz Ljubljane.
 Vodišek Franciška iz Ljubljane.
 Zdešar Julija iz Ljubljane.
 Zerovnik Marija z Viča.
 Žitnik Marija iz Šmarj pri Ljubljani.
 Neizprašana:
 Hodeček Jozefa iz Ljubljane.
 Skupaj 42.

IV. b razred.

- Anžič Jozefa iz Ljubljane.
 Babnik Štefanija iz Trsta.
 Breclnik Antonija iz Šiške.
 Čerar Marija iz Ljubljane.
 Čonček Franciška iz Ljubljane.
 Dolar Angela iz Ljubljane.

Dremota Antonija iz Kroke.
 Gorjup Marija iz Ljubljane.
 Goslinčar Franciška iz Ljubljane.
 Jane Ana iz Šiške.
 Jančar Franciška iz Ljubljane.
 Kajzer Cecilija iz Ljubljane.
 Kališ Angela iz Celoveca.
 Karlin Katarina z Dovjega.
 Kolar Roza iz Ljubljane.
 Kraft Ana iz Nuvarka (Amerika).
Lampič Franciška iz Šiške.
 Legat Franciška iz Koroške Bele.
 Lenassi Marija iz Šmarja.
 Letnar Franciška iz Ljubljane.
Lončarić Marija iz Selc (Hrvatsko).
 Majce Ana iz Vodmata.
 Mrak Marija iz Ljubljane.
 Mostek Albina iz Ljubljane.

Novak Ana iz Šmartna pri Litiji.
 Novohradsky Hermina iz Ljubljane.
 Pirh Alojzija iz Siska (Hrvatsko).
 Sattler Roza iz Šiške.
 Seliškar Barbara iz Grünwolda pri Trbižu.
 Seliškar Franciška iz Grünwolda pri Trbižu.
 Sluga Ivana iz Žej pri Slavini.
 Starbek Marija iz Doba.
 Stariha Katarina iz Črnomelja.
 Strle Pavla iz Ljubljane.
 Svetel Albina iz Ljubljane.
 Širca Julijana iz Vrem pri Divači.
 Strukelj Terezija iz Šiške.
Trampuš Ana iz Ljubljane.
 Vovk Zofija iz Ljubljane.
Warthol Kristina iz Trnovega (Istrija).

Skupaj 40.

IV. e razred.

Arhar Jozefa iz Ljubljane.
 Bizjak Marija iz Šiške.
 Cimprič Eliza iz Bovca (Primorsko).
Cvetko Ljudmila iz Ljubljane.
 Domianović Ana iz Ljubljane.
 Gorič Jozefa iz Ljubljane.
Gregorka Ivana iz Ljubljane.
Hiti Ana iz Ljubljane.
 Hlebs Angela iz Ljubljane.
 Hlebs Ivana iz Ljubljane.
 Javoršek Mihaela iz Mengša.
 Kržan Cirila iz Ljubljane.
 Košir Štefanija iz Ljubljane.
Magajna Franciška iz Vrem pri Divači.
 Medic Franciška iz Ljubljane.
Merhar Leopoldina iz Šiške.
 Pančur Alojzija iz Ljubljane.
 Peharič Pavla iz Šiške.
 Plehan Ana iz Ljubljane.
 Potočnik Ivana iz Ljubljane.
 Predović Danica iz Ljubljane.
 Rihar Antonija iz Mirk pri Vrhniki.

Ropret Marija iz Dravelj.
 Simončič Marija iz Ljubljane.
 Slovnik Albina z Viča.
 Smolik Marija iz Ljubljane.
 Snoj Alojzija iz Ljubljane.
 Stadler Marija iz Zagreba.
 Škarjavec Angela iz Ljubljane.
 Škubic Ana iz Šmarji pod Ljubljano.
 Škubic Lucija iz Volčeje jame pri Litiji.
 Šuštar Jozefa iz Žaleca (Štajersko).
 Schaffner Albina iz Ljubljane.
 Thomitz Marija iz Ottakringa pri Dunaju.
 Vakselj Gizela iz Trsta.
 Zupanc Antonija iz Ljubljane.
 Zupin Rozalija iz Ljubljane.

Neizprašane:

Janež Franciška iz Ljubljane.
 Košak Marija iz Ljubljane.
 Paplar Alojzija iz Kobarida.

Skupaj 40.

V. razred.

Acceto Angela iz Ljubljane.
 Babnik Franciška iz Vižmarji.
 Bonač Marija iz Ljubljane.
 Brečelnik Karolina iz Ljubljane.
 Čerar Franciška iz Ljubljane.
 Češnovar Matilda iz Ljubljane.
 Erjave Albina iz Ljubljane.
 Frečič Štefanija iz Boštanja.
 Gorečan Marija iz Vojnika (Štajersko).
 Gril Marija iz Ljubljane.
 Indof Albina iz Ljubljane.
 Izlakar Marija iz Ljubljane.
 Janežič Ivana iz Šiške.
Jugović Marija iz Ljubljane.
 Kališ Alojzija iz Celoveca
 Kališ Doroteja iz Spodnjih Gámelj.

Klopčič Marija iz Ljubljane.
 Knafelc Marija iz Ljubljane.
 Kos Ivana iz Ljubljane.
 Kotnik Ivana iz Molzbichla (Koroško).
 Kovač Angela iz Ljubljane.
 Kubelka Ljudmila iz Ljubljane.
 Kuntara Ana z Vidma (Štajersko).
 Kustrin Ida iz Žavelj (Primorsko).
 Lavrenčič Albina iz Postojine.
 Lekan Marija iz Ljubljane.
Lokar Marija iz Ljubljane.
Majcè Elizabeta iz Ljubljane.
 Mave Karolina iz Ljubljane.
 Muc Berta iz Metlike.
Mulaček Marija iz Ljubljane.
 Nadrž Franciška iz Ljubljane.

Nachtigall Franciška z Dunaja.
Nigrin Marija iz Ljubljane.
Paletta Melanija iz Rogatea.
Pavlè Marija iz Ljubljane.
Pavšek Amalija iz Ljubljane.
Pezdir Ivana z Viča.
Planko Franciška iz Ljubljane.
Pogorelec Adela iz Št. Vida pri Zatičini.
Potokar Ida s Krke.
Praprotnik Ljudmila iz Ljubljane.
Pukelstein Jozefa iz Ljubljane.
Rabič Elizabeta iz Šiške.
Sattler Franciška iz Šiške.
Šarc Marija iz Ljubljane.

Šimnic Marija iz Kranja.
Stayer Elizabeta iz Tržiča.
Štamear Marija iz Ljubljane.
Toni Ivana iz Ljubljane.
Treo Karolina iz Ljubljane.
Vodnik Ana iz Ljubljane.
Zdešar Leopoldina iz Ljubljane.
Železnik Terezija iz Šiške.

Neizprašani:

Janežič Marija iz Ljubljane.
Kočevar Zora iz Želimelj.

Skupaj 56.

B. Slovenska meščanska šola.

I. razred.

Bolha Jozefa iz Ljubljane.
Bramor Marija iz Šiške.
Bregant Marija iz Ljubljane.
Brollich Marija iz Tržiča.
Čamernik Franciška z Viča.
Černe Roza iz Ljubljane.
Dostal Karolina iz Ljubljane.
Franz Ida iz Postojne.
Gollob Adela z Vrhnike.
Grošelj Marija iz Ljubljane.
Hamperl Marija iz Ljubljane.
Hertlichka Elizabeta s Fužin.
Javoršek Berta iz Mengša.
Jelenec Marija z Dobrave pri Kropi.
Jerman Pavla iz Ljubljane.
Juretič Alojzija iz Ljubljane.
Kecejl Amalija iz Ihana.
Kerhin Marija iz Šmarj.
Kern Marija iz Ljubljane.
Košir Terezija iz Poljčan.
Kuralt Danica iz Ribnice.
Lotrič Marija iz Železnikov.
Majdè Jozefa iz Gabrovke.
Pellan Herma iz Ljubljane.

Pernè Marija od Križa pri Tržiču.
Pirnat Vincencija iz Ljubljane.
Podbregar Franciška iz Ljubljane.
Pogačnik Marija z Dovjega.
Potočnik Ana iz Domžal.
Potočnik Pavla iz Domžal.
Potokar Amalija z Unca.
Potokar Angela iz Ljubljane.
Puc Franciška iz Ljubljane.
Regall Marija iz Ljubljane.
Smolè Jozefa iz Trebnega.
Šinkovic Ana iz Ljubljane.
Šircelj Ljudmila iz Ljubljane.
Škofljanc Zofija iz Zagreba.
Štrukelj Ivana iz Ljubljane.
Treo Marija iz Ljubljane.
Valencič Ivana iz Ljubljane.
Valencič Marija iz Ljubljane.
Vidič Ljudmila iz Laškega trga (Štajersko).
Zalar Albina iz Ljubljane.
Zalar Ivana z Rakeka.
Zalar Marija iz Ljubljane.
Zupančič Marija iz Dragatuša.

Skupaj 47.

II. razred.

Bitenc Marija iz Ljubljane.
Bögel Ema iz Ljubljane.
Gomišak Marija z Vidma pri Krškem.
Govekar Pavla z Iga.
Hinek Amalija od Device Marije v Polju.
Hlebs Pavla iz Ljubljane.
Jenko Terezija iz Kranja.
Kastelic Marija iz Ljubljane.
Komatar Ivana iz Štepanje vasi.
Kreč Božena iz Ljubljane.
Krejci Ana iz Ljubljane.
Kump Marija iz Ljubljane.

Lindtner Helena iz Kranja.
Lindtner Marija iz Ljubljane.
Likón Franciška iz Postojne.
Mazi Uršula iz Borovnice.
Novak Marija iz Ljubljane.
Poljanec Gabrijele s Ptuja.
Premle Ivana iz Ljubljane.
Premk Ana iz Ljubljane.
Režek Marija iz Kranja.
Sever Marija iz Pulja.
Smolè Marija iz Smlednika.
Šarabon Marija iz Ljubljane.

Tavčar Marija iz Vipave.
Tomšič Olga iz Ljubljane.
 Ušeničnik Marija iz Šiške.
Windischer Marija iz Vipave.

Zabavnik Marija iz Mengša.
Zadnikar Terezija iz Črne vasi.
 Zdešar Franciška iz Ljubljane.

Skupaj 31.

III. razred.

Adamič Marija iz Ljubljane.
Buh Pavla iz Ljubljane.
 Černe Jozefa iz Ljubljane.
 Fajdiga Jozefa iz Ljubljane.
Finžgar Marija iz Beljaka.
Fröhlich Terezija iz Podnarta.
 Furlan Marija iz Ljubljane.
 Gorup Ana iz Ljubljane.
Iglič Ana z Vrhnike.
 Janez Alojzija iz Šiške.
 Kuralt Štefanija iz Ribnice.

Loos Adela iz Ljubljane.
 Pogačar Albina iz Kranja.
 Rakoš Franciška iz Ljubljane.
Šircelj Jozefa iz Trnovega.
Windischer Alojzija iz Ljubljane.
 Zupanič Marija iz Ljubljane.

Neizprašana:

Lušin Ana iz Ljubljane.

Skupaj 18.

C. Die innere Schule.

I. Allgemeines.

Die innere Schule wurde mit der hiesigen äußern am 2. Juli 1702 eröffnet und ist die älteste Mädchenschule in der Landeshauptstadt Laibach. Mit der Verordnung des hohen k. k. Min. für Cultus und Unterricht vom 22. December 1871, Z. 14.774, erhielt sie als vierclassige Mädchen-Volksschule das Öffentlichkeitsrecht; im Schuljahre 1871/72 wurde sie in eine fünfclassige, 1872/73 in eine sechsclassige, und im Schuljahre 1877/78 in eine siebenclassige Mädchen-Volksschule erweitert. Vom Schuljahre 1882/83 an zählte sie 8 Classen. — Mit dem Erlasse des hohen k. k. Min. f. Cult. u. Unt. vom 15. März 1894, Z. 2388, wurde diese achtclassige Mädchenschule in eine fünfclassige Mädchen-Volksschule und in eine dreiclassige Mädchen-Bürgerschule verwandelt.

Die innere fünfclassige Mädchen-Volksschule ist auf utraquistischer Grundlage und wird darin der Unterricht nach dem mit Berücksichtigung des für die Volksschulen des Landes Krain vorgezeichneten Normallehrplanes festgestellten und vom k. k. Landesschulrath in Laibach genehmigten Lehr- und Stundenplane ertheilt.

Die Aufgabe der dreiclassigen Mädchen-Bürgerschule ist, den Mädchen im Anschlusse an den fünften Jahreskurs der Volksschule eine über das Lehrziel der allgemeinen Volksschule hinausreichende Bildung zu gewähren und insbesondere auch die Vorbildung für Lehrerinnen-Bildungsanstalten und Specialschulen zu vermitteln. Die Unterrichtssprache in der innern Bürgerschule ist deutsch, wobei das Slovenische als obligater Lehrgegenstand gelehrt wird und es den Eltern der Schülerinnen freigestellt bleibt, ihre Kinder auch die Religionslehre in ihrer Muttersprache lernen zu lassen. Schülerinnen anderer Nationalitäten werden auf ausdrückliches Verlangen der Eltern vom Slovenischen als obligatem Lehrgegenstande befreit.

In Verbindung mit dem Pensionate besteht auch eine Privat-Lehrerinnen-Bildungsanstalt, deren Statut sammt Lehrplan der Herr Minister für Cultus und Unterricht mit dem Erlasse vom 7. Februar 1898, Z. 267, genehmiget hat. Dieselbe umfasste im heurigen Schuljahre den IV. mit 17 — und den II. Jahrgang mit 23 Lehramtsclandidatinnen. Von den

Zöglingen des IV. Jahrganges haben sich 12, welche das gesetzliche Alter schon erreicht hatten, für die in den Tagen vom 1.—14. Juni und vom 1.—12. Juli an der k. k. Lehrerinnen-Bildungsanstalt in Laibach abzuhaltende Maturitätsprüfung gemeldet.

Mit Beginn des künftigen Schuljahres kann nach Maßgabe des Raumes nur eine beschränkte Anzahl wohlgesitteter Schülerinnen in den I. Jahreskurs der Lehrerinnen-Bildungsanstalt aufgenommen werden. Zur Aufnahme in diese Anstalt wird das bei Beginn des Schuljahres zurückgelegte 15. Lebensjahr, physische Tüchtigkeit, sittliche Unbescholtenheit und die entsprechende Vorbildung gefordert. Aufnahmebewerberinnen, welche höchstens sechs Monate jünger sind, können ausnahmsweise von der Direction aufgenommen werden. Es sind jedoch in diesem Falle die Eltern oder deren Stellvertreter ausdrücklich darauf aufmerksam zu machen, dass solche Zöglinge mit Rücksicht auf § 41 des Reichsvolksschulgesetzes vom 2. Mai 1883 (R.-G.-Bl. Nr. 53) erst nach zurückgelegtem neunzehnten Lebensjahre zur Ablegung der Reifeprüfung an einer staatlichen Lehrerinnenbildungsanstalt zugelassen werden können.

Der Nachweis der Vorbildung wird durch eine strenge Aufnahmeprüfung geliefert.

Bei der Anmeldung für die Aufnahme ist beizubringen: *a)* Der Tauf- oder Geburtsschein, *b)* das zuletzt erworbene Schulzeugnis, *c)* das von einem Amtsarzte ausgestellte Zeugnis über physische Tüchtigkeit.

II. Wichtigeres aus der Schulchronik.

Das nun verflossene Schuljahr 1897/98 hat die innere Schule gemeinschaftlich mit der äußern Volks- und Bürgerschule am 18. September mit dem heiligen Geistamte und am 20. September 1897 mit dem regelmäßigen Schulunterrichte begonnen. Auch alle andern Schulfestlichkeiten unter dem Jahre begiengen die innere und äußere Schule gemeinsam.

Am 4. October 1897 feierte die Schuljugend das Allerhöchste Namensfest Sr. k. u. k. Apostolischen Majestät unseres allergnädigsten Kaisers Franz Josef I. durch einen solennen Schulgottesdienst und mit Absingung der Volkshymne am Schluß; in gleicher Weise am 19. November das Namensfest Ihrer Majestät der Kaiserin Elisabeth. Desgleichen wurden auch die beiden Ordensfeste der heil. Ursula am 21. October und der heil. Angela Merici am 31. Mai und das Fest des lieben Jugendpatrons des heil. Aloysius am 21. Juni feierlich begangen. Am letztgenannten Tage wohnte die Jugend einer gesungenen heiligen Schulmesse bei, sonst wurde aber an diesem Tage der regelmäßige Unterricht erteilt.

Die erste heilige Communion war für die Schülerinnen der innern Schule auf den 12. Mai festgesetzt, welche Feier auch heuer in herkömmlicher Weise verlief. Unter einer dem schönen Feste entsprechenden Ansprache ihres Katecheten hatten am genannten Tage 29 Schülerinnen der innern Schule das große Glück, zum ersten Male die hl. Communion

zu empfangen. Am 27. April verrichteten aber 19 Schülerinnen die erste hl. Beicht und zu Pfingsten empfingen 28 derselben das Sacrament der heil. Firmung.

Wie es schon einige Jahre her üblich war, wurde auch heuer der reifern Jugend der innern und äußern Schule Gelegenheit geboten, drei tägige geistliche Exercitien zu machen. Die Conventsvorsteherung hat sich hiezu den hochw. Herrn P. Rudolph Senfelder S. J. erbeten, welcher mit hingebungsvollem Eifer in einer anregenden und der jugendlichen Fassungskraft angepassten Weise diese geistlichen Übungen leitete. Gott vergelte dem hochw. P. Exercitator alle Mühe und lasse reichlichen Segen darauf ruhen!

Unter den gottesdienstlichen Übungen ist auch die Schulmesse zu erwähnen, welcher die Schuljugend seit 20. September bis 1. November und vom 13. April bis 14. Juli viermal in der Woche in der heimischen Klosterkirche beiwohnte. Hiebei besorgte die innere Schule an bestimmten Tagen der Woche den Gesang und das Orgelspiel; an den übrigen Tagen wurden während der heil. Messe ein Theil des Rosenkranzes und die für die einzelnen Haupttheile der Messe passenden Gebete laut gebetet.

Den Personalstand des Klosters betreffend ist das Ableben der ehrw. M. Alphonsa Rieder zu melden, welche unmittelbar vor Anfang des heurigen Schuljahres infolge Altersschwäche mit Tod abgegangen ist. Die Verstorbene war am 14. December 1825 in Laibach geboren, trat am 26. November 1846 in den Orden ein und legte am 3. April 1850 die feierlichen Gelübde ab. Sie besass ein vorzügliches Sprachentalent und war als solche einem großen Theile der Laibacher-Damenwelt bekannt, indem sie in der ersten Hälfte ihres Ordenslebens durch viele Jahre die deutsche, italienische und französische Sprache in den Klosterschulen unterrichtete. Seit dem Jahre 1879 war sie Vorsteherin des Pensionates, die letzten zwei Jahre aber verwendete sie ihre ganze Sorge auf eine gute Vorbereitung auf den Tod, welcher sie, wie wir zuversichtlich hoffen dürfen, am 10. September 1897 auch wohl vorbereitet fand. Der Herr schenke der Dahingeschiedenen die ewige Ruhe und das ewige Licht leuchte ihr!

Den Stand des Lehrkörpers der Ursulinenschulen anlangend erwähnen wir die feierliche Professabiegung, welche nach vollendetem Noviciate nachfolgende Schwestern am 16. Sept. 1897 abgelegt haben: S. Ignatia Klump, S. Hildegardis Lebar, S. Ferdinanda Omeje, S. Floriana Suchy und S. Coeléstina Blažon. Den feierlichen kirchlichen Act, durch welchen die definitive Einverleibung der genannten Ordensschwestern in die klösterliche Gemeinschaft vollzogen wurde, hatte Se. Excellenz der Hochwürdigste Herr Fürstbischof, nunmehr Fürsterzbischof von Görz, Dr. Jacob Missia die Güte, in eigener Person vorzunehmen.

Seit dem Schlusse des vorigen Schuljahres erhielt der Convent in folgenden approbierten Ordenscandidatinnen einen Zuwachs an Lehrkräften, nämlich den Fräuleins: Francisca Jenko, Johanna Kremžar, Magdalena Čech und der Arbeitslehrerin Fräulein Amalia Roggy, welche alle am Beginne des Schuljahres ihre Lehrthätigkeit an den hiesigen Schulen angetreten haben. Sämmtlichen vieren Vorgenannten wurde am 12. April die erbetene Zulassung zum Noviciate und die damit verbundene Einkleidung von Sr. Fürsterzbischoflichen Gnaden, Excellenz Dr. Jacob Missia, gütigst gewährt. Die neueingekleideten Ordenscandidatinnen heißen

num mit den Klosternamen: S. Borgia, S. Elisabeth, S. Philippina und S. Magdalena.

Am 12. April 1898 verabschiedete sich die Ordensgemeinde auch von ihrem bisherigen Oberhirten und ersten Obern des Klosters, von Sr. Excellenz dem Hochwürdigsten und Gnädigsten Herrn Dr. Jacob Missia, welcher inzwischen Fürsterzbischof von Görz geworden war. Die Ordensmitglieder konnten nichts anderes thun als nur den Gefühlen der innigsten Dankbarkeit für alle Mühen und Sorgen Ausdruck geben, die Hochderselbe während der ganzen Zeit Seiner segensreichen Amtsführung in Laibach den Klöstern und kirchlichen Erziehungsanstalten zugewendet hatte, um einerseits den echtkirchlichen Geist in diesen Anstalten zu pflegen und andererseits die christliche Erziehung der Jugend zu fördern. Die Zöglinge wurden von Sr. Excellenz mit Andachts- und Gebetbüchern, dann Heiligen-Medaillen und solchen Bildern theilhaft, welche Gegenstände die Kinder als Denk- und Erinnerungszeichen bewahren werden. Aus Tausenden von dankbaren Herzen werden täglich warme Gebete zum Himmel emporsteigen: Gott, der Allmächtige möge anstatt unser Hochdemselben alle gespendeten Wohlthaten vergelten!

Am 20. Mai l. J. beteiligten sich die Schülerinnen der hiesigen Volks- und Bürgerschulen im Vereine mit der Schuljugend der städtischen und anderer Schulen Laibach's an dem feierlichen Empfange und Einzuge des neuen hochwürdigsten Herrn Fürstbischöfes Dr. Anton Bonaventura Jeglič. Wenige Tage darauf erlebte die Conventsfamilie die Freude, den neuen Herrn Fürstbischof zum ersten Male in ihrer Mitte begrüßen zu können. Se. fürstbischöfl. Gnaden statteten nämlich Donnerstag den 26. Mai in Begleitung des hochw. Herrn Canonicus Joh. Flis dem Ursulinenkloster den ersten Besuch ab. Nach der Begrüßung durch die Convents-vorsteherung und zwei Zöglinge des Pensionates hielt der neue Oberhirte eine begeisterte Ansprache an die versammelten Klosterfrauen, redete in herablassendster Weise mehrere Zöglinge an und verließ mit dem Versprechen das Kloster, bald wiederkommen zu wollen.

Am 29. Mai besuchte der hochw. Herr Fürstbischof dem Versprechen gemäß das Pensionat, beschenkte die Zöglinge mit Bildern und ermunterte sie zur Frömmigkeit und ausdauerndem Fleiße.

Am 5. Juni, dem Feste der Allerhlst. Dreifaltigkeit, bereitete der Eifer Sr. f. b. Gnaden dem Kloster und den Schülerinnen der äußern Schule von neuem die grösste Freude, indem der hohe Kirchenfürst bei der nachmittägigen Andacht vor der vollgefüllten Kirche eine zündende Predigt hielt und in eigener Person die erste Marienkinder-Aufnahme vollzog.

Im Verlaufe des Schuljahres inspicierten alle Herrn Bezirks-Schulinspectoren die Volks- und Bürgerschule und nahmen hierbei Gelegenheit, über den Zustand der Schule wie auch über die erzielten Lehrerfolge sich anerkennend auszusprechen. Der Inspector für den Religionsunterricht, hochw. Herr Canonicus Andreas Zamejic inspicierte die Anstalt am 3. December und am 2. Mai in mehreren Classen. — Der Inspector der utraquistischen innern Volksschule, Herr Prof. Franz Levec besuchte diese Schule am 15., 17., 18. und 20. Juni. — Der Herr Bezirksschulinspecteur für die weltlichen Fächer der deutschen Bürgerschule Johann Benda nahm aber die Inspection am 2. März, 4. Mai und 23. Mai in allen Classen dieser Schule vor.

Alle Herrn Inspectoren theilten die gemachten Wahrnehmungen dem Lehrkörper mit.

Der Gesundheitszustand unter den Schülerinnen war ein ganz günstiger, weil nur sehr wenige und vorübergehende Erkrankungen in diesem Schuljahre vorkamen. Gestorben ist am 28. Juni bei ihren Eltern in Mannsburg nach kurzer Krankheit Gregorec Anna, Schülerin der I. Classe. R. I. P.

Viermal im Schuljahre wurden die Eltern von den Fortschritten der Schülerinnen durch die Schulnachrichten verständiget. Die letzten Schulnachrichten und in der Bürgerschule auch die Schulzeugnisse wurden am Schlusse des Schuljahres 1897/98, welcher am 14. Juli mit einem gemeinschaftlichen hl. Dankamte und Absingung der Volkshymne erfolgte, vertheilt.

III. Übersicht der Vertheilung der Lehrfächer in der Bürgerschule nach den einzelnen Classen und wöchentlichen Stunden.

Unterrichts-Gegenstände	I. Classe	II. Classe	III. Classe
	6. Schuljahr	7. Schuljahr	8. Schuljahr
Religionslehre	2	2	2
Deutsche Sprache	4	4	4
Slovenische Sprache*)	3	3	3
Geographie und Geschichte	3	3	3
Naturgeschichte	2	2	2
Naturlehre	2	2	2
Arithmetik	3	3	3
Geometrische Formenlehre	1	1	1
Freihandzeichnen	3	3	4
Schreiben	1	1	—
Gesang	1	1	1
Weibliche Handarbeiten	3	3	4
Zahl der wöchentl. Unterrichtsstunden	28	28	28

*) Obligat für die Schülerinnen slovenischer Nationalität.

IV. Lehrbücher, welche in der Volksschule im Gebrauche sind.

Classe	Religionslehre	Deutsche Sprache	Slovenische Sprache	Rechnen	Gesang
I.	Kleiner Katechismus der kath. Religion. Kath. Buecherverein. Salzburg. Mali katekizem. Ljubljana. Založilo knezoškofjstvo. 1897. 15 kr.	Schreib - Lese - Fibel von Jos. Heinrich. Wien. Tempsky. 1895. 16 kr.	Slovenski abecednik. A. Praprotnik. Trešj natis. Ljubljana. M. Gerber. 1895. 40 h.	Rechenbuch für Volksschulen. Unterstufe. Dr. Fr. R. v. Močnik. K. k. Schulbuchverlag. 30 h.	—
II.	„Kleiner Katechismus“ wie in der I. Classe. „Mali katekizem“ wie in der I. Classe.	E. Reinelt, Leseb. II. Th. Wien. Tempsky. 40 kr. E. Reinelt, Sprachbuch. II. Heft. Wien. Tempsky. 1892. 10 kr.	Prvo berilo in prva slov. za II. razr. 4. in 5. razr. ljudskih sol. Razingers Zamer. Ig. pl. Kleinmayr & Bamberg. 23 kr.	„Rechenbuch“ wie in der I. Classe.	Weinwurm, Elementar-Gesangbuch. Wien. Pichler's Witwe & Sohn. 50 h.
III.	Mittlerer Katechismus der kath. Religion. Kath. Buecherverein. Salzburg. Srednji katekizem. Ljubljansko knezoškofjstvo. 32 kr.	E. Reinelt, Lesebuch. III. Th. Wien. Tempsky. 1893. 30 kr. E. Reinelt, Sprachbuch. II. Heft. Wien. Tempsky. 15 kr.	Drugo berilo in slovenska za občne ljudske sole. Dunaj, c. kr. založila šolskih knjig. 1893. 35 kr.	Rechenbuch für Volksschulen. Mittelstufe. Dr. Fr. R. v. Močnik. K. k. Schulbuchverlag. 1895. 40 h.	„Weinwurm, Elementar-Gesangbuch“ wie in der II. Classe.
IV.	„Mittlerer Katechismus“ wie in der III. Classe. Biblische Geschichte des Alten und Neuen Testaments. Dr. Schuster. K. k. Schulbuchverlag. „Srednji katekizem“ wie in der III. Classe. Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. Dr. Schuster-Lesar. Dunaj, c. kr. založila šolskih knjig. 50 kr.	E. Reinelt, Lesebuch. IV. Th. Tempsky. 1893. 75 kr. E. Reinelt, Sprachbuch. III. Heft. Wien. Tempsky. 1892. 25 kr.	Trejte berilo za občne ljudske sole. C. kr. založila šolskih knjig. 1893. 40 kr. Slovenska slovnica za prvence. A. Praprotnik. Ljubljana. Milic. 1887. 40 h.	„Rechenbuch“ wie in der III. Classe.	„Weinwurm, Elementar-Gesangbuch“ wie in der II. Classe.
V.	„Mittlerer Katechismus“ wie in der III. Classe. „Biblische Geschichte“ wie in der IV. Classe. „Srednji katekizem“ wie in der III. Classe. „Zgodbe sv. pisma“ wie in der IV. Classe.	E. Reinelt, Lesebuch. V. Theil. Tempsky. 1893. 85 kr. E. Reinelt, Sprachbuch. IV. Heft. Wien. Tempsky. 1892. 25 kr.	„Trejte berilo“ wie in der IV. Classe Slovenska slovnica. P. Kofčnik. C. kr. založila šolskih knjig. 1892. 45 kr.	Rechenbuch für Volksschulen. Oberstufe. Dr. Fr. R. v. Močnik. K. k. Schulbuchverlag. 1894. 50 h.	„Weinwurm, Elementar-Gesangbuch“.

Lehrbücher, welche in der Bürgerschule im Gebrauche sind.

Classe	Religionslehre	Deutsche Sprache	Slovenische Sprache	Rechen und geometr. Formenlehre	Naturgeschichte	Naturlehre	Geschichte und Geographie	Gesang
I.	Grosser Katechismus der kath. Religion. Kath. Bucherverein in Salzburg. Bibl. Geschichte d. Alten und Neuen Testaments. Dr. Schuster. K. K. Schulbücher-Verlag. 44 kr. Veliki katekizem. Založilo knezoškofstvo ljubljansko. 40 kr. Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. Schuster-Lesar. C. kr. zaloga solskih knjig. 50 kr.	Deutsches Lesebuch f. Mädchen-Bürgerschulen v. Kretschmeyer. I. Th. Prag. 1893. 80 kr. Lehmann's Leitfaden für den Unterricht in d. deutschen Grammatik f. Bürgerschulen. Prag. Dominicus. 1894. 82 kr.	Čitanka, Sket II. del. Celovec, družba sv. Mohorja. 1891. 80 kr. Slovenska slovnica. P. Končnik Dunaj. C. kr. zaloga solskih knjig. 1896. 45 kr.	Rechenbuch f. Mädchen-Bürgerschulen. I. Th. v. Močnik-Haase. Wien. Prag. Temp. 50 kr. Geometrische Formenlehre f. Mädchen-Bürgerschulen. Močnik-Wenghart. Wien. Tempusky. I. K. 50 h.	Pokorny-Gugler, Naturgeschichte für Bürgerschulen. I. Theil. Wien. Tempusky. 1895. 65 kr.	Schindler, Physik und Chemie für Bürgersch. I. Th. Wien. Tempusky. 1893. I. K.	Gindely-Lehrbuch d. Gesch. f. Bürgersch. I. Th. Wien. Tempusky. 1894. 80 kr. Seibert's Schulgeogr. I. Th. Wien. A. Holder. 1894. 52 kr.	„Wiener Liederstrass“ v. Tomaschewitz. Wien. Prag. Tempusky. 1893. 65 kr.
II.	Grosser Katechismus* wie in der I. Classe. I. Cl. Erzählungen aus der Kirchengeschichte. Wagner. Prag. Tempusky. 1896. I. K. Vel. katekizem* wie in der I. Classe. Zgodbe sv. k. cerkve. Lesar. Družba sv. Mohorja. 40 kr.	Deutsches Lesebuch f. Mädchen-Bürgerschulen v. Kretschmeyer. II. Th. 1894. 95 kr. Lehman's Leitfaden f. d. Unterricht in der deutschen Grammatik* wie in der I. Classe.	Čitanka, Sket II. del. Celovec, družba sv. Mohorja. 1892. 80 kr. „Slov. slovnica“ P. Končnik. Dunaj* wie in der I. Classe.	Rechenbuch für Mädchen-Bürgerschul. II. Th. Močnik-Haase. Wien. Prag. Tempusky. 50 kr. „Geometr. Formenl.“ wie in der I. Classe.	Pokorny-Gugler, Naturgeschichte für Bürgerschul. II. Th. Wien. Tempusky. 1895. 65 kr.	Schindler's Physik und Chemie für Bürgersch. II. Th. Wien. Tempusky. 1895. 60 kr. I. Classe.	Gindely-Lehrbuch d. Gesch. II. Th. Wien. Tempusky. 1893. 70 kr. Seibert's Geographie II. Th. Wien. 75 kr.	„Wiener Liederstrass“ wie in der I. Classe.
III.	Grosser Katechismus* wie in der I. Classe. Erklärung d. Gebrauche der kath. Kirche. Fr. Mach. Wien. Pichler's Witwe u. Sohn. „Veliki katekizem“ wie in der I. Classe. Liturgika I. in II. del. Lesar. Ljubljana. Ig. pl. Kleinmayr & Bamberg. I. d.	Deutsches Lesebuch für Mädchen-Bürgerschulen v. Kretschmeyer. III. Th. Prag. 1895. 41. 105. Lehmann's Leitfaden für den Unterricht in der deutschen Grammatik* wie in der I. Classe.	Čitanka, Sket. IV. del. Celovec, družba sv. Mohorja. 1893. 80 kr. „Slov. slovnica“ P. Končnik*, wie in der I. Classe.	Rechenbuch f. Mädchen-Bürgersch. III. Th. Močnik-Haase. Wien. Prag. Tempusky. 50 kr. „Geometrische Formenl.“ wie in der I. Classe.	Pokorny-Gugler, Naturgeschichte für Bürgerschul. III. Th. Wien. Tempusky. 1893. 65 kr.	Schindler's Physik und Chemie für Bürgersch. III. Th. Wien. Tempusky. 60 kr.	Gindely-Lehrbuch d. Gesch. III. Th. Wien. 70 kr. Seibert's Geogr. III. Th. Wien. 1894. 61 kr.	„Wiener Liederstrass“ wie in der I. Classe.

V. Statistische Uebersicht der Schülerinnen der inneren Volks- und Bürgerschule am Schlusse des Schuljahres 1897/98.

Classe	Zahl der Schülerinnen		Es standen im Alter						Con- fession	Muttersprache			Wob- nung		Die Schule besuchten				Für die höhere Classe		Stipendien genossen	Betrag des Stipendiums
	am 16./9. 1897	am 14./7. 1898	unter 6 Jahren	vom 6—7. Jahre	vom 7—12. Jahre	vom 12—13. Jahre	vom 13—14. Jahre	über 14 Jahre		römisch-katholisch	deutsch	slovenisch	andere	in der Stadt	ausserhalb der Stadt	sehr fleissig	fleissig	minder fleissig	nachlässig	geeignet		
Volkschule	I.	30	29	—	—	—	—	—	29	5	22	2	24	5	22	6	1	—	25	4	—	—
	II.	25	28	—	—	—	—	—	28	6	21	1	25	3	26	2	—	—	23	3	2	—
	III.	37	40	—	—	31	3	3	40	9	31	—	35	5	37	3	—	—	37	3	—	—
	IV.	56	54	—	—	36	7	5	54	9	42	3	53	1	49	5	—	—	49	3	2	—
	V.	46	52	—	—	12	15	13	52	8	41	3	49	3	43	7	2	—	43	9	—	—
Bürgerschule	I.	50	48	—	—	—	7	12	48	6	39	3	47	1	45	2	1	—	44	3	1	—
	II.	39	37	—	—	—	2	10	37	4	32	1	36	1	35	2	—	—	36	1	—	—
	III.	28	30	—	—	—	—	30	30	8	20	2	29	1	27	3	—	—	28	1	1	—
Zusammen	311	318	—	7	129	34	43	105	318	55	248	15	298	20	284	30	4	—	285	27	6	—

VI. Verzeichnis der Schülerinnen.*)

A. Fünffclassige Volksschule.

I. Classe.

Bahovec Alberta aus Laibach.	Orešek Franziska aus Laibach.
Blumauer Olga aus Laibach.	Pečnik Helena aus Ježica.
Božnar Elisabeth aus Laibach.	Pirković Amalia aus Šiška.
Celarec Maria aus Laibach.	Rosmann Maria aus Naklas.
Chládek Maria aus Mokritz bei Gurkfeld.	Singer Hedwig aus Laibach.
Dettela Josefina aus Laibach.	Stöckl Karolina aus Pisci (Siebenbürgen).
Herzeg Maria aus Laibach.	Stražišar Johanna aus Laibach.
Kastreuz Flora aus Sittich.	Schubert Stefanie aus Wien.
Klisch Michaela aus Laibach.	Virant Vida aus Rudolfswert.
Konšek Katharina aus Trojana.	Wilher Aloisia aus Mautersdorf bei
Likar Julia aus St. Georgen u. d. Kumberg.	Adelsberg.
Lotrič Paula aus Laibach.	Zalaznik Darinka aus Laibach.
Luschützky Maria aus Franzdorf.	Zorc Marianne aus Laibach.
Macoratti Angela aus Laibach.	Zupančič Angela aus Weixelburg.
Medič Maria aus Laibach.	Zusammen: 29.
Meršol Stefanie aus Laibach.	

II. Classe.

Belič Hedwig aus Laibach.	Mervič Valerie aus Krainburg.
Brian Juliana aus St. Veit bei Sittich.	Oberwalder Theresia aus Domžale.
Buggenig Josefa aus Obergurk.	Omeje Ludmilla aus Laibach.
Čepuder Anna aus St. Marein.	Pečnik Franziska aus Ježica.
Cerinšek Hedwig aus Fiume.	Pečnik Johanna aus Ježica.
Čirk Hedwig aus Laibach.	Stacul Valerie aus Laibach.
Čakš Christina aus Laibach.	Suhadole Johanna aus Dobrova.
Frisek Gottfrieda aus Reval (Russland).	Toplikar Johanna aus Laibach.
Gregorec Paula aus Mannsburg.	Šinkovec Anna aus Idria.
Heren Maria aus Laibach.	Verbič Helena aus Pradl bei Innsbruck.
Jager Johanna aus Laibach.	
Jebačič Angela aus Gleinitz.	Ungeprüft blieben:
Kavčič Barbara aus Laibach.	Dralka Emilie aus Linz.
Konšek Franziska aus Trojana.	Klisch Rosa aus Laibach.
Leopold Amalia aus Laibach.	Zusammen: 28.
Lindtner Alexia aus Laibach.	

III. Classe.

Anderluh Maria aus St. Marein (Steiermark).	Jovan Rosa aus St. Veit bei Laibach.
Babnik Maria aus Draule.	Juvan Ludmilla aus Trifail.
Binter Katharina aus Laibach.	Kantz Josefa aus Laibach.
Budinec Cäcilia aus Kronau.	Kappus Edle von Pichlstein Franziska aus
Cajko Johanna aus Laibach.	Steinbüchel.
Debevec Christina aus Rakek.	Kmetič Barbara aus Mannsburg.
Dolinšek Maria aus Laibach.	Kobi Franziska aus Franzdorf.
Fettich-Frankheim Friederika aus Wien.	Kršinar Anna aus Billichgraz.
Jannikar Maria aus Franzdorf.	Lachnik Elisabeth aus Kremsier (Mähren).
	Likar Maria aus St. Georgen u. d. Kumberg.

*) Fette Schrift bedeutet erste Fortgangsschule mit Vorzug.

Medić Anna aus Laibach.
 Miglič Katharina aus Brunnndorf.
 Obreza Vida aus Laibach.
 Palme Adolfine aus Villach.
 Puppis Eleonora aus Loitsch.
 Rastohar Franziska aus Laibach.
 Rihar Maria aus Krainburg.
Rihar Paula aus Mannsburg.
 Schuster Maria aus Laibach.
 Skrem Antonia aus Wippach.
 Stembal Maria aus Tomačevo.
Svetlič Rosa aus Laibach.

Šinkovec Maria aus Zirknitz.
 Škerl Josefa aus Laibach.
 Treo Leopoldina aus Laibach.
Triller Franziska aus Laibach.
 Urbančić Franziska aus Šiška.
Wannisch Margareta aus Laibach.
 Zalaznik Angela aus Laibach.
Zalaznik Maria aus Billiehgraz.
 Završan Maria aus Laibach.
 Žigan Anna aus St. Martin (Steiermark).

Zusammen: 40.

IV. Classe.

Aschman Gabriela aus Loitsch.
 Bahovec Aloisia aus Laibach.
 Belič Johanna aus Laibach.
 Bukalić Maria aus Tuhelje (Kroatien).
 Draschler Hertha aus Laibach.
 Elsner Anna aus Littai.
 Fabijančić Anna aus Laibach.
Fajdiga Aloisia aus Laibach.
Frisek Melanie aus Reval (Russland).
 Godnou Josefa aus Neumarktl.
Marquise von Gozani Helena aus Radmannsdorf.
 Hafner Franziska aus St. Peter.
Huth Anna aus Johannisthal.
 Jebačič Maria aus Gleinitz.
 Jenič Johanna aus Rudolfswert.
 Jenko Karolina aus Laibach.
 Kantz Christina aus Laibach.
Kavčnik Isabella aus Laibach.
 Lenče Christina aus Ježica.
 Likar Paula aus Mariafeld.
 Lobe Rosa aus Obergurk.
 Luschützky Paulina aus Branzoll (Tirol).
 Medved Maria aus Laibach.
Meršol Leopoldina aus Laibach.
 Može Maria aus Niederdorf bei Senosetsch.
 Neuwirth Alice aus Triest.
 Novotny Theresia aus Laibach.
 Oblak Stefanie aus Laibach.
Omeje Paula aus Laibach.

Pakiž Ernestina aus Reifnitz.
 Pavlin Anna aus Stein.
Pleško Maria aus Laibach.
 Podboj Emma aus Reifnitz.
 Potočnik Margareta aus St. Georgen (Steiermark).
 Pust Angela aus Reifnitz.
Reil Severa aus Laibach.
 Rieder Andrina aus Laibach.
 Rovšek Ursula aus Moräutsch.
 v. Seegner Celestina aus Fiume.
 Singer Maria aus Laibach.
 Svetek Victoria aus Laibach.
 Tavželj Johanna aus Gutenfeld.
Tomè Antonia aus Laibach.
Toplikar Juliana aus Laibach.
 Treo Alfonsa aus Laibach.
 Treo Wilhelmine aus Laibach.
 Trost Aloisia aus Weinitz.
 Trtnik Maria aus Franz bei Gilli.
 Vrancić Theresia aus Sagraz bei Fužine.
 Wruss Maria aus Čubar.
Zormann Anna aus Laibach.
 Zupan Anna aus Steinbüchel.

Ungesprüft blieben:

Čuček Franziska aus Laibach.
 Maier Anna aus Laibach.

Zusammen: 54.

V. Classe.

Bahovec Maria aus Laibach.
 Bergant Paula aus Stein.
 Bitene Johanna aus St. Veit bei Laibach.
 Blaznik Ernestine aus Laibach.
 Brilej Karolina aus Oberlaibach.
 Brückner Maria aus Abbazia.
 Čerar Angela aus Laibach.
 Čaks Johanna aus Arnoldstein.
 Čerček Anna aus Laibach.
Čerček Xaveria aus Mötting.
 Češnovar Paula aus Laibach.
 Demelj Angela aus Senosetsch.
 Dröbnič Antonina aus Tüffer.
 Fettich-Frankheim Maria aus Laibach.
 Gams Karolina aus Laibach.

Gandini Pia aus Rudolfswert.
 Gärtner Maria aus Planina.
 Gogola Anna aus Laibach.
Hafner Friederike aus Laibach.
 Helmich Maria aus Treffen.
 Heren Martha aus Loitsch.
Heren Vlaska aus Divacca.
Januš Agatha aus Vir.
 Jerina Johanna aus Oberlaibach.
Kastreuz Erika aus Sittich.
 Knific Johanna aus Montpreis, Steiermark.
 Koisser Franziska aus Graz.
 Korečan Franziska aus Oberlaibach.
 Majaron Helena aus Franzdorf.
 Marn Maria aus Presser.

Meralla Angela aus Laibach.
Murgél Ernestine aus Idria.
Oberwalder Josefa aus Domžale.
Podkrajšek Mathilde aus Laibach.
Potokar Josefa aus Sap bei St. Marein.
Rimerc Maria aus Neumarkt.
Rott Leopoldine aus Gurkfeld.
Ruech Anna aus Neumarkt.
Ruech Nikolaia aus Neumarkt.
Sattler Filomena aus Bleiberg.
Signori Justine aus Rovigno.
Signori Maria aus Rovigno.

Simončič Juliana aus Lichtenwald.
Suhadolnik Antonia aus Franzdorf.
Šinkovec Josefa aus Neumarkt.
Šinkovec Karolina aus Zirknitz.
Šmuc Anna aus Laibach.
Tischler Hermine aus Wöllan (Steiermark).
Treo Emilie aus Laibach.
Trošt Maria aus Grafenbrunn.
Zakotnik Helena aus Šiška.
Zupančič Ursula aus St. Helena bei Lustthal.

Zusammen: 52.

B. Bürgerschule.

I. Classe.

Arko Stanislava aus Agram.
Belič Maria aus Laibach.
Boštnik Johanna aus Franzdorf.
Boštjančič Maria aus Blanza.
Berlan Brigitta aus Ambrus b. Seisenberg.
Berlan Karolina aus Rob.
Cepuder Leposlava aus Laibach.
Čerar Maria aus Laibach.
Colausic Theresia aus Görz.
Čyar Theresia aus St. Gregor b. Ortenegg.
Černe Anna aus Krainburg.
Gandini Gabriela aus Seisenberg.
Gogola Vida aus Laibach.
Marquise Gozani Marie aus Laibach.
Jenko Anna aus Laibach.
Jesenko Gabriela aus Laibach.
Jurko Maria aus Rashor.
Kastrenz Melitta aus Sittich.
Katerzabek Emilie aus Laibach.
Kovačič Theresia aus Laibach.
Kustrin Stefanie aus Žaga.
Kuralt Anna aus Wippach.
Lawrencič Theresia aus Soderschitz.
Lemež Aloisia aus Cilli.
Levec Lea aus Laibach.
Lipec Tosi Karolina aus Watsch.

Loretto Aloisia aus Mattighofen (Ober-
Osterreich).
Lušin Johanna aus Adelsberg.
Lušin Maria aus Laserbach.
Meden Johanna aus Vigaun b. Zirknitz.
Neubauer Helena aus Neudegg.
Orel Johanna aus Mannsburg.
Pakiž Maria aus Reifniz.
Potočnik Nikolaja aus Seebach.
Prelesnik Vida aus Laibach.
Ravenegg Theresia aus Draga Smerek.
Reumüller Huberta aus Otelca.
Riedl Maria aus Wien.
Skrem Maria aus Wippach.
Suša Julia aus Senosetsch.
Troha Maria aus Wöllan.
Trtnik Johanna aus Laibach.
Vavken Anna aus Cirklach.
Velikajne Johanna aus Idria.
Zupan Johanna aus Steinbüchel.
Zupančič Franziska aus Kolovrat b. Littai.
Zupančič Maria aus Laibach.

Ungeprüft blieb:

Sersič Vincenzia aus Beska b. Fiume.

Zusammen: 48.

II. Classe.

Ashmann Emilie aus Gottsche.
Breindl Hermine aus Morek (Steiermark).
Bydlo Irma aus Laibach.
Cigoj Paula aus Laibach.
Čulot Angela aus Klanjec (Kroatien).
Čerček Eleonora aus Loitsch.
Čerček Maria aus Loitsch.
Fantini Elwira aus Luttenberg.
Globotschnig Helena aus Krainburg.
Goli Franziska aus Idria.
Golob Maria aus Krainburg.

Kilar Anna aus Neumarkt.
Krištofič Franziska aus Stein.
Kržišnik Antonia aus Brennitz.
Kunst Aloisia aus Laibach.
Lachnik Klotilde aus Kremsier.
Gräfin Lichtenberg Ida aus St. Marein.
Mazi Maria aus Laibach.
Oberwalder Maria aus Domžale.
Omahan Maria aus Altenmarkt.
Oražen Gabriela aus Triest.
Plesko Cirilla aus Rudolfswert.

Povše Ernestine aus Görz.
 Ribnikar Emma aus Loitsch.
 Rössmann Alma aus Laibach.
 Schmidmayer Emma aus Schwarzenberg
 bei Idria.
 Schrey Theresia aus Assling.
 Seemann, Edle v. Sanahorst, Franziska aus
 Laibach.
Stergar Maria aus Loitsch.

Strlé Maria aus Laibach.
 Ševar Anna aus Sagor a. d. Save.
 Tavčar Eulalia aus Senosetsch.
Triller Maria aus Laibach.
 Trtnik Franziska aus Laibach.
 Vaypolič Anna aus Landstrass.
 Zupanc Anna aus Laibach.
 Zabkar Angela aus Šiška.

Zusammen: 37.

III. Classe.

Belič Anna aus Laibach.
 Blumauer Leopoldine aus Laibach.
 Cosum Irma aus Triest.
 Čelešnik Maria aus Oberlaibach.
 Černe Maria aus Laibach.
 Fliegel Irma aus Triest.
 Frisek Zdenka aus Ismail bei Odessa.
 Gerber Martha aus Laibach.
 Göstl Antonia aus Laibach.
 Hieng Adelinde aus Rakek.
 Edle von Kleinmayr Itha aus St. Leonhard.
 Lagger Anna aus Triest.
 Leske Maria aus Neusiedl.
 Lewicki Emilia aus Galleneegg.
Lukanc, Edle von Savenburg, Maria aus
 Laibach.
Majaron Maria aus Franzdorf.

Okorn Maria aus St. Andrä bei Bischoflack.
 Papež Emilia aus Laibach.
 Paulošič Maria aus Radmannsdorf.
Paulič Josefa aus Littai.
 Reitmeyer Friderike aus Laibach.
 Ribar Johanna aus Laibach.
 Richteršič Justine aus Döbernigg.
 Ruech Franziska aus Neumarkt.
 Šibove Stefanie aus Laibach.
 Šimenc Gabriela aus Kleče bei Lustthal.
Triller Sofie aus Laibach.
 Trost Katarina aus Jauchen.
 Weber Antonia aus Zalilog.

Ungeprüft blieb:

Schauta Karolina aus Hammerstiel.

Zusammen: 30.

Naznanilo

o začetku novega šolskega leta 1898/99.

Šolsko leto 1898/99. se na vseh Uršulinskih dekliških šolah, t. j. v otroškem vrtcu, v vnanji petrazredni ljudski šoli, v vnanji slovenski meščanski šoli, v notranji petrazredni ljudski šoli in v notranji nemški meščanski šoli prične dne 19. septembra 1898 s slovesno sv. mašo v čast sv. Duhu in dne 20. septembra z rednim poukom.

Dne 16. in 17. septembra 1898 se bodo vsprejemale nove učenke in vpisovale one, ki so že hodile tukaj v šolo.

Učenke naj prineso seboj šolska naznanila, oziroma šolska spričevala, one, ki na novo vstopijo v šolo, tudi krstni listek in spričevalo o stavljenju koz.

V prvi razred slovenske meščanske šole se sprejemajo učenke, ki so dovršile 5. razred ljudske šole. Poleg šolskih predmetov imajo priliko učiti se tudi francoščine, klavirja in umetnih ročnih del.

V Ljubljani, dne 14. julija 1898.

Ravnateljstvo

Uršulinskih dekliških šol.

Vse v večjo čast Božjo

In v blagor mladine!

Mittheilungen,

den Beginn des neuen Schuljahres 1898/99 betreffend.

Das Schuljahr 1898/99 wird an allen Ursulinen-Mädchenschulen, d. i. im Kindergarten, in der äusseren fünfclassigen Volksschule, in der äusseren slovenischen Bürgerschule, in der inneren fünfclassigen Volksschule und in der inneren deutschen Bürgerschule am 19. September 1898 mit dem heil. Geistamte eröffnet werden.

Am 20. September beginnt der regelmässige Schulunterricht.

Das Einschreiben der dieser Schule bereits angehörenden sowie die Aufnahme neuer Schülerinnen für alle oben angeführten Schulen findet statt am 16. und 17. September 1898.

Anmelden sollen sich die Schülerinnen mit ihren Schulnachrichten oder Zeugnissen, neu eintretende mit dem Taufscheine oder wenigstens einem Taufzettel und mit dem Impfungszeugnisse.

In die erste Classe der slovenischen und deutschen Mädchen-Bürgerschule werden aufgenommen Schülerinnen, welche die 5. Classe der Volksschule vollendet haben.

Laibach, am 14. Juli 1898

Die Direction
der Ursulinen-Mädchenschulen.

Alles zur grösseren Ehre Gottes
Und zum Wohle der Jugend!

